

Universitetet
i Stavanger

DET HUMANISTISKE FAKULTET

MASTEROPPGAVE

Studieprogram: Lektorprogrammet MHIMAS_1 Historiedidaktikk masteroppgave	Vårsemesteret, 2016 Åpen
Forfatter: Hatice Nursen Nalbantoglu (signatur forfatter)
Veileder: Olav Tysdal	
Tittel på masteroppgaven: Hvordan kan begrepet historiebevissthet bidra til å kaste lys over konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere? Engelsk tittel: How can the concept of historical consciousness help shed light on the conflict between Turks and Turkish-Kurds?	
Emneord: Tyrkia Tyrkere Kurdere Konflikt	Sidetall: 95 + vedlegg/annet: 12 Stavanger, 20.05.2016

Forord

Da har jeg endelig kommet i mål med masteroppgaven som markerer slutten på min fantastiske studietid ved Universitetet i Stavanger. Skriveperioden har vært lærerik, tøff, utfordrende, energikrevende og spennende. Søvnløse netter, jobb med etterfulgt av masterskriving har ikke vært lett. Det ligger mye arbeid bak denne masteroppgaven. Jeg har lært mye igjennom denne perioden, det å være tålmodig, positiv, ha troen og se lyset i enden.

I innspurten med masteroppgaven har jeg hatt hjelpsomme og støttende mennesker rundt meg. Jeg vil først si tusen takk til min veileder Olav Tysdal for god veiledning. Tusen takk for gode tilbakemeldinger, gode innspill, støtte og tålmodighet. Du har vært til god hjelp! Tusen takk til informantene som stilte opp til intervju. Jeg vil også takke min venninne og medstudent Ajla for god støtte, hjelp og oppmuntring.

De som fortjener en stor takk er min fantastiske familie i Drammen. Mamma og pappa, tusen takk for at dere alltid har støttet meg og mine valg. Tusen takk for den gode motivasjonen og oppmuntringen jeg har fått igjennom masterskrivingen. Mine søsken, tusen takk for at dere hørte på maset mitt igjennom denne skriveperioden uten å klage.

Jeg har klart det, og nå er jeg endelig i mål!

Stavanger, mai 2016

Hatice Nursen Nalbantoglu

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING.....	1
1.1 Bakgrunn for masteroppgaven.....	1
1.2 Problemstilling og avgrensning.....	2
1.3 Tidligere forskning – Historiske paralleller og historiske teorier.....	3
1.3.1 Historiebruk, historiebevissthet og historiebevissthetens identitetsdannelse	3
1.3.2 Kosovoalbanere- serbere og bosniere- serbere.....	7
1.4 Forskningsmetode.....	11
1.4.1 Epistemologisk utgangspunkt.....	12
1.4.2 Intervju.....	13
1.5 Sentrale begreper.....	14
1.6 Kilder og litteraturutvalg.....	15
1.7 Oppgavens oppbygging.....	16
2.0 HISTORISK BAKGRUNN FOR KONFLIKTEN.....	19
2.1 Historisk bakgrunn for tyrkere og kurdere i Tyrkia.....	19
2.1.1 Tyrkias historie.....	19
2.1.2 Historisk bakgrunn for kurdere i Tyrkia.....	21
2.2 Mustafa Kemal Atatürk og hans kurdiske politikk.....	24
2.3 Recep Tayyip Erdogan og hans kurdiske politikk.....	28
2.4 HDP og deres ønsker.....	29
2.5 Oppsummering.....	30
3.0 TYRKERE TIL EUROPA.....	31
3.1 Arbeidsinnvandring til Vesten.....	32
3.2 Norge - et innvandringsland.....	33
3.2.1 Arbeidsinnvandring til Norge.....	35
3.2.2 Flyktningene kommer til Norge.....	37
3.3 Tyrkisk og kurdisk innvandring til Norge.....	38
3.4 Tyrkerkurdere - arbeidsinnvandrere eller flyktninger?.....	42
3.5 Integrering i det norske samfunnet.....	45
3.5.1 Integreringspolitikken i Norge.....	45
3.5.2 Utviklingen til innvandrere og samfunnets holdninger.....	47
3.5.3 Tyrkernes integrering i det norske samfunnet.....	48
3.6 Oppsummering.....	50

4.0 FORHOLDET MELLOM TYRKERE OG KURDERTYRKERE.....	51
4.1 Forholdet mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Norge.....	51
4.1.1 Intervju med informant 1: tyrkisk mann - K. D.....	52
4.1.2 Intervju med informant 2: tyrkisk kvinne - Û. K.....	55
4.1.3 Intervju med informant 3: tyrkerkurdisk mann - S. A.....	58
4.1.4 Intervju med informant 4: tyrkerkurdisk kvinne - N. A.....	60
4.1.5 Intervju med informant 5 - Morten Myksvoll.....	62
4.2 Oppsummering.....	64
5.0 DRØFTING OG REFLEKSJON.....	65
5.1 Informantenes bruk av historie.....	65
5.2 Historiebevisstheten til tyrkere og tyrkerkurdere.....	69
5.2.1 Oppsummering av resultater: historiebevissthet blant tyrkere og tyrkerkurdere.....	75
5.3 Historiebevisstheten fører til identitetsdannelse og konflikt.....	76
5.3.1 Historiebevissthetens identitetsdannelse.....	76
5.3.2 "Oss" og "dem"	81
5.4 Konflikten i Norge – identitet og media.....	82
5.4.1 Konflikten videreføres i Norge.....	88
6.0 AVSLUTNING OG KONKLUSJON.....	91
6.1 Konklusjon og oppsummering av funn.....	91
6.2 Videre forskning.....	95
7.0 KILDE OG LITTERATURLISTE.....	97
Vedlegg.....	105

1.0 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for masteroppgaven

Tyrkia er et land med flere etniske grupper, men *kurdere* i Tyrkia er de vi hører mest om i tyrkiske medier. Terrorangrep mot Tyrkia, oppdeling av Tyrkia og PKK er de sentrale temaene som tar stor plass. Det er en konflikt i Tyrkia som blir framstilt med katastrofale bilder og filminnslag i media, og konflikten framstilles ensidig fra tyrkernes side. Politikere i Tyrkia diskuterer og legger skylden på hverandre, og kommer ikke til enighet om en løsning i konflikten. Det er kun snakk om én konflikt, og alt som skjer i landet. Hvordan tilhengere av PKK utøver terror mot den tyrkiske hæren og hvordan sivile mennesker blir rammet av dette. Hva denne konflikten går ut på blir ikke satt i en historisk sammenheng. Konflikten i Tyrkia kommer også til uttrykk blant befolkningen i Tyrkia, og ikke minst blir konflikten tatt med videre til land tyrkere og kurdere fra Tyrkia har emigrert til. Det innebærer at konflikten også blir tatt med til Norge.

Konflikten i Tyrkia gir et inntrykk av splittelse mellom to etniske folkegrupper, tyrkere og kurdere fra Tyrkia. Denne splittelsen kommer til uttrykk både i Tyrkia og Norge. Tyrkere og kurdere fra Tyrkia i Norge gir uttrykk om hat og fordommer imellom hverandre, men hva går denne splittelsen ut på? Splittelsen mellom de to etniske gruppene fører til konflikt, men hvorfor oppstår splittelsen, konflikten, hatet og fordommene? Handler tyrkere og kurdere fra Tyrkia på bakgrunn av deres bevissthet om fortiden, eller på bakgrunn av media? Hvor mye kan tyrkere og kurdere fra Tyrkia om sin historie?

Bakgrunnen for denne oppgaven er nettopp for å få svar på disse spørsmålene og interessen for å finne ut mer om egen bakgrunn. Tyrkia er så mye mer enn bare et feriested for store og små. Tyrkia er et land med en lang historie bak seg, og som den dag i dag fortsetter å bygge videre på historien. Dagens Tyrkia er også et resultat av fortiden, og nåtiden er med å påvirke framtiden. Bakgrunnen til denne oppgaven er også å finne ut av konflikten og historien til tyrkere og kurdere fra Tyrkia samt, historiebevisstheten til de to etniske gruppene fra det landet jeg kommer ifra. Dette er for å finne ut av om konflikten er like stor som den blir framstilt i media, og hvilke uttrykk de to etniske gruppene (tyrkere og kurdere fra Tyrkia) gir i Norge.

1.2 Problemstilling og avgrensning

Problemstillingen for denne masteroppgaven er: *Er det historiebevisstheten til tyrkere og kurdere fra Tyrkia som danner deres identitet og konflikten mellom dem, og hvordan kommer konflikten til uttrykk og hvordan arter den seg i Norge?* Problemstillingen er todelt, og hovedvekten i oppgaven vil ligge i den første delen. Hvordan konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia kommer til uttrykk og arter seg i Norge vil være en liten del av oppgaven.

Problemstillingen er laget for å forsøke og få svar på hvor historiebevisste tyrkere og kurdere fra Tyrkia er, og hvordan historiebevisstheten er med å danne de to etniske gruppenes identitet. Igjen vil jeg forsøke og få svar på hvordan identiteten er med å skape konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia. Videre vil historiebevisstheten og konflikten(e) bli satt opp mot hvordan dette kommer til uttrykk og arter seg i Norge. Det er viktig å se på kunnskapen om historien til tyrkere og kurdere fra Tyrkia. Dette er fordi kunnskap om historien er på en lavere stadiet enn historiebevisstheten. Kunnskapen om historien kan være innlært av familie, media og av andre arenaer, mens historiebevisstheten er på et dypere grunnlag der en selv må tenke og sette historien i en sammenheng. Både kunnskapen om historien og historiebevisstheten er med å danne identitet, det er derfor viktig å se på hvordan dette er med å danne identiteten til tyrkere og kurdere fra Tyrkia. Identiteten i seg selv kan påvirkes av media, som igjen ses på som en faktor for fordommene mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia. I Tyrkia kommer konflikten til uttrykk blant befolkningen ved utføring av blodige kamper. Det er interessant å se på hvordan denne konflikten kommer til uttrykk i Norge, og om det er noe kontrast i forhold til hvordan konflikten arter seg og kommer til uttrykk i Tyrkia.

Det jeg også ønsker å se på i denne oppgaven er hvilke historier og teorier innenfor historiebruk som blir tatt i bruk ubevisst av etniske tyrkere og kurdere fra Tyrkia. Jeg vil også se på om informantenes ubevisste historiebruk har en sammenheng med den historiske kunnskapen og historiebevissthet, som er med å danne identitet. Selve historien til Tyrkia er spennende innenfor dette punktet. Dette er for å se på hvordan historien brukes, og om informantene tar i bruk historien, hvilken historie(r) de tar i bruk, og om det er noe innenfor historien som ikke blir tatt i bruk. Det er derfor interessant å se på om det er historie kunnskapen og historiebevisstheten som er med å danne konflikten mellom de to etniske gruppene.

De politiske partiene i Tyrkia har partiprogrammer med eget kapittel som er kaldt for den Sørøstlige - delen. Jeg skal derfor i første rekke se på historisk bakgrunn og partiprogrammene til AKP og HDP i Tyrkia, med hovedfokus i den Sørøstlige - delen. Deretter vil jeg se på hvordan de to etniske gruppene bruker historien, og videre vil jeg analysere intervjuene med informantene i denne oppgaven ved å trekke inn ulike teorier innenfor historiebruk. I andre rekke vil jeg se på hvordan historiebevisstheten er med å danne identiteten til tyrkere og kurdere fra Tyrkia, og hvordan dette fører til konflikt. Dette vil jeg igjen drøfte opp mot politikken i Tyrkia ovenfor kurdere som er en av de etniske gruppene i Tyrkia.

På grunn av oppgavens begrensende omfang, har jeg kun valgt å fokusere på tyrkere og kurdere fra Tyrkia, selv om kurdere er en stor etnisk gruppe på nærmere førti millioner, som er fordelt mellom fire land.

1.3 Tidligere forskning- Historiebevissthet, historiebruk og historiske paralleller

Det har vært vanskelig for meg å finne tidligere forskning på historiebevisstheten blant tyrkere og kurdere fra Tyrkia, og tidligere forskning innenfor konflikten mellom de to etniske gruppene. Jeg har derfor valgt å ta for meg tidligere forskning basert på historiebruk, historiebevissthet, og ikke minst trekke inn historiske paralleller. De historiske parallellene er konflikten mellom kosovoalbanere og serbere, bosniere og serbere. Konflikten er sentral å ha med på grunn av at de har likhetstrekk med konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia. Det som gjør konflikten mellom kosovoalbanere - serbere og bosniere - serbere sentral innenfor dette tidligere forskningskapittelet er at den på lik linje med konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia handler om det å ha et eget land.

1.3.1 Historiebruk, historiebevissthet og identitet.

Det er viktig å vite hva historie, historiebruk og historiebevissthet er for å kunne drøfte problemstillingen i denne oppgaven. Ulike teorier innenfor historiebruk er viktig å ha med seg for å kunne se samtidens bruk av historie om hvordan tyrkere og kurdere fra Tyrkia tar i bruk historien, som igjen utvikler seg til en konflikt og spenning mellom de to etniske gruppene. Fortiden til tyrkere og kurdere fra Tyrkia har en stor betydning for deres handlinger i samtiden.¹

¹ Bøe, J. B & Knutsen, K. (2012). *Innføring 1 – historiebruk*. Kristiansand: Cappelen Damm høyskoleforlaget, side.15

Historie

Hegel har to formuleringer av historie som kan deles inn i to punkter. Den første formuleringen er følgende, [...] historie er *res gestae* - «de ting som har hendt», det vil si hendinger, fenomener og forhold i fortiden, hele den forgangne virkelighet som historisk forskning og historieskrivning søker å kaste lys over. «Det er historie nå,» kan vi si om noe som var eller skjedde tidligere [...] ² Videre går Hegel videre på den andre formuleringen av historie, [...] historie er også *historia rerum gestarum* - «en betegnning om de ting som har hendt», det vil si fremstilling av fortiden. I denne betydningen er historie en spesiell virksomhet som historikere driver med. De utforsker fortiden og fremstiller den i lys av sine egne og andres forskningsresultater. ³

I følge historikere dreier historie seg om fortiden, men ikke uten mennesket. Interessen i vitenskapelig historie er kort sagt ”mennesker som lever i et samfunn og skaper kultur.” ⁴ Blom og Helle nevner at menneskets naturlige omgivelser, og mennesker og omgivende natur, er til interesse dersom forskningen og fremstillingen er basert på et samfunn eller kulturer. Dersom befolkningen tilpasser seg til egne naturlige omgivelser og ikke minst til andre befolkninger er dette et ledd som utvikler samfunnet, eller det leddet som gjør et samfunn til et samfunn. I dette tilfellet er samfunnets tilpasningsmiddel kultur, [...] i sin kjerne består kulturer av de felles oppfatninger, væremåter og ferdigheter som samfunnsmedlemmene lærer av hverandre og utvikler videre (det ”sosialantropologiske” kulturbegrep). ⁵ Ideologi kan ha en viktig funksjon i dette tilfellet.

Historiebevissthet og identitetsdannelse

Utviklingen av historiefaget i Tyskland på 1970 - tallet førte til at begrepet ”historiebevissthet” kom til synet. Dette gikk ut på å se sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid, og ikke pugge navn, steder og årstall i historien. Innenfor historiebevisstheten går man vekk fra å kun tenke historie som fortid, men [...] fokuserer på samspillet mellom tid, selvstendig tenkning og bruk av historien... Alle mennesker har en historiebevissthet som man vender seg til, reflekterer over og integrerer i sin egen identitet og sine handlinger.] ⁶

² K. Blom og K. Helle, *Historie – hva, hvordan og hvorfor?: Fagdidaktisk innføring*, Bergen: Fagbokforlaget, 1997, side.7

³ Blom og Helle, 1997, side.7

⁴ Blom og Helle, 1997, side.8

⁵ Bloom og Helle 1997, side.10

⁶ Bøe og Knutsen, 2012, side.165 og Kjellebold, 2011, side.15

Fortiden blir brukt for å forme hvert enkelt individs identitet. Dette skjer ved at historiske hendelser i tid, altså historiske fragmenter og historiske hendelser blir knyttet sammen. I følge masteravhandlingen til Gisle Kjellevold:

[...] gjennom dannelsen av identiteten vår, at mennesker blir handlingsdyktige individer og gruppelemmer, og at denne dannelsen skjer gjennom et komplekst samspill av biologiske, psykologiske og sosiale prosesser. I slike prosesser inngår aktiviteter som å etterligne, speile seg i og identifisere seg med andre mennesker med historien som en viktig referanseramme.⁷

Familie, slekt, etnisk sosial og politikk kan også være med å danne identiteten til et individ, og grupper i Norge med minoritetsbakgrunn kan føle tilhørighet både til Norge og hjemlandet. Identitet innenfor befolkningen med minoritetsbakgrunn kan både bli nedvurdert og opprettholdt. Dette går ut på at identiteten innenfor majoritetsbefolkningen kan bli en del av hverdagen til den med minoritetsbakgrunn, mens andre igjen med minoritetsbakgrunn heller velger å beholde egen etniske identitet, diasporakultur.⁸

Historiebruk

Det er viktig å kunne se på teorier innenfor historiebruk for å kunne forså bruken av historie og hvordan dette er med å forme identitet. Innenfor konflikten og spenningen mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia vil jeg si at det er mye som blir husket og glemt, det er derfor interessant å kunne se på hvilke faktorer og teorier som spiller inn i dette tilfellet. Jan Bjarne Bøe forklarer at man har med seg en oppfatning av hva fortiden er når man møter fortidens kilder. Fortellinger en har hørt eller bilder en har sett er med å forme forforståelsen. Ifølge Bøe settes biter av fortiden inn i en sammenheng som allerede eksisterer, altså en trekker alltid med seg en kulturell forståelse på denne måten.⁹

De ulike teoriene innenfor historiebruk:

Den vitenskapelige historiebruken går ut på å finne historiske kilde, og sette de opp mot kildekritisk granskning. For å kunne være kildekritisk må kildene tolkes fra samtidshistorisk sammenheng og etablert kunnskapstradisjon. Den eksistensielle historiebruken handler om allmennmenneskelige behov for å minnes. Eksistensiell historiebruk kan komme til uttrykk i stille stunder eller kollektivt, der fortid og framtid kan bli knyttet sammen.

⁷ Kjellevold, 2011, side.19

⁸ Kjellevold, 2011, side.20

⁹ Bøe, J. B. (2006). *Å lese fortiden – historiebruk og historiedidaktikk*. Bergen - Sandviken: Cappelen Damm, side.204

Den moralske historiebruken går ut på at samtiden bør lytte til fortiden på grunn av at fortiden har en etnisk verdi. Eksempel på dette kan være folkegrupper som har blitt undertrykt gjennom historien eller ”bestemte væremåter eller handlinger i fortiden som er særegne for en gruppe mennesker.” Gjenopprettelse av tapt stilling eller status står sentralt innenfor den moralske historiebruken. Ideologiske historiebruken kan minne om moralsk historiebruk i stor grad. Innenfor den ideologiske historiebruken legitimeres fortiden et bestemt styresett og samfunnets organisering begrunnes. Motsetning av den ideologiske historiebruken er ikke - bruk av historie. Innenfor ikke - bruk viskes alt bort av innskrifter og minner fjernes. Den underholdende historiebruken kan også være ikke - bruk, men kan også være eksistensiell. Alt i alt kan underholdende historiebruk plasseres innenfor alle de ulike teoriene som er nevnt tidligere om historiebruk.¹⁰ Bruk av fortelling og kontinuiteter er også sentralt innenfor historie og historiebruk. Kontinuiteter er en type klassifisering eller gruppering som viser likheter og forskjeller, oppganger eller nedganger i historien.¹¹ For eksempel kan disse oppgangene og nedgangene historie være og vise sin egen historie i oppgang, mens en annen historie i nedgang for å kunne styrke seg selv og sin historie. Fortellingen i seg selv er definert følgende i Bøe og Knutsen:

Hvordan fortiden og historien brukes, kan man dypest sett forstå som uttrykk for en helhetlig kultur mer enn som løsrevne biter hos den enkelte historiebruker... ”Fortiden” er det som har hendt i tidligere tider, fra dette øyeblikk og så langt tilbake som tiden har eksistert. ”Historie” derimot betyr her fortellingen, analysen og diskusjonen om fortiden. Historie er i enkel forstand at det sies eller skrives noe om fortiden.¹²

Bøe og Knutsen skriver at ulike bruksmåter av historien fører til spørsmål om bruk og misbruk av historien. Videre skriver de:

Utvilsomt vil det være misbruk av historien dersom man fordreier den i forhold til hva historievitenskapen sier, at man tolker i motstrid til et kildemateriale og til tolkninger som er i samsvar med kildematerialet. Men fortiden har andre funksjoner enn bare spørsmålet rett og galt, som for eksempel å arbeide frem identitet og sammenheng i tilværelsen.¹³

Videre skriver Bøe og Knutsen inn på at forventningene man har til framtiden er et resultat av hvordan man oppfatter nåtiden. Fortiden igjen kan bli presentert på en annerledes måte for å kunne overbevise andre om at deres saksforhold er riktig.

¹⁰ Bøe og Knutsen, 2012, side. 18 – 19

¹¹ Bøe og Knutsen, 2012, side. 70

¹² Bøe og Knutsen, 2012, side.14

¹³ Bøe og Knutsen, 2012, side.19 (Fotnote brukes også i neste avsnitt)

Det som er funnet ut av i delkapittel 1.3.1 er at historie både kan være vitenskapelig, samtidig en fortelling om fortiden. Teorier innenfor historiebruk er relevant for å se hvordan historien brukes og hvordan dette er med å gi mening i historien. Historiebevisstheten er en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. Det og ikke bare se historien med tall osv., men å kunne se en sammenheng om hvordan de ulike tidsformene (fortid, nåtid og framtid) blir påvirket av hverandre. Historiebevisstheten er også med å danne identitet, ved at historien vitenskapelig eller som fortelling er med å danne identitet. Kunnskapen og fortellingen om historien er begge en del av hvert enkelt individs identitet.

1.3.2 Kosovoalbanere- serbere og bosniere- serbere

Dette delkapittel handler om den historiske konflikten mellom kosovoalbanere - serbere og bosniere - serbere. I historisk sammenheng har denne historien likhetstrekk med Tyrkias historie med en inkludering av konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia.

Jugoslavia ble opprettet etter første verdenskrig og besto av deler fra det tidligere Østerrike - Ungarn og Det osmanske riket. Jugoslavia besto av flere folkeslag der ingen folkegrupper var større en hverandre. Etter andre verdenskrig ble Jugoslavia styrt etter en kommunistisk modell og besto av seks republikker og to autonome provinser, med blant annet Kosovo. Kosovo på dette tidspunktet var underlagt Serbia. Folkegruppene i Kosovo var misfornøyde med serbernes stilling i Kosovo og at Kosovo ikke var en republikk, men heller under serbisk styre. Jugoslavia under Titos styre var et samlet Jugoslavia, men under nytt styre med Milosevic i 1989, ble Serbia en nasjonalistisk republikk. Nasjonalismen i Serbia førte til at Serbia slo ned på de som kjempet for selvstendighet.

Kosovos albanere ønsket seg et selvstendig land på 1990 - tallet, men serbiske myndigheter slo ned på dette. Konflikten mellom albanerne og serberne kom tydelig fram etter 1996 da albanske geriljaer bombarderte serbiske flyktningleir. Fra og med 1998 gikk serbiske styrker inn til Kosovo og gikk deretter imot den albanske geriljaen.¹⁴ I 1999 var over én million kosovoalbanere på flukt til Makedonia, Albania og Montenegro etter et resultat med luftangrep fra NATO mot en rekke mål i Jugoslavia. Serbia som et svar på dette endte opp med å angripe sivilbefolkningen. Det samme året undertegnet Jugoslavia at de skulle trekke seg ut av Kosovo, og krigen tok slutt, og Kosovo ble deretter administrert av FN. Et resultat av krigen var at de som hadde fluktet ut av landet under krigen vendte raskt tilbake. 17.

¹⁴ FN Globalis, 2015

februar. 2008 erklærte Kosovo seg selvstendig, noe som ble kritisert av Serbia på bakgrunn av at valget var ulovlig på grunn av enstemmig. Dette førte til konflikt mellom serbere og FN. Kosovo hadde vært styrt av FN i ni år, og etter de ni årene overførte FN makten til Kosovo samme år. I april. 2008 vedtok Kosovo en ny grunnlov på bakgrunn av dette.¹⁵

Løsrivelsen av Serbia, og erklæringen av uavhengige Kosovo i 2008 førte til protester fra kosovo - serbere. Selv om Kosovo erklærte seg uavhengig fra Serbia, har det også vært andre konflikter/ problemer mellom Kosovo og Serbia. Et eksempel på dette er hendelsen under lokalvalget i Kosovo i 2008, der valget ble sabotert av menn med masker på det serbisk dominerte området. Utenom ulike problemer gikk Kosovo og Serbia inn i en avtale etter uavhengigheten om at den serbiske majoriteten i Kosovo skulle ha selvstyre. I dagens Kosovo er det per dags dato NATO - styrker fortsatt tilgjengelig.¹⁶

Bosnia var en delstat i Jugoslavia etter første verdenskrig. Som nevnt under Kosovos historie var det et kommunistisk styresett i Jugoslavia med Tito, og etter han vokste nasjonalismen i delstatene. Bosnia besto av ulike nasjonaliteter, blant annet serbere. Da Bosnia - Hercegovina i 1992 ble selvstendig ville de bosniske serberne beskytte sitt eget folk, og ville dermed slå seg sammen med Serbia. Følgene av dette var borgerkrig, og ca. 100 000 mennesker ble drept og halvparten av befolkningen var på flukt fra landet. Innenfor borgerkrigen var det etnisk rensning og folkemord, der serbiske styrker drepte de som var bosniaker.

I 1995 grep NATO inn og bombet serbiske mål, og samme år ble fredsavtalen Daytonavtalen innvilget. Avtalen gikk ut på at Bosnia skulle deles inn i to deler, serbisk republikk og Bosnia Hercegovina som var kroat - og bosnjakdominert. Hver delstat hadde sin egen styring med president, parlament og regjering. De hadde også styring på nasjonalt nivå for hele landet med presidentråd og regjering som besto av én bosnjak, én serber og én kroater.¹⁷ Krigene har satt store spor i alle de involverte landa i ettertid. Landområdene har sine spor etter krigen som kan spille inn i deres forhold i dag også. Hvert år minnes de døde under massakren i Bosnia. Bosnia og Kosovo i dag har sine preg av nasjonalisme.

Hvordan konflikten mellom kosovoalbanere- serbere og bosniere- serbere kommer til uttrykk og hvordan den arter seg i Norge er ikke tatt til betraktning innenfor dette studiet. Dette er på

¹⁵ Endresen, 2015

¹⁶ FN Globalis, 2015

¹⁷ FN Globalis, 2016

bakgrunn av oppgavens begrensede omfang i og med at det krevet et eget forskningsfelt innenfor dette ståstedet.

1.3.2 Kosovoalbanere- serbere og bosniere- serbere

Dette delkapitler handler om den historiske konflikten mellom kosovoalbanere - serbere og bosniere - serbere. I historisk sammenheng har denne historien likhetstrekk med Tyrkias historie med en inkludering av konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia.

Jugoslavia ble opprettet etter første verdenskrig og besto av deler fra det tidligere Østerrike - Ungarn og Det osmanske riket. Jugoslavia besto av flere folkeslag der ingen folkegrupper var større en hverandre. Etter andre verdenskrig ble Jugoslavia styrt etter en kommunistisk modell og besto av seks republikker og to autonome provinser, med blant annet Kosovo. Kosovo på dette tidspunktet var underlagt Serbia. Folkegruppene i Kosovo var misfornøyde med serbernes stilling i Kosovo og at Kosovo ikke var en republikk, men heller under serbisk styre. Jugoslavia under Titos styre var et samlet Jugoslavia, men under nytt styre med Milosevic i 1989, ble Serbia en nasjonalistisk republikk. Nasjonalismen i Serbia førte til at Serbia slo ned på de som kjempet for selvstendighet.

Kosovos albanere ønsket seg et selvstendig land på 1990 - tallet, men serbiske myndigheter slo ned på dette. Konflikten mellom albanerne og serberne kom tydelig fram etter 1996 da albanske geriljaer bombarderte serbiske flyktningleir. Fra og med 1998 gikk serbiske styrker inn til Kosovo og gikk deretter imot den albanske geriljaen.¹⁸ I 1999 var over én million kosovoalbanere på flukt til Makedonia, Albania og Montenegro etter et resultat med luftangrep fra NATO mot en rekke mål i Jugoslavia. Serbia som et svar på dette endte opp med å angripe sivilbefolkningen. Det samme året undertegnet Jugoslavia at de skulle trekke seg ut av Kosovo, og krigen tok slutt, og Kosovo ble deretter administrert av FN. Et resultat av krigen var at de som hadde fluktet ut av landet under krigen vendte raskt tilbake. 17. februar. 2008 erklærte Kosovo seg selvstendig, noe som ble kritisert av Serbia på bakgrunn av at valget var ulovlig på grunn av enstemmig. Dette førte til konflikt mellom serbere og FN. Kosovo hadde vært styrt av FN i ni år, og etter de ni årene overførte FN makten til Kosovo samme år. I april. 2008 vedtok Kosovo en ny grunnlov på bakgrunn av dette.¹⁹

¹⁸ FN Globalis, 2015

¹⁹ Endresen, 2015

Løsrivelsen av Serbia, og erklæringen av uavhengige Kosovo i 2008 førte til protester fra kosovo - serbere. Selv om Kosovo erklærte seg uavhengig fra Serbia, har det også vært andre konflikter/ problemer mellom Kosovo og Serbia. Et eksempel på dette er hendelsen under lokalvalget i Kosovo i 2008, der valget ble sabotert av menn med masker på det serbisk dominerte området. Utenom ulike problemer gikk Kosovo og Serbia inn i en avtale etter uavhengigheten om at den serbiske majoriteten i Kosovo skulle ha selvstyre. I dagens Kosovo er det per dags dato NATO - styrker fortsatt tilgjengelig.²⁰

Bosnia var en delstat i Jugoslavia etter første verdenskrig. Som nevnt under Kosovos historie var det et kommunistisk styresett i Jugoslavia med Tito, og etter han vokste nasjonalismen i delstatene. Bosnia besto av ulike nasjonaliteter, blant annet serbere. Da Bosnia - Hercegovina i 1992 ble selvstendig ville de bosniske serberne beskytte sitt eget folk, og ville dermed slå seg sammen med Serbia. Følgene av dette var borgerkrig, og ca. 100 000 mennesker ble drept og halvparten av befolkningen var på flukt fra landet. Innenfor borgerkrigen var det etnisk rensning og folkemord, der serbiske styrker drepte de som var bosniaker. I 1995 grep NATO inn og bombet serbiske mål, og samme år ble fredsavtalen Daytonavtalen innvilget. Avtalen gikk ut på at Bosnia skulle deles inn i to deler, serbisk republikk og Bosnia Hercegovina som var kroat - og bosnjakdominert. Hver delstat hadde sin egen styring med president, parlament og regjering. De hadde også styring på nasjonalt nivå for hele landet med presidentråd og regjering som besto av én bosnjak, én serber og én kroater.²¹ Krigene har satt store spor i alle de involverte landa i ettertid. Landområdene har sine spor etter krigen som kan spille inn i deres forhold i dag også. Hvert år minnes de døde under massakren i Bosnia. Bosnia og Kosovo i dag har sine preg av nasjonalisme.

Vi kan si at historien til tidligere Jugoslavia med inkludering av konflikten mellom kosovoalbanere - serbere og bosniere - serbere er en historisk parallell til Tyrkias historie, med inkludering i konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia. Dette er fordi den historiske sammenhengen mellom konfliktene er veldig like, og kosovoalbanere og bosniere er de to etniske gruppene som er veldig lik tyrkere da det er snakk om samfunnsidentitet. Begge konfliktene handler om undertrykkelse og assimilering av folkegrupper, og kjempingen om et selvstendig land. Hvordan konflikten kommer til uttrykk og arter seg i Norge er ikke tatt med i denne oppgaven. Det er fordi det kreves et eget forskningsfeil

²⁰ FN Globalis, 2015

²¹ FN Globalis, 2016

innenfor dette ståstedet, på lik linje som at denne oppgaven også skal forsøke og svare på hvordan konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia kommer til uttrykk og arter seg i Norge.

1.4 Forskningsmetode

I denne oppgaven har det blitt brukt kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode. Kvalitativ forskningsmetode er basert på hermeneutikk og fenomenologi, altså fortolkning og menneskelig erfaring. Meningen med kvalitativ metode er å utforske meningsinnholdet i det som blir lagt fram. Metoden går ut på ulike former som systematisk innsamling, bearbeiding og analyse av det som kommer fram i form av samtale og observasjon eller skriftlig tekst. Metoden blir bruk for å utvikle vitenskapelig kunnskap.²² For å kunne få en bedre forståelse er kvalitativ metode viktig.²³ Et kvalitativ studie inneholder observasjon (ikke - deltagende), kvalitativt intervju og dokumentanalyse, videopptak og lydbåndinnspilling kan være hjelpemidler til dette. Kvantitativ metode derimot er en metode der ulike statistiske metoder blir tatt i bruk for å systematisere de kvantifiserbare størrelsene. Innenfor den kvantitative metoden er det tall og statistikk som går igjen, men tall og statistikk i seg selv er ikke forklarende. Det er derfor nødvendig med fortolkning også.²⁴

Bruk av både kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode er nødvendig for å forsøke og få svar på problemstillingen i min oppgave. Den kvantitative metoden i oppgaven består av statistikk, tabeller, teorier, historisk bakgrunn for tyrkere og kurdere i Tyrkia og norsk innvandringshistorie med inkludering av tyrkisk og kurdisk innvandring fra Tyrkia. Det i seg selv vil ikke være med å svare på problemstillingen, og gir oss kun et historisk grunnlag om de to etniske gruppene. Kvalitativ forskningsmetode er derfor viktig for å finne ut av historiebevissthetens identitetsdannelse, og hvordan konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia kommer til uttrykk i Norge. Intervju har vært sentralt å bruke innenfor den kvalitative forskningsmetoden. Dette er fordi intervjuene er med å forsterke den kvantitative forskningsmetoden, der verken den ene eller den andre vil gi mening uten en sammenheng. Dersom kun den kvantitative forskningsmetoden blir tatt i bruk vil vi ikke få et svar på problemstillingen, og dersom kun den kvalitative forskningsmetoden blir brukt vil ikke intervjuene i seg selv gi en mening og heller ikke et svar på problemstillingen, og den vil

²² De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2010

²³ Malt, 2015

²⁴ De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2010

heller ikke være utdypende. Ut ifra dette vil bruken av kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode vært riktig å bruke for å forsøke å få svar på problemstillingen i denne oppgaven.

1.4.1 Epistemologisk utgangspunkt

Det er styrker og svakheter ved kvalitativ og kvantitativ metode. Innenfor den kvantitative forskningsmetoden som har blitt tatt i bruk i oppgaven er det statistikk, tabeller og historisk fakta om kurdere fra Tyrkia som kan ha en svakhet. Bakgrunn for dette er blant annet at kurdere fra Tyrkia som har emigrert til Norge, går under statistikken "Tyrkia" hos Statistisk sentralbyrå. Her får vi ikke et nøyaktig tall på hvor mange kurdere fra Tyrkia som emigrerte til Norge, men setter vi det i historisk sammenheng var kurdere fra Tyrkia et stort flertall som emigrerte til Tyskland på 1970 - tallet. I dette tilfellet kan det være at det egentlig ikke var den etniske gruppen tyrkere som utgjorde den største innvandrerguppen til Norge på 1970 - tallet, men kurdere fra Tyrkia. For å sette dette i en historisk sammenheng ble Tyrkias historie tatt i betraktning, for å kunne se på kurdernes forhold i Tyrkia og bakgrunn for innvandringen til Europa og Skandinavia. På den andre siden kan kvantitativ forskningsmetode ha sine styrker. Dette er fordi den kvantitative kan forklare oss mye med bakgrunn i historie, statistikk og tabeller. Dersom en er kildekritisk og setter flere kilder opp mot hverandre kan det gi oss et vitenskapelig svar på det vi er ute etter. I Tyrkia er det vanskelig å finne noe konkret statistikk om kurdere. Da kan ulike kilder bli satt opp mot hverandre og tilslutt vil en få svar på det som er ønskelig.

Den kvalitative forskningsmetoden som har blitt tatt i bruk i denne oppgaven er intervjuer. Styrken innenfor den kvalitative forskningsmetoden i oppgaven er at den er med å styrke den kvantitative. Uten den kvalitative forskningsmetoden er det vanskelig å få svar på problemstillingen. En får observert under et intervju. Vi får høre og se hvordan kroppsspråket og selve språket til informantene er under intervjuet. Dette er med å gi et inntrykk om informantene faktisk mener det han/hun sier. Dersom spørsmålene som blir stilt ikke får et utfyllende svar, kan det stilles oppfølgingsspørsmål som er med å styrke intervjuet. Svakheten med den kvalitative forskningsmetoden i oppgaven kan være at informantene ikke svarte korrekt under intervjuene, men heller passet på måten de uttalte seg. Det kan også være slik at mine observasjoner under intervjuet er feil observert, og at måten informantene sto fram på er feiltolket.

1.4.2 Intervju

Valg av informanter

Intervjuene i oppgaven ble gjennomført med fem informanter. To av informantene har tyrkisk bakgrunn og to av de har kurdisk bakgrunn fra Tyrkia. Den siste informanten er etnisk norsk. Informantene er valgt etter anbefaling og etter deres etniske bakgrunn. Informantene har blitt anbefalt av bekjente av meg. Det er også tatt hensyn til at informantene skulle være av to ulike kjønn innenfor hver etniske gruppe (tyrkere og kurdere fra Tyrkia). Det var én mann og én kvinne med tyrkisk bakgrunn, og én mann og én kvinne med kurdisk bakgrunn fra Tyrkia, men på den andre siden har ikke kjønn vært viktig ved valg av informanten som er etnisk nordmann.

Det viktigste av alt var hensynet til at jeg personlig ikke skulle vite noe om informantenes ståsted med hensyn til problemstillingen for oppgaven. Den femte informanten er med en etnisk nordmann, for å kunne få et syn utenfra som verken er tyrker eller kurder fra Tyrkia. Dette er fordi det er viktig å få et syn på konflikten mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia, av en person som står utenfor og ikke har sin tilhørighet til tyrkere og kurdere fra Tyrkia. Dersom informanten hadde hatt en etnisk tilhørighet hadde det ikke vært et objektivt syn på konflikten, men et subjektivt. Informanten er også tatt med i oppgaven for å se hvordan konflikten framstilles for de som er i Norge. Informanten er også valgt på bakgrunn av hans aktive engasjement innenfor Tyrkia som emnefelt.

Gjennomføring av intervjuene

Intervjuene ble gjennomført personlig, med informantene med tyrkisk og kurdisk bakgrunn fra Tyrkia. Før avtalt intervju fikk informantene tilsendt spørsmålene slik at de kunne forberede seg. På intervjudagen møtte jeg opp på avtalt sted, og fikk godkjenning til lydopptak. Intervjuet med den etniske nordmannen ble gjennomført per telefon. Han fikk tilsendt spørsmålene på forhånd, og jeg fikk godkjenning om å ta lydopptak av denne informanten også. Grunnen til intervjuet med den siste informanten ble gjennomført per telefon var fordi han ikke bor på Østlandet og i Stavanger der jeg befinner meg. Det har ikke vært nødvendig med tillatelse om intervju på bakgrunn av at alle informantene er over 18 år. Alle informantene har fått tydelig beskjed om at lydopptak skal slettes etter endt studie.

Intervjuenes representativitet

Intervjuene som har blitt tatt i bruk i denne oppgaven er representative. På den ene siden var informant 3 med kurdisk bakgrunn fra Tyrkia skeptisk, da han svarte på de personlige spørsmålene selv om han fikk tilsendt spørsmålene i god tid i forveien. Informanten fikk fritt valg om å bli anonymisert i oppgaven. Selv om informant 3 skilte seg ut på denne måten er det feil å si at intervjuene ikke representative i denne oppgaven. Svarene informantene kom med under intervjuet har vært med å styrke oppgaven. Det krevdes ingen forkunnskap om vitenskapelig historie, og et fasitsvar på de personlige spørsmålene. Målet var å finne ut av hvordan historiebevisstheten har vært med å danne identiteten deres, og hvordan konflikten mellom de to etniske gruppene kommer til uttrykk og arter seg i Norge. Informantene tok i bruk den vitenskapelige historien, fortellinger og andre kunnskaper, og snakket fritt under hele intervjuet. På den andre siden var det fire informanter med tyrkisk og kurdisk bakgrunn fra Tyrkia. Disse informantene utgjør en liten del av innvandrerbefolkningen i Norge, med tyrkisk eller kurdisk bakgrunn fra Tyrkia. Dersom det hadde blitt tatt i bruk flere informanter ville oppgaven kanskje gitt et annet forskningsresultat. Selv om informantene i denne oppgaven utgjør en liten del av de to etniske gruppene i Norge, er det verdifull informasjon som kom fram i intervjuene selv om empirien er tynn.

1.5 Sentrale begreper

Tyrker: Tilbake i historisk tid hersket nomadiske folk over Mongolia og Svartehavet (500 - tallet). På den tiden var ikke tyrkere en egen etnisk gruppe, men var en folkegruppe innenfor nomadiske folket. I senere tid under Det osmanske riket var dagens tyrkere osmaner, men i nyere tid, altså etter dannelsen av republikken Tyrkia fikk de navnet tyrkere.²⁵ Fra Atatürk - tiden og frem til vår tid i dag regnes alle under den tyrkiske republikken med T.C - statsborgerskap (*Türkiye cumhuriyeti kimliği*) som tyrkere.

Kurder: er en etnisk folkegruppe som er bosatt i fjellområdene i Tyrkia (sørøst), Irak (nord), Iran (nordvest), og i Syria (nordøst).²⁶ Kurderne lever geografisk sett mellom Anti - Taurus fjellene og Zagros. Innenfor historien kalles dette området for Mesopotamia og Kurdistan, kurdernes opprinnelige levested.²⁷

²⁵ Store norske leksikon, 2009

²⁶ Wiborg, 2016

²⁷ Kürtler, dato ikke oppgitt

Tyrkerkurder: Innenfor dette studiet er begrepet ”tyrkerkurder” brukt. Begrepet er brukt som en betegnelse på kurdere fra Sør - og Sørøstlige Tyrkia, og omhandler kun dem. Dette er tyrkerkurdere som er bosatt i Sør - og Sørøst -Tyrkia, og andre steder i Tyrkia i og med at det er et spredt folkeslag i landet.

PKK: Abdullah Öcalan (kurdernes leder), opprettet i 1973 en gruppe som fikk navnet PKK i 1978. PKK blir omtalt som Kurdistans arbeiderparti.²⁸ Ideologien bak PKK var en blanding av sosialisme og nasjonalisme, og PKK har i ettertid blitt oppført som terrorister av EU og USA.²⁹

1.6 Kilder og litteraturutvalg

Innenfor mitt studiets ståsted har det vært vanskelig å finne tilgjengelige kilder og litteratur om den kurdiske politikken i Tyrkia fra Atatürk - tiden og frem til i dag. Det er lite statistikker og, politiske dokumenter er skjult. Det eneste jeg har fått tilgang til er vitenskapelige historier, som er basert på det positive Tyrkia har gjort mot kurderne i landet. Det har derfor vært feil og kun bruke kilder og litteratur fra tyrkiske forfattere, der man ikke får en troverdig framstilling, kun sett fra er ståsted. Jeg har derfor tatt i bruk kilder og litteratur fra Tyrkia og settet dette opp mot andre kilder og litteratur på engelsk og norsk som ikke er skrevet av tyrkiske forfattere.

Jan Bjarne Bøe og Ketil Knutsen, Kari Blom og Knut Helle har hatt en sentral plass innenfor kapittel 1 ved historie, historiebruk og historiebevissthet. Innenfor kapittel 2 har det blitt tatt i bruk både publikasjoner og andre nettsider fra historikere med tyrkisk, kurdisk, norsk og engelsk bakgrunn. De historiske kildene har blitt satt opp mot hverandre for å kunne måle deres troverdighet. Innenfor dette kapittelet har det også blitt tatt i bruk partiprogram fra partiet til den tyrkiske presidenten Recep Tayyip Erdogan og HDP som betegnes som det kurdiske partiet i Tyrkia. Dette ble tatt i bruk for å kunne bruke det i kapittel 5.

I kapittel 3 har norsk innvandringshistorie fra Brochmann og Kjeldstadli blitt tatt i bruk for å kunne få et innblikk i norsk innvandringshistorie og kurdisk- tyrkisk immigrasjon til Norge. Det har også blitt brukt kilder og litteratur fra Tyrkia i denne delen, for å kunne se på hva årsakene til immigrasjon fra Tyrkia er. Utenom dette har SSB (Statistisk sentralbyrå) hatt

²⁸ Store norske leksikon, 2009

²⁹ FN Globalis, 2015

hovedvekten i dette kapittelet for å kunne se på ulike statistikker i kurderne og tyrkernes (fra Tyrkia) utvikling i Norge. I tillegg til kilder og litteratur har jeg i denne oppgaven tatt i bruk intervjuer med første- og andregenerasjonsinnvandrere i Norge med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn fra Tyrkia i kapittel 4. Disse intervjuene er basert på oppgavens forskningsfelt.

Moving Europeans: migration in Western Europe since 1650 av Leslie Page Moch og The Encyclopedia of migration and minorities in Europe av Klaus J. Bade, Leo Lucassen, Pieter C. Emmer og Jochen Oltmer har vært til stor hjelp som litteratur i denne oppgaven.

Litteraturen har blitt brukt i store deler av kapittel 3, samtidig som den har vært til hjelp som en kunnskap.

1.7 Oppgavens oppbygging

Denne masteroppgaven består av syv kapitler inkludert litteraturliste. Oppgaven er bygd opp slikt: Første kapittel i masteroppgaven består av et innledningskapittel. Innledningskapitlet består av bakgrunn for masteroppgaven, konkretisering av problemstilling og avgrensning, tidligere forskning innenfor historiebruk, historiebevissthet og historiske paralleller. Denne delen av oppgaven omhandler bruk av historie i dag, hva historiebevissthet er og hvordan den danner identitet, og ulike teorier innenfor historiebruk. Disse teoriene er viktig å kunne få med seg på bakgrunn av at de står sentralt i bruk i kapittel fire og fem, og er med å svare på problemstillingen i denne oppgaven. Videre bygger kapitlet på forskningsmetode og sentrale begreper som går om igjen i oppgaven og beskrivelse av kilde- og litteraturutvalg.

Det andre kapitlet består av historisk bakgrunn for tyrkere og tyrkerkurdere fra Tyrkia. Det er viktig å kunne se på den historiske bakgrunnen for å kunne se på bakgrunnen til spenningen mellom kurdere og tyrkerkurdere i Norge. Konflikten mellom disse to gruppene startet først og fremst etter Atatürk- tiden i Tyrkia, og er et sentralt tema innenfor dagens Tyrkia også. Jeg har derfor valgt å ta for meg Atatürk og Erdogans politikk basert på dette, samtidig trekke inn HDP (det kurdiske partiet i Tyrkia) sine ønsker og mål med politikken.

Det tredje kapittel handler om tyrkisk og tyrkerkurdisk innvandring til Norge, med en inkludering av integrering i det norske samfunnet. Det er viktig å se på bakgrunn av integreringen for å kunne se om den historiske bakgrunnen har en påvirkning av dette. Integreringen i dette tilfellet er viktig å ha med seg for å kunne se på om integreringen spiller en viktig rolle basert på konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere.

Videre bygger oppgaven på kapittel fire som handler om forholdet mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Norge. I dette kapitlet har det blitt tatt i bruk intervjuer med innvandrere med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn. Det har også blitt tatt i bruk intervju med Morten Myksvoll for å kunne få et syn på denne konflikten uten ifra. Utenom intervjuene har det også blitt satt av et delkapittel der intervjuene er kommentert med hovedvekt i hvilken konflikter som har blitt tatt med seg til Norge og hvordan den blir framstilt ifølge intervjuobjektene.

Kapittel fem er det nest siste kapitlet i denne oppgave. Dette kapitler er drøfting - og refleksjonsdelen i denne oppgaven, der jeg har drøftet og reflektert rundt problemstillingen, *Er det historiebevisstheten til tyrkere og kurdere fra Tyrkia som danner deres identitet og konflikten mellom dem, og hvordan kommer konflikten til uttrykk og hvordan arter den seg i Norge?* Intervjuene med tyrkere og tyrkerkurderne i denne oppgaven har blitt satt opp mot historiebruk og historiebevissthet. I dette tilfellet har kapittel 2 som handler om historien til tyrkere og tyrkerkurderne vært viktig. Videre settes historiebevisstheten og identitetsdannelsen i en sammenheng, der ulike faktorer er med å bygge opp identitet. Videre i dette kapitlet går det inn på hvordan konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere kommer til uttrykk og arter seg i Norge.

Det siste kapitlet er avslutning og konklusjons kapitlet. Dette kapitlet består av tre underkapitler. Sammendraget er tatt med i denne delen der viktige linjer innenfor oppgaven er trekket inn i denne delen. Neste underkapittel er avslutning og konklusjon, og i det siste underkapitlet har jeg lagt til rette for forslag om videre forskning innenfor dette emnefeltet da jeg mener dette emnefeltet er interessant å forske på, og at det er et sentralt tema innenfor Tyrkias historie og hendelsene i Tyrkia i dag.

2.0 HISTORISK BAKGRUNN FOR KONFLIKTEN

Konflikten mellom den tyrkiske regjeringen og PKK har siden 1990 - tallet vært det mest sentrale og viktigste spørsmålet samt tema innenfor den tyrkiske politikken. En konflikt mellom to ulike etnisiteter som strekker seg tilbake i tid med militær -og politiskuro. Det er viktig å ha med seg denne bakgrunnen for å kunne se den historiske bakgrunnen opp mot historiebevisstheten til informantene i kapittel fire.

2.1 Historisk bakgrunn for tyrkere og kurdere i Tyrkia

2.1.1 Tyrkias historie

Tyrkias historie strekker seg langt tilbake i tid, men gjør seg gjeldende fra 1000 - tallet, da Seldsjukkene hersket på Midtøsten.³⁰ Seldsjukkene erobret områder fra Det kaspiske hav til Den persiske bukt, samt Bagdad, og anføreren erklærte seg selv som sultan og tok over kalifene. På 1000 - tallet erobret de også Lilleasia, Syra og Palestina.³¹ Etterkommere av Süleyman ibn- Kutlumuş bygde opp en sterk stat i Anatolia, der Konya ble deres hovedstad. Etterfulgt av Seldsjukkene grunnla Osman den 1, Det osmanske dynastiet (1281 – 1324). Etter Osman den 1 tok hans sønn Orhan over, og arven forsettet slik frem til det osmanske rikets fall. Det osmanske riket innledet en rekke ekspansjoner, og erobret deler av verden. En av de viktigste hendelsene fra Det osmanske riket er erobringen av Konstantinopel i 1453. Det osmanske riket ble til et imperium og endret navnet på Konstantinopel til Istanbul, og ble deretter imperiets hovedstad. Under Kânûni Sultan Süleyman hadde Det osmanske riket dominert store områder, og Svartehavet var et tyrkisk innhav og de osmanske flåtene dominerte i Middelhavet. Balkankrigene 1911 - 1913 og første verdenskrig var med på å bryte ned Det osmanske rikets makt og førte til rikets fall.³²

Det osmanske rikets fall førte til at sultanatet ble avskaffet i 1922, og i juli 1923 ble det undertegnet fredsavtale i Lausanne. Fredsavtalen kom Tyrkia til gode, og de allierte under første verdenskrig skulle evakuere Istanbul innen kort tid. 13.august.1923 ble Mustafa Kemal valgt som president og de allierte trakk seg deretter ut av Istanbul etter Lausannetraktaten. 29.oktober.1923 ble Den tyrkiske republikken offisiell med Mustafa Kemal som president og Ismet İnönü som statsminister. Mustafa Kemal avskaffet deretter kalifatet i 1924 som fortsatt eksisterte etter opphevelsen av sultanatet samt. religiøse domstoler.

³⁰ Seldsjukker: Tyrkisk muslimsk dynasti

³¹ Goplen, 2014

³² Goplen, 2014

Etter utløsningen av andre verdenskrig holdt Tyrkia seg nøytralt frem til 1944, men erklærte krig mot Tyskland og Japan i 1945. Etter krigen ble det dannet nye politiske partier i Tyrkia, nye jordreformer ble vedtatt og pengehjelpen og militære bistanden førte til at USA fikk innflytelse i tyrkisk politikk. På 1950 - tallet kom Adnan Menderes til Makten i Tyrkia, der det nye demokratiske partiet dominerte. I 1960 ble det utført et militærkupp under general Kemal Gürsel mot Menderes, som ville vende tilbake til kemalismen som eksisterte i Tyrkia under Atatürk. Militærkuppet førte til at Menderes ble henrettet.³³ Tyrkia har hatt en rekke presidenter fra Atatürk og frem til dagens president Erdogan. I 1970 - årene og utover var preget av en rekke politiske regjeringskriser i Tyrkia.

I 1984 startet krigen mellom den tyrkiske hæren og PKK, og i 1989 allierte PKK seg med bygeriljaer som var venstreorienterte. Alliansen mellom PKK og bygeriljaene førte til at PKKs evne ble større til å slå den tyrkiske hæren og de store byene i Tyrkia. Saddam Hussein mistet regime i Bagdad som følge av Golfkrigen, og PKK etablerte seg med dette i Bagdad. På dette tidspunktet angrep PKK Tyrkia fra deres baser i Irak, selv om Tyrkia hadde inngått sikkerhetsavtale med de kurdiske partiene. I 1992 angrep Tyrkia basene til PKK i Irak, men den militære innovasjonen mislyktes. I 1995 gikk Tyrkia inn i Irak for et nytt forsøk, men trakk seg tilbake etter press fra USA og EU, uten å komme til en militær - og politisk løsning. I 1999 ble Abdullah Öcalan (leder av PKK) ført til Tyrkia etter å ha blitt kidnappet av tyrkiske agenter i Nairobi. Arrestasjonen førte til at Öcalan ble dømt til dødsstraff. Dødsdommen ble anket og Tyrkia opphevet dødsstraffen i 2002, og Öcalan ble dømt til livsvarig fengsel. I september 1999 erklærte PKK ensidig våpenhvile, og det var rolig i de kurdiske områdene frem til 2005, da PKK ble gjenopprettet. Gjenopprettelsen av PKK førte til kurdisk uro i de fleste tyrkiske byene. Kampen mot PKK blir sett på som en kamp mot terrorisme av den tyrkiske regjeringen, og siden har det kurdiske problemet/ spørsmålet vært sentralt innenfor den tyrkiske politikken.³⁴

³³ Kemalismen: ideologi fra 1923. Politikken til Mustafa Kemal Atatürk er hovedfaktor bak kemalismen.

³⁴ Fosshagen, Goplen & Wiborg, 2016

2.1.2 Historisk bakgrunn for kurdere i Tyrkia.

Kurdernes historie strekker seg tilbake til eldre tider, der kurderne aldri har etablert en selvstendig stat, men kun levd under ulike dynastier og imperier.³⁵ Indoeuropeiske stammer vandret inn til de kurdiske områdene i førhistorisk tid, og blandet seg med befolkningen som tidligere bodde der. På 600 - tallet erobret araberne det kurdiske området og det ble dannet kurdiske dynastier fra 900 - 1100 - tallet. Kurderne hadde overlatt sin skjebne til sjeiker /sheikh-er, der de også hadde mistet sin identitet og personlighet.³⁶ Mongolene og turkmenerne slo tilbake det arabiske riket mellom 1200- 1400- tallet, og kurderne utvidet områdene sine i Anatolia, mot nord og vest. Det osmanske riket og safavidedynastiet hadde fremvekst på 1500 - tallet, og rikene delte kurderne mellom seg, de levde nå under tyrkisk og persisk kontroll.³⁷

Det osmanske riket hadde full kontroll, og kurderne levde under et føydalt og imperialistisk system i 500år. De hadde ingen økonomisk frihet, de ble styrt av agaer, og det var de som eide jorda og kurderne jobbet for sin aga.³⁸ Agaene samarbeidet med osmanene, de hadde lovet agaene, emir tittelen dersom de fikk kontroll over deres fyrstedømmer. Dette ble godtatt og agaene fikk emir- tittelen, osmanene fikk kontroll over fyrstedømmene og kurderne ble en del av denne politiske strukturen frem til 1800 - tallet.³⁹ Under Det osmanske rikets styre ble de kurdiske geografiske områdene kalt for Kurdistan av Kanuni Sultan Süleyman mellom 1525 - 1553. Sultan Ahmet.1 nevnte blant annet i 1604 under hans styre tid, om et håp om Kurdistan. I 1847 stiftet Sadrazam Mustafa Reşit Paşa forvaltningsenheten - Kurdistan provinsen, og byene innenfor provinsen var Diyarbakır, Muş, Van, Hakkâri, Cizre, Botan og Mardin. Sentrum for provinsen ble senere Van, Muş og Diyarbakır. Under denne tiden var det normalt og bruke ordet Kurdistan uten å bli provosert.⁴⁰

³⁵ Wiborg, 2014

³⁶ Meydan, 2011

Sjeik/Sheikh er en ærestittel som går tilbake til førislamsk tid og betyr leder, overhode eller rådgiver.

³⁷ Wiborg, 2014

³⁸Aga: Sjef, betydningsfull/mektig person. Emir: kommando.

³⁹ Meydan, 2011

⁴⁰ Hür 2008, side.2

Figur 1: Viser oversikt over Tyrkia, med oppdeling av byer. Hvert område er markert med farger og navn på byer. Den lilla og lys oransje delen er en markering for Øst- og Sørøstdelen i Tyrkia der et stort flertall består av tyrkerkurdere.⁴¹

På 1800 - tallet oppløste emiratene og dette ble møtt som motstand, og kurderne krevde selvstyre. Kurderne var stadig i opprør på 1800 - tallet der hvert opprør handlet om krav om deres selvstendighet.⁴² Etter Det osmanske rikets fall, og opprettelsen av den tyrkiske republikk var det på tide å gjenopprette de ødelagte delene av landet. Det kurdiske området var ødelagt og det var ingen muligheter der. På grunn av begrensende muligheter var det ingen ledere eller styremedlemmer som var innom områdene. Den kurdiske befolkningen var mellom regjeringen og en rekke gruppe mennesker som brøyt lover og regler som herjet på stedet. Befolkningen som informerte regjeringen om problemene på området fikk press fra forbrytere, dette førte til stor strid på det kurdiske området. På området var det ingen håndverkere eller kjøpmenn, og førte til vanskelige leveforhold for befolkningen. Vei forholdene var elendige, og i noen av byene på det kurdiske området var det vinter åtte måneder i året, og veiene var med dette stengt. Ingen fikk komme seg inn til byene eller ut av byene. På grunn av veiforholdene rundt området var det vanskelig for bøndene å frakte varer inn til de andre byene, dette førte til at varene råtnet og at befolkningen ikke fikk noen økonomiske fordeler, men kun økonomisk krise. Etter emiratets oppløsning var det enda noen agaer igjen, som ikke hadde godtatt emiravtalen med Det osmanske riket på sin tid. Kurderne jobbet for agaene og alle fortjenestene gikk til agaene til hver enkel. Kurderne hadde ingen sosial eller økonomisk støtte på den tiden, der flertallet av befolkningen verken kunne lese

⁴¹ Türkiye Bölgeler ve İller Haritası, 2012

⁴² Wiborg, 2014

eller skrive. Fra 1924 ble det gjort radikale endringer på det kurdiske området i Tyrkia. Det ble bygd jernbaner og veier, det ble mer fokus på skole og utdanning, og nye skoler ble bygd i de forskjellige byene. Området fikk fabrikker, kino og ikke minst elektrisitet i byene.

Under Det Osmanske riket hadde kurderne lov til å snakke sitt eget språk. Etter Fatih Sultan Mehmet erobret tidligere Konstantinopel i 1453 sa han blant annet at alle fikk lov til å leve som de tidligere hadde gjort, tro på hva de vil og snakke det språket som de tidligere snakket. Dette ble endret med dannelsen av det nye Tyrkia i 1923.⁴³ Alle innenfor den tyrkiske republikken skulle ha en felles identitet. Det kurdere ikke lenger fikk snakke sitt eget språk, og undervisningen på skolen foregikk på Tyrkisk.⁴⁴ Kurdere ble ikke lenger regnet som en etnisk gruppe og minoritetene innenfor landet ble utsatt for assimileringpolitikk.⁴⁵

Nasjonalismens utvikling i dagens Tyrkia, førte til opprør blant kurderne i Øst - Tyrkia i 1927. Kurderne sto frem med uavhengigstat i Øst - Tyrkia kalt Ararat. Republikken eksisterte i tre år og den tyrkiske hæren gikk imot. I 1937/1938 ble flere tusen kurdiske mennesker drept, landsbyer ble brent og tvangsflytting ble gjennomført, etter at den kurdiske befolkningen gikk til opprør i Dersim. Dette var et svar på den tyrkiske hærens angrep på Ararat.⁴⁶ Den politiske liberaliseringen av Tyrkia, under Celal Bayar, Tyrkias 3.president i 1950 - årene fikk flere kurdere være aktiv i politikken, dette var snakk om innenfor tyrkiske partier. Dette forsettet helt frem til Tyrkias styre under Cemal Gürsel i 1960 - årene. Kurdiske tidsskrifter eksisterte frem til Cevdet Sunay tok over som Tyrkias 5.president, og ble forbudt i 1967.⁴⁷

Kurderne har igjennom Tyrkias historie kjempet for et selvstendig Kurdistan. Dette har blitt møtt med hard motstand fra Tyrkia, og er enda ikke godtatt i landet. Etter 1923 har kurdiske journalister, forfattere og menneskene som kjempet for sine rettigheter blitt drept og fengslet.⁴⁸ Kurdiske separatistiske grupperinger herjet på 1970 - tallet, og i 1984 ble det innført geriljakrig mot Tyrkia fra PKK, frem til PKKs leder Abdullah Öcalan ble fengslet i 1999. Følgene av borgerkrigen var ødeleggelser av mange tusen landsbyer og kostet mange tusen menneskeliv. Flere hundre tusen mennesker ble intern fordrevet, og begge partene hadde brutt menneskerettighetene. I 1991 ble forbudet om det kurdiske språket opphevet og

⁴³ Von Hammer, J. (2013). *Osmanlı tarihi - Devlet - i aliye*. Istanbul: Kamer yayınları, side. 89 - 90

⁴⁴ Meydan, 2011

⁴⁵ Wiborg, 2014

⁴⁶ FN Globalis, 2015

⁴⁷ Wiborg, 2014

⁴⁸ FN Globalis, 2015

kurderne fikk tilgang til medier med begrensning. Senere i årene ble det gjort lovendringer i Tyrkia, der kurderne fikk kulturelle og politiske rettigheter.

I dagens Tyrkia utgjør kurderne den største minoriteten, og er spredt i landet. De fleste kurderne bor utenfor det kurdiske området i Tyrkia.⁴⁹ Den kurdiske befolkningen i Tyrkia har ikke kurdisk som sitt morsmål, og de fleste kan ikke snakke det kurdiske språket. Forholdene er annerledes i det kurdiske området, der de kan snakke språket og bevarer sin kultur.

Kurderne i Tyrkia har like rettigheter som lokalbefolkningen, som blant annet retten til utdanning. Minoritetsgruppa har sine representanter i det tyrkiske parlamentet. De snakker det kurdiske språket, og får ta vare på sitt kurdiske flagg, sin kultur og tradisjoner.

2.2 Mustafa Kemal Atatürk og hans kurdiske politikk

Mustafa født i 1881 i Saloniki, dagens Hellas. Moren Zübeyde hanım og faren Ali Rıza efendi kom fra svært religiøse familier. Mustafa startet skolegangen på en religiøs skole der religion var i fokus og etter noen dager byttet han over til den moderne skolen, Şemsi Efendi.

Vi kan regne med at Mustafas moderne tankegang lyste opp her. I 1890 døde Ali Rıza Efendi og Mustafa flyttet sammen med Zübeyde hanım hjem til hennes bror på grunn av økonomiske problemer. Onkelen til Mustafa drev med gårdsbruk og Mustafa sluttet på skolen og jobbet sammen med onkelen på gården. Etter noen måneder ble Mustafa sendt til tanten for å fortsette skolegangen. Mustafa ville hele veien gå på militærskolen og etter en konflikt på ungdomsskolen tok han opptaksprøven til militærskolen.⁵⁰

Mustafa bestod opptaksprøven og kom inn på militærskolen i 1893. På militærskolen fikk han navnet «Kemal» av læreren, og het deretter Mustafa Kemal. Etter militærskolen fikk Mustafa Kemal plass på krigsakademiet i Istanbul. I 1905 var han utdannet ferdig i krigsakademiet og bygde seg gradvis opp i titler. Etter endt skolegang var Mustafa Kemal med i en rekke kriger, blant annet i slaget om Tobruk i 1911 og Balkankrigen i 1912.⁵¹ Det Osmanske riket deltok i første verdenskrig, og Mustafa Kemal var med under slaget på Gallipoli, og slo britene i to slag på Gallipoli.⁵²

Etter Mustafa Kemals innsats under krigen fikk han stilling i krigsministeriet. I 1919 innkalte Mustafa Kemal Sivas kongressen til møte for å planlegge Tyrkias fremtid, for å gjenopprette

⁴⁹ Wiborg, 2014

⁵⁰ Armstrong, H. C. (2013). *Bozkurt*. Istanbul: Kamer yayınları, side.20 - 29

⁵¹ Türk tarih kurumu, dato ikke oppgitt

⁵² Goplen, 2013

nasjonens uavhengighet og vilje. I 1920 ble Grand National Assembly of Turkey dannet, og Mustafa Kemal ble valgt som leder, og dette var de første nyhetene om dannelsen av den tyrkiske republikk. Det osmanske riket hadde gått i oppløsning og Mustafa Kemal avskaffet sultanatet, og forbindelsen med det osmanske rikets fall. 29.oktober.1923 ble den tyrkiske republikken dannet og ved et demokratisk valg ble Mustafa Kemal valgt som Tyrkias første president.⁵³

I 1934 ble etternavn loven vedtatt i TBMM (Grand National Assembly of Turkey), og Mustafa Kemal fikk navnet, Atatürk - Tyrkias stamfar. I samsvar med grunnloven var det presidentvalg i Tyrkia hvert fjerde år, 1927 og 1931. Mustafa Kemal Atatürk ble valgt som president i 1923, 1927, 1931 og i 1935 av TBMM.⁵⁴ Gjennom Tyrkias historie har Atatürk hatt en stor betydning for landet og for befolkningen i den tyrkiske republikken. Kvinner fikk stemmerett i landet, alle hadde rett til utdanning, barn og ungdommer ble satt i fokus og ble betegnet som Tyrkias fremtid. Gjennom sin politikk ville Mustafa Kemal Atatürk danne det «moderne» Tyrkia, der sinn og vitenskap skulle dominere over overtro. Folket i den tyrkiske republikken skulle ikke leve etter andre, men kunne styre seg selv, leve i egen fri vilje, få høy utdanning, jobbe sammen, produsere sammen og dele sammen. Han ville danne og dannet senere det uavhengige Tyrkia.

Mustafa Kemal Atatürk døde 10.november.1938, etter å ha vært rammet av sykdom. Hans død var ikke lett for den tyrkiske republikken. Fra den dagen han døde og frem til vår tid i dag, minnes Atatürk med kjærlighet og navnet hans lever fortsatt blant befolkningen i Tyrkia. Han var en offiser som hadde vunnet en rekke kriger, en suksessfull leder for sin befolkning, en revolusjonær som endret befolkningen sosialt, kulturelt, økonomisk, politisk og juridisk. Mustafa Kemal Atatürk har også lagt igjen dype spor i historien og minnes som en mektig leder.⁵⁵ Nasjonalt i Tyrkia, og globalt i verden går Atatürk fortsatt under navnet: Lederen av den tyrkiske nasjonen og menneskeheten. Med tanke på Atatürks politikk ovenfor kurdere finnes det ingen offentlige dokumenter. Politikken til Atatürk generelt er basert på det uavhengige og selvstendige Tyrkia.

⁵³ Türk tarih kurumu, dato ikke oppgitt (fotnote brukes videre til neste fotnote)

⁵⁴ Uslubaş, T. (2013). *Türkiye tarihi – Geçmişten günümüze Türkiye*. Istanbul: CNR Studio, side. 37-40, 49-52, 59- 61 (Fotnote tatt i bruk I videre avsnitt)

⁵⁵ Türk tarih kurumu. Dato ikke oppgitt

Mustafa Kemal Atatürk er grunnleggeren av ideologien, kemalismen. Kemalismen står bak den tyrkiske revolusjonen i 1923, og står for uavhengighet, republikanisme, nasjonalisme, sekularisme, populisme og revolusjonisme. Hovedprinsippet bak ideologien er basert på prinsippene fornuft og vitenskap. Atatürk mente at hvert enkelt menneske i den tyrkiske republikken skulle ta vare på sin egen historie og lære av den, ta vare på sitt språk, vise kjærlighet for medmennesker, stå for vennskap og fred. I følge Atatürk er nasjonal kultur med å bidra til et universell sivilisasjon, og kjempet imot imperialismen og kapitalismen.⁵⁶

Laisisme, nasjonalisme, populisme, republikanisme og etatisme (*tyrkisk: laiklik, milliyetçilik, cumhuriyetçilik, halkçılık, inkılapçılık*), er hovedpunktene som sto i den tyrkiske grunnloven fra 1923 og selv i 1930 - årene, da Ismet İnönü tok over som president i Tyrkia etter Atatürks død. Hovedprinsippet bak laisismen var at Atatürk skilte mellom religion og stat. I det tilfellet satt også Atatürk prinsippet om at staten skulle ha full kontroll over de religiøse arenaene.⁵⁷ Kurderne i Tyrkia hadde levd 500 år under det «føydale» og «imperialistiske» systemet, og tilhørte sekter og religiøse grupper. Sjeiker og sheikh-er hadde full kontroll og kurderne hadde etterlat seg til de. Det var ikke bare sjeiker og sheikh-er som hadde full kontroll over kurderne i Tyrkia, agaene hadde full kontroll over det økonomiske. Religion var med å lure den kurdiske befolkningen i landet som verken kunne lese eller skrive, og det imperialistiske spillet forsettet. Med tanke på laisismen avskaffet Atatürk de religiøse sektene og fordelte jorda agaene eide til den kurdiske befolkningen som var fattige. Innenfor den tyrkiske republikken skulle det være likestilling blant befolkningen kulturelt, økonomisk og politisk.⁵⁸

Hovedprinsippet bak nasjonalismen var at nasjonen skulle fungere som et språklig, kulturelt og idemessig fellesskap, og republikanismen som «folkets suverenitet, frihet og likhet for loven»⁵⁹ I begynnelsen av 1920 - årene var det ikke likt for befolkningen i Tyrkia. På den østlige delen av landet var det få muligheter for befolkningen, de hadde ikke de samme rettighetene og mulighetene som resten av befolkningen. Basert på likestilling blant befolkningen, satte Atatürk i gang noen tiltak for likestilling. Han ville gjøre kurderne i landet likestilt med den etniske tyrkerne. Fra 1924- 1938 ble det satt fokus på å fremheve området den kurdiske befolkningen bodde. Skatter og avgifter ble avskaffet, det ble opprettet banker, fabrikker, veier og broer ble bygd for lettere transport, det ble bygd jernbane mellom de ulike

⁵⁶ Meydan, 2012

⁵⁷ UIO, semesteroppgave, dato ikke oppgitt

⁵⁸ Meydan, 2011

⁵⁹ UIO, semesteroppgave, dato ikke oppgitt

byene for å transportere varer og tjenester mellom de ulike byene, det ble bygd videregående skole for jenter og 30 barneskoler i 1938. Utenom dette fikk befolkningen delta kulturelt ved at det ble bygd kino i de ulike byene og fikk et kulturelt konvensjon. I byene ble det satt inn strøm som skulle gjøre hverdagen enklere for fabrikkene og for befolkningen i de ulike byene og landsbyene.⁶⁰

Atatürks hovedprinsipper populisme, revolusjonisme og etatisme er til sammen med å bygge på at folket i landet skulle mobiliseres for å danne den tyrkiske nasjonalstaten, Tyrkia som vestlig sivilisert, og at staten har ansvar for å finne løsninger på befolkningens problemer og at staten har ansvar for å organisere den tyrkiske nasjonen. Mustafa Kemal Atatürk gjennom sin tid kalte befolkningen i Tyrkia for tyrkere. Kurdere, armenere og andre folkeslag som bodde i Tyrkia gikk under navnet tyrker, og alle i landet var registrert som tyrkere av den tyrkiske republikken. Språket i landet var tyrkisk, og det var forbudt å snakke det kurdiske språket. Det kurdiske språket ble undertrykt, og den kurdiske befolkningen snakket språket kun mellom fire vegger i hjemmet. Undervisningene på skolen var på tyrkisk, og dette har ført til at nye generasjoner av kurdere i Tyrkia ikke kan det kurdiske språket.⁶¹ I nyere tid kan vi legge merke til at dette er brudd på menneskerettighetene og Atatürks politikk der han nevner at hver enkel skal ta vare på sitt språk, ta vare på sitt språk, vise kjærlighet for medmennesker, stå for vennskap og fred. Uttalelsen til Atatürk om å ta vare på språket spiller mer på å ta vare på det tyrkiske språket i denne sammenhengen.

Atatürks hovedprinsipp i hans politikk var likestilling, noe som ikke har blitt fulgt ut. I januar 1923 reiste Atatürk til Izmir for å holde foredrag under en konferanse. Etter et spørsmål av en journalist om kurdere svarte han følgende:

[...] i stedet for å betrakte det kurdiske spørsmålet isolert, vil vi etablere former for lokal autonomi i samsvar med vår grunnlov. Derfor vil de provinser som er overveide kurdiske kunne ha sin egen autonome administrasjon.]⁶²

Talen til Atatürk ble ikke offentliggjort før etter en måned, og senere kom det frem at henvisningene til kurderne og kurdernes rettigheter som Atatürk hadde nevnt i Izmir hadde blitt fjernet. Valget av nasjonalforsamlingen i Tyrkia august 1923 førte til at kurdiske kandidater var valgt av regjeringen, bestemt sagt av Mustafa Kemal Atatürk. Allerede fra begynnelsen av dannelsen av den tyrkiske republikken var det en politikk som ble utført som

⁶⁰ Meydan, 2011

⁶¹ Thiesen, 2003

⁶² Folkvord, 2002, side.67-68 (fotnote brukes videre)

var i kontrast til det kemalismen egentlig sto for. Etter dannelsen av Den tyrkiske republikken var det ikke snakk om Kurdistan, men området ble betegnet som Sørøstlige Anatolia, Sørøst eller Østen. Offentlige dokumenter og oppslagsverk som var offentlige ble fjernet av tyrkiske myndigheter, kortere sagt var det sensur og propaganda i republikken.

Et punkt under Lausanne - avtalen var at alle innenfor den Tyrkiske republikken skulle få snakke sitt språk fritt, samtidig som at det sto nedskrevet at Tyrkia måtte legge til rette for de med et annet morsmål. Avskaffelsen av kalifatet kom til gode for kurderne i Tyrkia, men som også nevnt tidligere til forbud mot å snakke det kurdiske språket i offentlig sammenheng. Forbudet mot det kurdiske språket kom med i straffeloven i 1926 i paragraf 140 – 142. Her var det snakk om en kontrast til politikken innenfor kemalismen, samtidig brudd på Lausanne-avtalen.⁶³ Selv om Tyrkia brøyt avtalen ble det ikke gjort ulike tiltak utenifra.

For Mustafa Kemal Atatürk gjaldt det bare en ting og det var at Tyrkia er tyrkernes land. En kunne bli akseptert medlem av nasjonen ved å bli tyrker dersom en ikke var det. En nasjonalistisk tidsperiode med andre ord. Dette kommer også tydelig frem i et berømt slagord av Atatürk som enda blir brukt i dagens Tyrkia, ”Lykkelig er den som kan kalle seg tyrker, ikke bare den som er tyrker.”⁶⁴

2.3 Recep Tayyip Erdogan og hans kurdiske politikk

Recep Tayyip Erdogan, president i dagens Tyrkia. Han er født og oppvokst i Istanbul og har videregående utdanning fra Imam Hatip videregående, og fullførte deretter universitetsutdanningen sin på Marmara Universitetet i 1981. Erdogan har siden sin ungdomstid vært interessert i politikk, der han var engasjert i samfunnsproblemer.⁶⁵

Fra 1983 deltok Erdogan aktivt i politikken med medlemskap i Refah partiet og var valgt som ordfører i Beyoğlu. 27.mars.1994 ble Recep Tayyip Erdogan valgt som ordfører i Istanbul, og deltok aktivt i politikken og samarbeidet i team. Gjennom hans ordførerkarriere utmerket Erdogan seg, der han blant annet fikk til en økonomisk vekst, og fikk løst samfunnsproblemer i byen. Dette skapte tillitt hos befolkningen og Erdogan ble sett på som et forbilde for de andre ordførerne i de ulike byene. I 1997 siterte Erdogan opp strofer som, ”...minaretene er

⁶³ Lausanne- avtalen: Avtale (fredstraktat) undertegnet i 1923 av Tyrkia, Storbritannia, Frankrike og Hellas.

⁶⁴ Folkevord, 2002, side.68 - 69

⁶⁵ Imam Hatip videregående skole: Videregående utdanning basert på religion. Elevene lærer seg Koranen og blir lært opp til å bli imamer.

våre bajonetter...”⁶⁶ Strofene var sitert fra diktet til ideologen Ziya Gökalp, under en tale han holdt i Siirt. Erdogan ble dømt til 4 måneders fengsel i 1999 på bakgrunn av ”oppfordring til religiøs uro.”⁶⁷ Fengselsstraffen førte til at Erdogan mistet sin stilling som ordfører i Istanbul.⁶⁸

14.august.2001 grunnla Erdogan AK parti (Adalet ve kalkınma partisi) og ble valgt som leder av partiet. Befolkningen i Tyrkia fikk tillitt til partiet allerede fra de første månedene partiet ble dannet, og i 2002 fikk AK parti to tredjedeler av stemmene og fikk sin makt i parlamentet. Erdogan ble i 2003 valgt som statsminister i Tyrkia og hadde en tankegang om en kontinuerlig og lys utvikling i landet. Politikken til Erdogan var basert på demokrati, åpenhet og forebygge korrupsjon. Erdogan fikk på denne tiden kontroll over inflasjonsproblemet i landet. Det ble bygget flere skoler, bygninger, veier, sykehus og energi tjenester i landet, og har i ettertid blitt betegnet som «den stille revolusjonen». Recep Tayyip Erdogan har siden 2003 blitt valgt som Tyrkias statsminister med et stort flertall av stemmene (46,6%), og i 2007 fikk han 49,8% av stemmene. Dette førte til at Erdogan dannet sin nye regjeringen og som han selv beskriver «Det nye Tyrkia». Etter et demokratisk valg 10.august.2015 fikk Erdogan flertallet av stemmene, og valgt som Tyrkias 12.president.⁶⁹

2.4 HDP og deres ønsker

I 2013 ble HDP (*Tyrkisk; Halkların demokratik partisi*) dannet. Før HDP var det en kurdisk parti i Tyrkia som måtte stenge. Tyrkiske myndigheter mente at de tidligere partiene handlet utenfor lover og regler. HDP er i dag et av de fire største partiene i Tyrkia, og ledes av Selahattin Demirtaş. Partiet står for et demokratisk parti, som ikke bare kjemper for kurderne i Tyrkias rettigheter, men også for alle andre befolkninger, etnisiteter og homofile osv. I beskrivelsen om partiet er det nevnt at de kjemper for å fjerne skille mellom mennesker i landet.⁷⁰ Beskrivelsen i partiprogrammet til HDP er at partiet kjemper for alle demokratiske rettigheter i landet. De poengteres også i partiprogrammet til HDP at de kjemper imot alle former som tyder på assimilasjon, og at de vil ha en tydelig identifisering av kurderne i landet. Partiet står også for å være en del av kunnskapsdepartementet for å kjempe om at deres kulturelle politikk skal få en aktiv deltakelse i skoleverket.

⁶⁶ Fosshagen, 2015 (Fotnote brukes videre)

⁶⁷ Ziya Gökalp: Sentral lyriker og ideolog som er sentral for den sekulære eliten som formet det moderne Tyrkia.

Fosshagen, 2015

⁶⁸ TC Cumhurbaşkanlığı, 2015

⁶⁹ TC Cumhurbaşkanlığı, 2015

⁷⁰ Halkların demokratik partisi, 2014

Politikken til HDP er også basert på utviklingen av Tyrkia med hovedfokus i den flerkulturelle befolkningen, og mennesker med ulike religioner skal få leve likestilt innenfor juridiske lover i Tyrkia. Et annet viktig punkt innenfor partiprogrammet til HDP er deres bekjempelse om tyrkerkurdernes rettigheter i landet. Dette er beskrevet i partiprogrammet ved et hint om fortiden, at de skal kjempe for kurdernes rettigheter i landet på bakgrunn av at kurderne har vært i Tyrkia siden frigjøringen, og de med dette skal kjempe for like rettigheter, fred og demokrati.⁷¹

2.5 Oppsummering

Tyrkernes historie gjør seg gjeldende fra seldsjukkene og senere fra det osmanske riket. Det osmanske brøyt sammen etter balkankrigene (1911 - 1913) og første verdenskrig. Undertegnelse av fredsavtalen på Lausanne juli 1923 kom til gode for tyrkerne, og Tyrkia ble opprettet som en selvstendig republikk. Mustafa Kemal Atatürk ble valgt som president, og Ismet İnönü som statsminister. Atatürk avskaffet sultanatet, kalifatet og religiøse domstoler som eksisterte fra det osmanske riket, og dannet det moderne Tyrkia. Nasjonalismen blomstret opp, og alle som bodde i den tyrkiske republikken var nå tyrker, selv kurdere gikk under navnet tyrker og ikke kurder. Før Atatürk - tiden levde kurderne under ulike dynastier og imperier, men senere under den tyrkiske republikken der det var stor assimilasjon. Fra år 1999 ble det kurdiske spørsmålet et stort og sentralt spørsmål/ tema innenfor den tyrkiske politikken, og er selv i dag veldig sentralt og viktig. Kurderne kjemper for et selvstendig land, og PKK og den tyrkiske militære hæren er stadig i konflikter. I dagens Tyrkia lever kurderne selvstendig, selv om konfliktene enda er med å ta en stor plass i hverdagen til menneskene i Tyrkia og ikke minst i Europa.

⁷¹ Halkların demokratik partisi, dato ikke oppgitt

3.0 TYRKERE TIL EUROPA

I følge FN dekker migrasjon "...både innvandring og utvandring. Migrasjon kan være frivillig eller ufrivillig, lovlig eller ulovlig."⁷² En kan definere innvandrere som en "...person født i utlandet av to utenlandskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre." Nyere generasjoner med innvandrerforeldre blir kalt for norskfødte med innvandrerforeldre i Norge. I dette tilfellet er begge foreldrene og deres fire besteforeldre født i utlandet.⁷³ Innvandrere bosetter seg i andre land over lengre tid, de kan i dette tilfellet også kalles immigranter

Tyrkere er den viktigste innvandringsgruppen som migrerte til vestlige land i etterkrigstiden.. Etterkrigstiden i Tyrkia var preget av tredobling av befolkningen, der dødeligheten blant befolkningen ble redusert og høyere fødselstall dominerte. Befolkningen i Øst - Tyrkia vandret inn til storbyene, først og fremst til Istanbul, Ankara og Izmir. Det ble store endringer i produksjon, transport og markedsføring, og arbeidsledighet og undersysselsetting dominerte byene. Dette førte til en stor kontrast i levestandarden mellom den tyrkiske befolkningen i Tyrkia og i de europeiske landa. Forholdene i Tyrkia førte til at tyrkerne immigrerte til Vestlige land. Den største migrasjonsstrømmen i Europa var fra Tyrkia til Vest - Tyskland.⁷⁴

Migrasjonen til Tyskland var til Vest - Tyskland. På slutten av 1961 var det ca. 8700 tyrkere i Vest - Tyskland, og økte med 72 476 i 1965. På dette tidspunktet utgjorde tyrkere en fjerdedel av den utenlandske befolkningen i Vest - Tyskland. Når vi hører ordet arbeidsinnvandrere, er det et stort flertall som vil tenke at dette er menn, men i Vest -Tyskland var det ikke slikt. De hentet inn kvinnelige arbeidere til landet. Dette var kvinner som skulle jobbe lavlønnet innenfor tekstil -, mat og fabrikkindustrien. På grunn av nedgangstid for mannlige arbeidere i Vest -Tyskland, var kvinnenes menn og fedre værende i hjemlandet. Baktanken til mennene som var i hjemlandet var at kvinnene skulle reise til Tyskland og arbeide for at de skulle jobbe og sikre jobb til mannlige slektninger. Etter hvert ble de kvinnelige arbeiderne i stand til å skaffe de mannlige slektningene jobb eller visum. Innvandringsstoppen i Vest - Tyskland i 1973 førte til at de forbød arbeidsinnvandring fra ikke EØS - land. Tyrkerne på dette tidspunktet vendte ikke tilbake til Tyrkia. De ble igjen i Tyskland med frykt om at de kanskje ikke fikk komme tilbake dersom de reiste til hjemlandet Tyrkia. Arbeidsinnvandringen som hadde en økning på 1960 – tallet, ble redusert med femti prosent med innvandringsstoppen i

⁷² FN, 2016

⁷³ Statistisk sentralbyrå. (2013. 25.04)

⁷⁴ Moch, L. P. (2003). *Moving Europeans : migration in Western Europe since 1650*. Bloomington & Indianapolis. Indiana University Press, s.186 – 187 (Footnote brukes videre i avsnittene som kommer)

1973. Etter innvandringsstoppen startet forhandlingene mellom Tyrkia og Vest - Tyskland om at den tyrkiske befolkningen skulle likt behandlet med tyskerne som i saker som omhandlet sykdom, ulykke, arbeidsledighet, alderdom, forsikring og barns kvoter.

3.1 Arbeidsinnvandring til Vesten

Arbeidsløshet og lav produktivitet preget utenfor OECD - området på 1960-tallet, og Vesten var i en utvikling der det var behov for mer arbeidskraft. Vesten tok inn arbeidsinnvandrere som kom utenfor OECD - området, som var faglærte og ufaglærte, og som skulle jobbe i lavstatus jobber. Befolkningen i Vest hadde et økende utdanningsnivå og befolkningen forventet jobber med høy status.

Politikere i Vesten hadde sett for seg at innvandrerne ville reise tilbake til hjemlandet sitt etter at nedgangstidene var over, men slik ble det ikke. På 1970 – tallet ble det klargjort at arbeidsinnvandrerne hadde kommet for å bli, og ikke for å vende tilbake.⁷⁵ Dette kommer også tydelig frem i sitatet, ”Vi etterspurte arbeid, men det var mennesker som kom.”⁷⁶

Innvandrerne fikk sosial trygghet i de vestlige landa, og som førte til at innvandrerne slo seg ned i innvandringslandet med familien frem til de hadde etablert et økonomisk grunnlag for å leve i hjemlandet, og til deres barn var ferdigutdannet. Under den økonomiske nedgangen i 1966-1967 og oljekrisen i 1973 - 1974 ble flere arbeidsløse og selv det førte ikke til at innvandrerne vendte tilbake til hjemlandet. I vesteuropeiske innvandringsland førte dette til innvandringsstopp.

Country of Citizenship	Belgium	France	Germany	Netherlands	Switzerland
Turkey					
All immigrants					
Early 1960s	10.8	6.7	0.6
Early 1970s	20.3	45.4	1,027.8	53.7	26.6
1981	118.1	1,546.3	148.2	42.9

Tabell 1: Viser antall tyrkere som er bosatt i ulike europeiske land etter statsborgerskap og yrkesdeltakelse i 1970-, 1980-, og 1981.⁷⁷

⁷⁵ Brochmann og Kjeldstadli (Red), 2003, side.37

⁷⁶ Brochmann og Kjeldstadli (Red), 2003, side.227

⁷⁷ Moch, L. P., 2003, side. 181

I tabell 1 kan vi se at tyrkere hadde en økning i Tyskland fra 1960 - 1970. På 1970-, og 1980-tallet dominerer det flere tyrkere i Tyskland i forhold til Belgia, Frankrike, Nederland og Østerrike. Selv har det vært en økning av tyrkere mellom perioden 1960 - 1970.

3.2 Norge - et innvandringsland

I verket "Innvandringen til Norge 900 - 2010", skilles det mellom tre bølger i innvandringen til Norge, der den første bølgen består av enslige arbeidsmigranter som kom til Norge på begynnelsen av 1970 - tallet. Den første bølgen med enslige arbeidsmigranter tok slutt sammen med innvandringsstoppen, og den andre bølgen består av familiemedlemmene av de enslige arbeidsmigrantene som kom til Norge. Familiemedlemmene kom til Norge gjennom familiegjenforening. Denne ordningen hadde et krav om at den som forsørgeren i Norge hadde "...evne til å gi sin familie et sosialt forsvarlig underhold..." og disponere "...familiebolig av sosial forsvarlig standard." Gjennom familiegjenforeningen stabiliserte innvandrerbefolkningen seg. Grunnet for dette var den strenge reguleringen av arbeidsinnvandrere etter innvandringsstoppen. Dersom det ble pendling mellom Norge og hjemlandet kunne fremmedarbeideren få konsekvenser av og ikke få fornyet oppholds - og arbeidstillatelsen. I verket "Innvandringen til Norge 900 - 2010" nevnes asylsøkere og flyktninger som den tredje bølgen. Den siste bølgen startet på slutten av 1970 - tallet, og har vokst frem til det nye århundreskiftet, frem til vår dag i dag. Selv om innvandringsstoppen ble innført i Norge i 1975, var det ikke et stopp verken i arbeidsinnvandringen, familiegjenforeningen eller asylsøkere og flyktninger. Asylsøkere/flyktninger og familier av de enslige arbeidsmigrantene kom for det første ikke som arbeidsmigranter, men kunne få seg jobb i det norske arbeidsmarkedet som var i vekst.⁷⁸

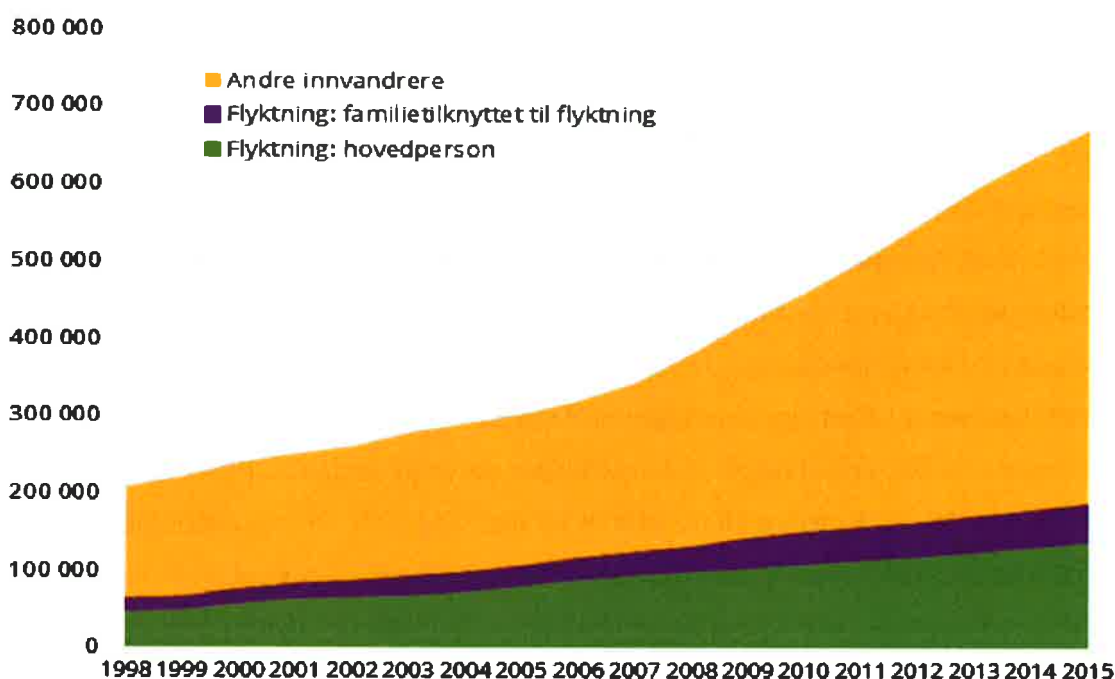
Fra slutten av 1960 - tallet og frem til vår tid i dag har Norge hatt et økende tall innvandrere. Definisjonen av innvandrer ble gitt i begynnelsen av kapittelet, men nyere generasjoner i Norge av innvandrerforeldre blir kalt for norskfødte med innvandrerforeldre. I dette tilfellet er begge foreldrene og deres fire besteforeldre født i utlandet.⁷⁹ Med tanke på arbeidsinnvandrere som kom i begynnelsen av 1970 - tallet, kan vi begrene de som førstegenerasjonsinnvandrere. Deres barn som er født i Norge regnes som andregenerasjonsinnvandrere.⁸⁰

⁷⁸ Brochmann G., & Kjeldstadli, K. (2014). *Innvandringen til Norge 900 - 2010*. Oslo: Pax forlag A/S, side. 235 - 236, 254

⁷⁹ Statistisk sentralbyrå. (2013. 25.04)

⁸⁰ Innvandring og innvandrere, 2002, side.10

Etter innvandringsstoppen i 1975 har flyktninger og asylsøkere dominert norsk innvandring. Definisjon på flyktning ifølge FN, «En flyktning er en person som har flyktet fra sitt hjemland og med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en bestemt sosial gruppe. Personen som flykter må ha krysset en internasjonal landegrense for at reglene i FNs flyktningkonvensjon skal gjelde.»⁸¹ Asylsøkere som kommer til Norge derimot får ikke betegnelsen flyktning før de har fått oppholdstillatelse i Norge.

Figur 2: Antall flyktninger og andre innvandrere 1998 – 2015 ⁸²

Figur 2 viser antall flyktninger og andre innvandrere fra 1998 - 2015. Figuren viser at Norge har hatt et økende tall i innvandringen gjennom årene. Andre innvandrere er innvandrere basert på arbeidsinnvandring, og flyktninger og deres familier som er tilknyttet familier er markert med lilla og grønn. Vi kan se at andre innvandrere har hatt en større økning i innvandringen til Norge. Flyktningene har også hatt en stor vekst fra 1998 - 2015, mens deres familiemedlemmer ikke har hatt like stor vekst.

⁸¹ FN. (2016. 26.01)

⁸² Statistisk sentralbyrå 2015

3.2.1 Arbeidsinnvandring til Norge

På lik linje som Vesten hadde Norge også behov for arbeidskraft fra land i sør. Norge hadde en sterk vekst i samfunnslivet og sterk vekst i administrasjon og tjenesteyting. Menneskene fra landsbygda flyttet inn til byene for arbeidskraft, og denne veksten varte til ca. 1970 - tallet.⁸³ Tidligere i organiseringen av arbeidsinnvandringen hadde Norge ingen ønsker om arbeidskraft. Innvandringen i Norge var basert på individuell innvandring og nettverksinnvandring som vil si at tidligere innvandring var motivasjon og støtte for innvandringen.⁸⁴ I 1967 startet innvandringen fra land utenfor EØS til Norge, og i 1971 ble Norge etablert som et innvandringsland med 6600 nettoinnflytninger, der ufaglærte arbeidere fra Asia og Afrika dominerte innvandringen.⁸⁵ Arbeidsinnvandrerne bosatte seg for det meste på Østlandet, det var her det var større behov for arbeidskraft.⁸⁶ Arbeidsinnvandrerne ble rekruttert til bygningsindustrien, tekstilindustrien, kjemisindustrien, jern - og metall industrien og innenfor servicenæringen.⁸⁷ Oljeindustrien i Norge økte veksten i landet og Norge hadde på 1970 - tallet et velstående og planstyrt samfunn. Det nasjonale selvbildet var preget av likhetsidealer og troen på utjevning, dette var med å forme innvandringspolitikken.⁸⁸

Innvandringsstoppen i de vesteuropeiske landa førte også til en villig politikk med innvandringsstopp i Norge i 1975. Prinsippet bak innvandringsstoppet i Norge var ikke å stoppe hele innvandringen. Norge forsettet å ta inn innvandrere som blant annet flyktninger, familiemedlemmer, innvandrere som tidligere hadde innvandret med utenlandsk statsborgerskap og studenter. Dette førte til at det ikke ble noe endring i innvandringsmønsteret i Norge.⁸⁹ Dersom en skulle immigrere til Norge måtte denne immigranten søke om arbeid og skaffe seg et sted å bo på forhånd. Arbeidsgiverne måtte bekrefte om arbeidstakeren var spesialist, ikke analfabet og arbeidet skulle være i en viss varighet. Innvandringsstoppen i Norge rammet ikke politiske flyktninger og asylsøkere.⁹⁰

Innvandringsstoppen i 1975 strammet innvandringen i Norge, men i 1981 ble det liberalisering i politikken, og oljekrisen i 1985/86 førte til lave oljepriser. Dårlig

⁸³ Sejersted, 2016

⁸⁴ Brochmann og Kjeldstadli (Red) 2003, side.228 – 229

⁸⁵ Vassenden, 1999

⁸⁶ Statistisk sentralbyrå. (2010). *Innvandring og innvandrere 2010 – Korrigert versjon*. Oslo – Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå

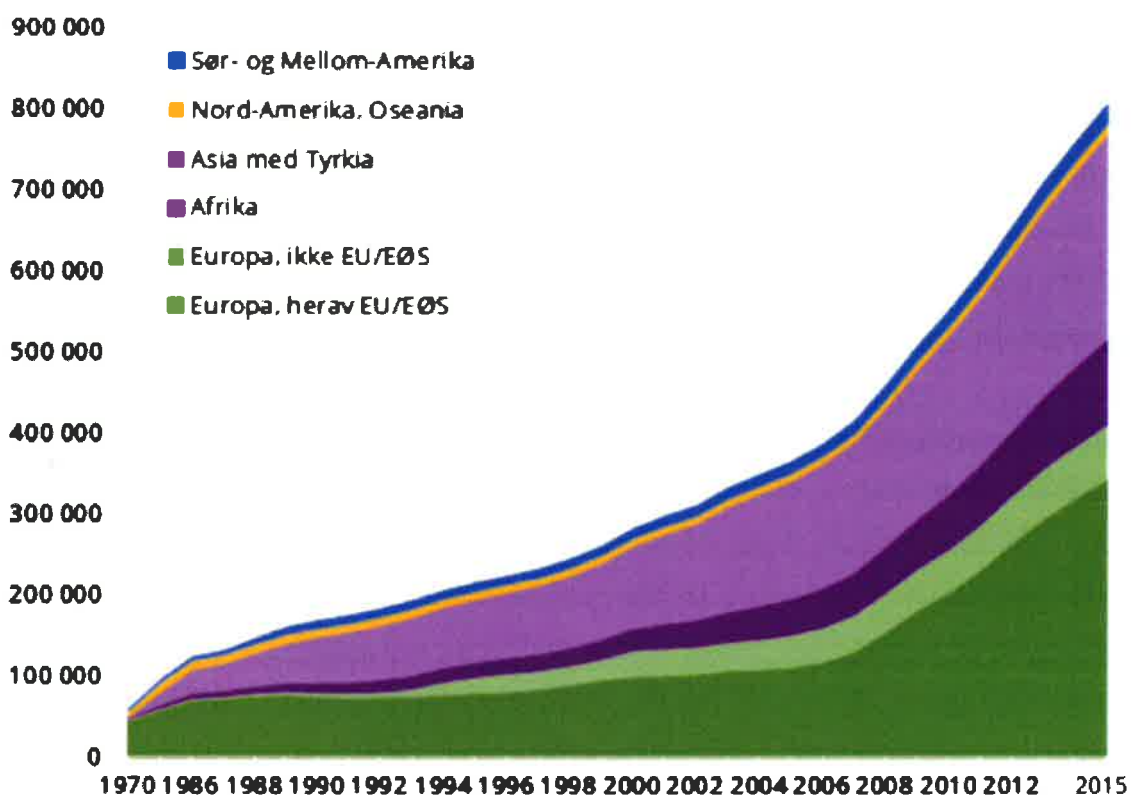
⁸⁷ Brochmann og Kjeldstadli (Red) 2003, side.137

⁸⁸ Brochmann og Kjeldstadli (Red) 2003, side.151 - 152

⁸⁹ Brochmann og Kjeldstadli (Red) 2003, side.150

⁹⁰ Statistisk sentralbyrå, 2011

arbeidsmarked og høyere arbeidsløshet førte til at Norge var et land som ble nedprioritert for innvandring.⁹¹ I 1994 tilsluttet Norge seg til EØS - medlemskap som førte til at EU - borgere fikk lettere muligheter for å komme seg til Norge. Norge ble med dette med i Schengen - samarbeidet og var pliktet til å holde seg til Schengen - regelverket. Avtalens regler innebærer samarbeid innenfor politiet, rettslige straffesaker, regler visumarbeid og personkontroll. Schengen - samarbeidet opphevet kontrollen ved de indre grensene, og avtalen økte med dette arbeidsinnvandringen og familiegjenforeningen i Norge.⁹²

Figur 3: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter land – bakgrunn. 1970 – 2015.⁹³

Figuren over viser antall innvandrere og norsk fødte med innvandrerforeldre etter land og bakgrunn fra 1970 – 2015. Figuren viser at Norge har et økende antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Asia inkludert Tyrkia, og Europa, her av EU/EØS.

⁹¹ Statistisk sentralbyrå, 2011

⁹² Regjeringen, 2014

⁹³ Statistisk sentralbyrå 2015

Selv om nyere arbeidsinnvandringen til Norge først og fremst dominerte fra slutten av 1960 - tallet og begynnelsen av 1970 - tallet, viser statistikkene at antall arbeidsinnvandrere har økt siden 2005 fra EU - landene (se figur 3).⁹⁴ Selv om arbeidsinnvandringen har hatt en økning siden 2005, sank tallene mellom 2013 - 2014. Arbeidsinnvandrerne som ble registrert kom fra EU - land i Øst - Europa og de fleste arbeidsinnvandrerne kom fra Polen og Litauen.⁹⁵

3.2.2 Flyktingene kommer til Norge

Den tredje bølgen med flyktingene og asylsøkerne startet på slutten av 1970 - tallet og vokste videre ved århundreskiftet. På slutten av 1970 - tallet kom "...ad hoc flyktingene...", spontanflyktinger til Norge. Spontanflyktingene overskred kvoteflyktingene på 1980 - tallet.⁹⁶

De første spontanflyktingene som kom til Norge på 1970 - tallet var vietnamesere. Bakgrunnen for dette var den amerikanske militære tilbaketrekningen fra Vietnam som endte opp med masseflukt av vietnamesere. Vietnameserne endte opp i USA, Europa og Norge. De som kom til Norge, kom som båtflyktinger. Den andre gruppen som kom til Norge som spontanflyktinger var chilenerne, der flertallet var kvinner. Årsaken til at chilenerne fluktet var entydig politisk og flukten foregikk forskjellig. Det var et få tall som fluktet til Norge i 1973, men tallene økte etter hvert på 1980 - tallet der Norge tok imot flyktinger fra 11 latinamerikanske land.

Oppløsningen av Jugoslavia på 1990 - tallet førte til at statene erklærte seg selvstendige og det brøt ut krig, blant annet Bosnia. Medlemslanda til FN fikk beskjed av UNHCR om (FNs høykommissær for flyktinger) om å ta imot flyktinger. Norge tok med dette imot mange bosniske flyktinger på kollektivt grunnlag, der det var snakk om et midlertidig opphold. I 1993 kom det en ny gruppe med økende antall bosniere til Norge som førte til innstramning av asylpolitikken. Innstramningen av asylpolitikken førte til at det kom færre flyktinger til Norge enn tidligere og over halvparten av de som søkte asyl fikk avslag på sine søknader. Selve innstramningen førte ikke til full stopp av asylsøkere i Norge. Norge forsettet å ta imot flyktinger etter forespørsel fra UNHCR. I 1996 fikk bosnierne som hadde fått midlertidig oppholdstillatelse velge fritt om de ville bli i Norge eller vende tilbake til Bosnia. Krigen i Kosovo på 1990 - tallet førte også til at Norge fikk mange flyktinger. Flyktingene som kom

⁹⁴ Østby 2015

⁹⁵ Statistisk sentralbyrå 2015

⁹⁶ Brochmann og Kjeldstadli 2014, side.254 - 258 (Fotnote brukes videre i avsnittene)

fra Kosovo fikk ett års frist for å reise tilbake etter at krigen var over, og de som ikke vendte tilbake til hjemlandet sitt måtte søke asyl på individuelle grunnlag. Etter århundreskiftet gikk antall asylsøkere i Norge opp og ned, men denne gangen kom det asylsøkere fra østeuropeiske land til Norge. Etter angrepet på World Trade Center i New York søkte mange afghanere asyl i Norge, der det i 2008 var flere mindreårige som søkte asyl.⁹⁷

I 2011 flyktet syrere fra konflikt og forfølgelser i Syria, Afghanistan og Irak, og til Europa ved å krysse Middelhavet. På flukten mistet ca. 3700 mennesker livet på veien, mens ca. en million mennesker klarte å nå Europas grenser. Norge tok også imot syriske flyktninger, og mer enn halvparten av asylsøkere i Norge kommer fra Syria og Afghanistan.⁹⁸

	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	1-14. des
Syria	115	83	76	90	96	178	312	863	2 641	3 403	2 410	191
Eritrea	56	40	56	144	594	227	291	445	409	483	148	31
Afghanistan	70	40	58	60	148	265	324	448	634	2 033	2 545	219
Irak	24	16	12	11	10	22	28	73	553	1 342	830	44
Iran	5	9	12	13	12	20	7	42	95	403	635	71
Totalt	601	532	537	582	1 225	1 143	1 391	2 325	4 945	8 666	8 163	

Tabell 2: Asylsøknader for hver måned i 2015 - de fem viktigste landene.⁹⁹

Tabell 2, viser antall flyktninger som har søkt asyl i Norge hver måned i 2015. Her kan vi se et tydelig bilde av at flyktninger fra Syria og Afghanistan dominerer flertallet av asylsøkere i Norge. Deretter er det flest asylsøkere fra Irak, Eritrea og tilslutt Iran.

3.3 Tyrkisk og kurdisk innvandring til Norge

Etter opprettelsen av den tyrkiske republikken og innføringen av tyrkisk identitetslegitimasjon, ble alle innenfor Tyrkia registrert som tyrkisk statsborger. Denne innføringen dominerer enda i dagens Tyrkia, og kurdere i Tyrkia går derfor under kategorien tyrkisk statsborger og SSB har ingen registrert data for kurdere, der kategorien "Tyrkia" innebærer kurdere i Tyrkia og tyrkere i Tyrkia.

Fra slutten av 1960 - 1975 kom det arbeidsinnvandrere til Norge, fra Jugoslavia, Tyrkia og Pakistan.¹⁰⁰ Tyrkerne er en av de første innvandringsgruppene i Norge, og har med dette bodd

⁹⁷ UNHCR 2015

⁹⁸ Østby, 2015

⁹⁹ Statistisk sentralbyrå 2015

i Norge gjennom flere tiår. I 2006 viste statistikkene at førstegangsinnvandrere fra Tyrkia hadde oppholdt seg i Norge i mer enn 30 år.¹⁰¹ På Østlandet var det et stort behov for arbeidere, og de tyrkiske arbeidsinnvandrerne bosatte seg som alle andre arbeidsinnvandrere først og fremst på Østlandet, i Drammen og Oslo. I Oslo var det bosatt 40 prosent og i Drammen 15 prosent tyrkere. Tallet på innvandrere fra Tyrkia til Norge har stadig vært i økning, og statistikker fra 1. januar.2010 viser at det tilsammen var 15 998 tyrkere som var bosatt i Norge. Den tyrkiske førstegenerasjonsinnvandrerguppen utgjorde den fjortende største gruppen i Norge, og deres etterkommere med tyrkisk bakgrunn utgjorde den tredje største gruppen¹⁰². Statistikkene viser at det ikke er noe tvil om at den tyrkiske innvandrerguppen stadig er i økning.

Det var i første omgang enslige arbeidsmigranter (menn) fra Tyrkia som kom til Norge som arbeidsinnvandrere. Deres familier ble igjen i hjemlandet. Senere kom deres koner og barn gjennom familiegjenforening, og tilhører den andre bølgen av innvandrere. Kulturen i hjemmet deres var basert på at menn var i arbeid og deres koner var hjemme og passet barna. Den unge generasjonen av tyrkere i Norge er født i 1991 og utover, jeg har derfor valgt å ta for meg statistikker fra den tiden og utover. Dette er for å se på om tyrkernes holdninger i det norske samfunnet har en påvirkning fra deres foreldre.

Førstegenerasjonsinnvandrerne som kom til Norge kom først og fremst for å jobbe, men i 1991 var det kun 36,7 prosent av disse innvandrerne som var ute i arbeid. I 2001 var det større deltakelse i arbeidsmarkedet med førstegenerasjonsinnvandrerne der 43,7 prosent av de var ute i arbeid. Arbeidsdeltakerandelen blant tyrkiske menn og kvinner (første - og andregenerasjonsinnvandrere) var det 51 prosent av mennene og 33,9 prosent av kvinnene som var ute i arbeid. Tyrkerne har siden århundreskiftet vært selvstendig næringsdrivende, og er fortsatt i økning i dag. I 2001 ble det registrert at 5,6 prosent av tyrkerne var selvstendige næringsdrivende, mens det på slutten av 1980 - tallet var få utenlandske butikker i Oslo området.¹⁰³ Tyrkere i dag har en utvikling som kjøpmenn, handelsmenn, og ikke minst jobber innenfor yrkesgrupper som elektriker eller rørlegger. Det var lite av disse yrkesgruppene på slutten av 1980 - tallet.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Gursli - Berg, Myhre, 2016

¹⁰¹ Henriksen, 2007

¹⁰² Henriksen, 2007

¹⁰³ Lie, 2004

¹⁰⁴ Bilgic, S.(2008). *Hovedfaktorer i integrering, Religion, kultur, økonomi og dagligliv*. Oslo: Kulturbro forlag

Innvandringsstoppen i 1974/1975 førte til at tyrkiske innvandrere kom gjennom familieinnvandring, der de enten giftet seg med innvandrere som hadde bosatt seg i Norge tidligere, eller som hadde kommet som arbeidsinnvandrere. Det har også kommet tyrkere til Norge ved utdanningstillatelse, arbeidstillatelse og som flyktninger.¹⁰⁵ Det kommer stadig nye innvandrere til Norge med tyrkisk bakgrunn. De tyrkiske førstegenerasjonsinnvandrerne var den fjortende største gruppen i Norge i 2006, og deres etterkommer var den tredje største gruppen.¹⁰⁶

Det er varierende om førstegenerasjonsinnvandrerne har blitt værende i Norge, men et stort flertall har vendt tilbake til Tyrkia, eller reiser frem og tilbake fra Norge og til hjemlandet. Folkeregisteret i 1993 registrerte at 100 tyrkiske statsborgere hadde flyttet fra Norge hvert år mellom perioden 1986 - 2005, mens deres etterkommere har blitt værende i landet. Dagens tyrkere er bosatt for det meste i Oslo og Drammen området. Vi finner også en liten andel i Nedre Eiker, Moss og Stavanger, men det er Drammen som har et stort flertall tyrkiske innvandrere i forhold til kommunens registrerte befolkningstall.¹⁰⁷

Det er ingen sammenheng mellom førstegenerasjon - og andregenerasjonsinnvandrere da det gjelder familieetablering. Tyrkiske arbeidsinnvandrerne som kom til Norge på slutten av 1960 - tallet og begynnelsen av 1970 - tallet, var enslige og giftet seg med en person fra hjemlandet, eller hadde kone og barn i hjemlandet, som deretter kom gjennom familiegjennomføring. Tre av fire førstegenerasjonsinnvandrere fra Tyrkia var gift med en person født i utlandet i 2006.¹⁰⁸ Statistikkene viser at det er for det meste kvinnelige familieinnvandrere som kommer til Norge gjennom familiegjennomføring, men dette tallet skiller seg ut med tyrkiske innvandrere. Mellom perioden 1990 - 2014 var det for det meste menn som kom.¹⁰⁹ Tyrkia regnes derfor som den fjerde største gruppen innenfor familieetablering uavhengig av innvandrerbakgrunn mellom perioden 1990 - 2014, der ni av ti personer med tyrkisk bakgrunn hadde en utenlandskfødt far.¹¹⁰ Statistikkene viser at antall unge ugifte blant etterkommere av tyrkere har økt, og at det er nedgang i etableringen og familiegjennomføring. Den nye generasjonen av tyrkere velger heller å finne seg noen i Norge,

¹⁰⁵ Henriksen, 2007

¹⁰⁶ Henriksen, 2007

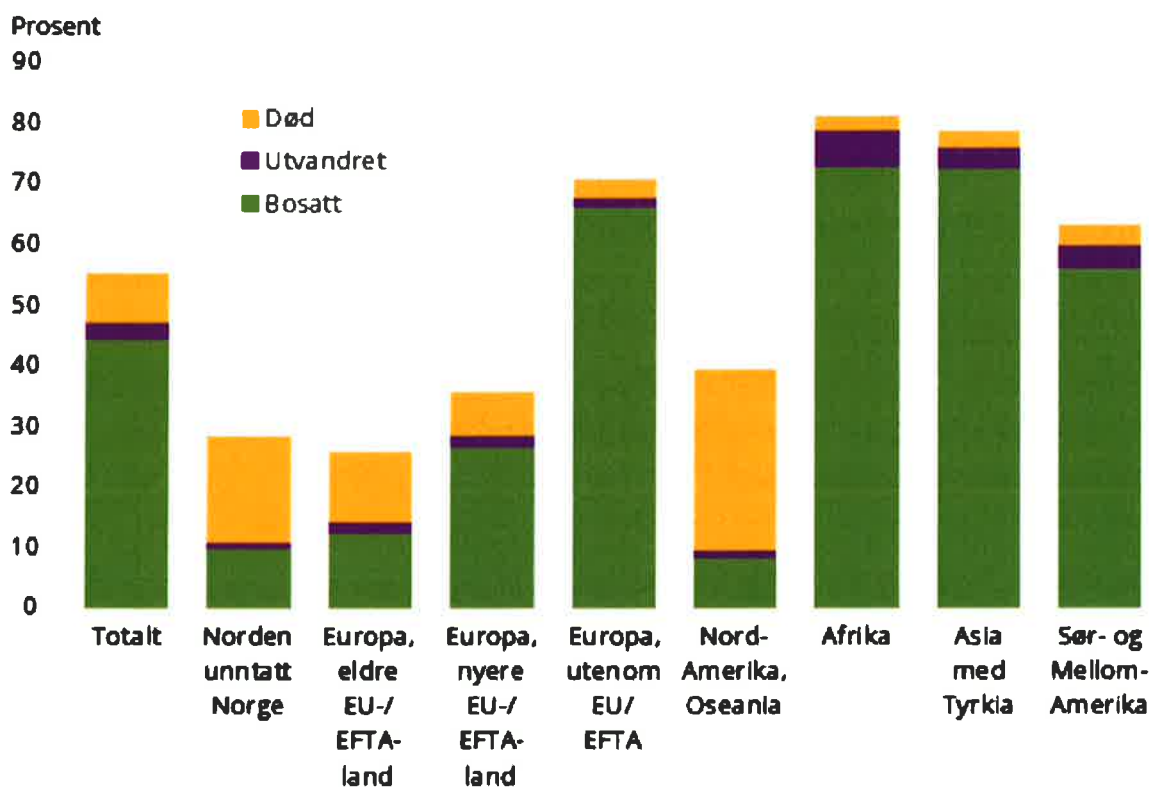
¹⁰⁷ Henriksen, 2007

¹⁰⁸ Henriksen, 2007

¹⁰⁹ Sandnes, 2015

¹¹⁰ Statistisk sentralbyrå, 2014

enten fra samme land eller en med norsk bakgrunn. Disse tallene kan kobles opp mot at ni av ti personer med tyrkisk bakgrunn har en far som er født i Tyrkia.¹¹¹

Figur 4: ”Andel av alle de som har vært bosatt minst syv år i perioden 1977 – 2013, som har tatt norsk statsborgerskap, etter fødeland og status per. 1.1.2014”¹¹² (I Norge)

Den andre bølgen med innvandrere besto av familiegjenforeninger i 1977.

Mellom perioden 1977 - 2013, viser figur 4 at mennesker fra Asia inkludert Tyrkia og Afrika er de som har vært bosatt i Norge i minst syv år og har tatt norsk statsborgerskap. Ifølge SSB er det flertallet av mennesker med afrikansk bakgrunn som har bosatt seg i Norge og fått norsk statsborgerskap, men flere har utvandret fra Norge og tilbake til hjemlandet, innenfor denne folkegruppen. Figuren viser på den andre siden at folkegrupper fra Asia med Tyrkia er de som har tatt norsk statsborgerskap og oppholdt seg i Norge i minst syv, og utvandringen er liten i forhold til bosetningen.

¹¹¹ Andreassen, Dzamarija & Slaastad, 2013

¹¹² Statistisk sentralbyrå, 2015

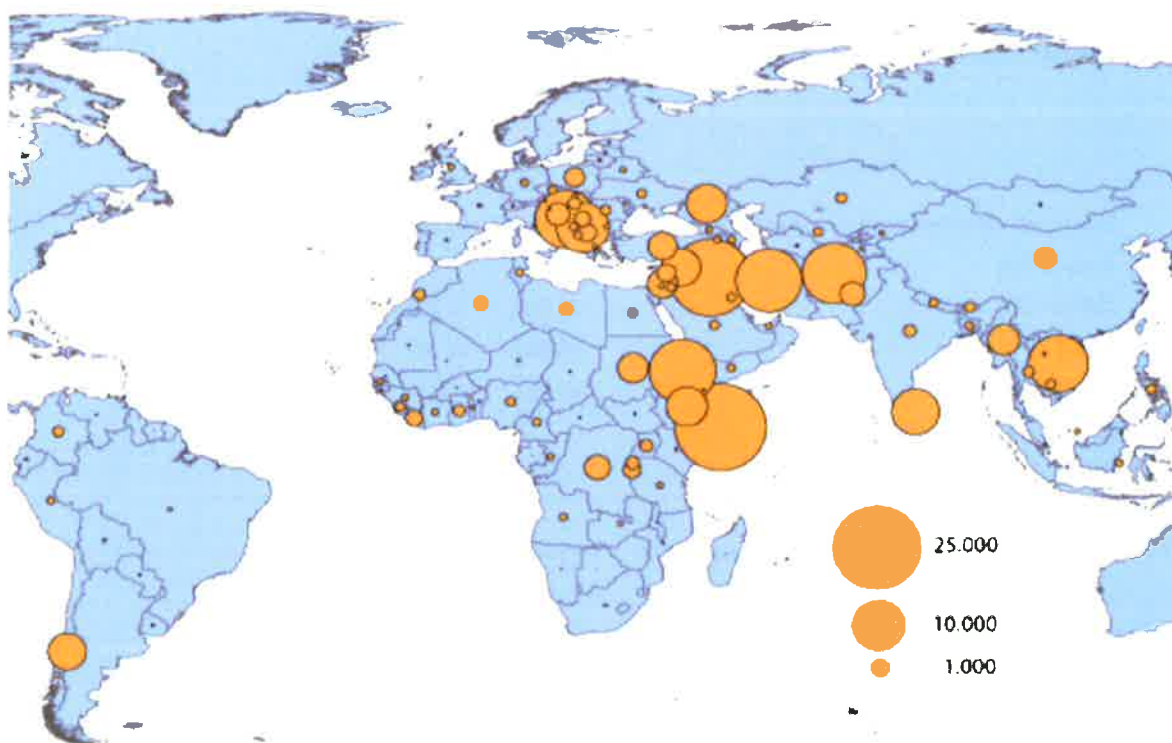
3.4 Tyrkerkurdere – arbeidsinnvandrere eller flyktninger?

Kurdere fra Tyrkia på lik linje som kurdere fra Iran, Irak og Syria immigrerte til Nord-Amerika, Australia og Europa. Et stort flertall av kurderne fra disse fire landa immigrerte til Tyskland. Det var kurdiske asylsøkere fra Tyrkia og Irak som utgjorde et stort flertall av immigrasjonen til Tyskland på 1970 - tallet. Tyskland på dette tidspunktet besto av offisielle asylsøkere, og det var varierende om kurderne fra Tyrkia og Irak fikk oppholdstillatelse i landet. Dette var på bakgrunn av om kurderne immigrerte som flyktninger eller om de brukte sin kurdiske etnisitet for å få opphold. Tyskland hadde en økning av kurdere på 1980 - tallet, og flyktningene fluktet fra hjemlandet på grunn av politiske - , økonomiske eller på bakgrunn av andre grunner. Kurdere fra Tyrkia på dette tidspunktet søkte om asyl på bakgrunn av undertrykkelse i Tyrkia, men dette var kurdere som bodde i det sentrale og vestlige Tyrkia. Fra Europas side ble ikke disse kurderne avgjort på bakgrunn av at de hadde en tilpasning til det tyrkiske majoritetssamfunnet.¹¹³

Kurdere fra Tyrkia og Irak hadde en sentral plass i immigrasjonen til Europa også på 1990 - tallet. Fra Tyrkia sin side var det ikke kurderne fra den sentrale og vestlige delen som fluktet, men de som hadde et opphold på den østlige delen av landet. Her var det bosatt kurdere som var usatt for assimilering av tyrkiske myndigheter, og de hadde ingen fellesskap til det tyrkiske majoritetssamfunnet. Et stort flertall av flyktningene på dette tidspunktet var politiske flyktninger i Europa. Selv i Tyskland var et stort flertall av kurderne politiske flyktninger som hadde blitt diskriminert av hjemlandets myndigheter. Det var single menn og kvinner, mindreårige, storfamilier og mennesker innenfor alle aldersgrupper som var på flukt fra hjemlandet. Immigrasjonen til blant annet Tyskland besto også av arbeidsinnvandrere som var kurdere. Mange av kurderne kom også til Tyskland gjennom ekteskap. Den kurdiske innvandringen til Vest - Europa førte til permanent bosetting og dannelse av diaspora. Kurdiske flyktninger fra Tyrkia hadde et sterkt bånd til sin etnisk tilhørighet, og kjøpte seg tysk statsborgerskap for å pendle frem og tilbake til hjemlandet uten å være redd for og ikke få vende tilbake til Tyskland.

I følge SSB har det også kommet tyrkiske flyktninger til Norge. Som nevnt i kapittel 3.3, er det vanskelig å si om det er tyrkere fra Tyrkia eller kurdere fra Tyrkia som er flyktninger i Norge.

¹¹³ Bade, Emmer, Lucassen & Oltmer, 2011, side. 548 (Fotnote brukes videre i neste avsnitt)

Figur 5: Viser immigrantene fra ulike land som kommer til Norge.¹¹⁴

Figur 5 viser antall flyktninger i Norge i 2015. På kartet viser det tydelig at det er flyktninger fra Tyrkia også. Statistikk sentralbyrå nevner ingen årsaker til flukten eller når flukten fra Tyrkia til Norge startet, men på kartet kan vi se en tydelig markering i Øst - Tyrkia, altså der flertallet av tyrkiske kurdere befinner seg. Det er derfor viktig å se på årsakene til de kurdiske flyktningene fra Tyrkia.

¹¹⁴ Statistisk sentralbyrå. Flyktninger fra 169 land i Norge i 2015, 2015

Personer med flyktningbakgrunn etter kjønn og statsborgerskap

	2015		
	I alt	Menn	Kvinner
Flyktninger med norsk statsborgerskap, i alt	120 483	63 133	57 350
Vest-Europa	225	116	109
Øst-Europa	24 695	12 379	12 316
Afrika	26 325	13 703	12 622
Asia med Tyrkia	64 752	34 663	30 089
Nord-Amerika og Oseania	52	29	23
Sør- og Mellom-Amerika	4 434	2 243	2 191
Flyktninger med utenlandsk statsborgerskap, i alt	67 647	37 666	29 981
Vest-Europa	500	255	245
Øst-Europa	8 375	4 093	4 282
Afrika	32 335	18 103	14 232
Asia med Tyrkia	25 055	14 454	10 601
Nord-Amerika og Oseania	117	60	57
Sør- og Mellom-Amerika	1 265	701	564

Tabell 3: Viser personer med flyktningbakgrunn etter kjønn og statsborgerskap.¹¹⁵

I følge Statistisk sentralbyrå har det for det meste menn som har kommet som flyktninger fra Asia inkludert Tyrkia. I alt var det 25 055 mennesker som flyktet, fra Asia med Tyrkia, der 14 454 er menn og 10 601 er kvinner (se tabell 3).

Det er ikke å legge skjul på at 1980 - tallet var basert av uro i dagens Tyrkia. Uroa i landet var basert på uro mellom høyre - og venstresiden. 1980 - tallet i Tyrkia var også rammet av at PKK innledet geriljakrig. De politiske uroa førte med dette til at land i Europa og Skandinavia tok imot politiske flyktninger fra Tyrkia. Belgia, Østerrike, Sverige og Danmark var noen av landene som tok imot disse politiske flyktningene. Politiske flyktninger fra Tyrkia til Sverige var fra den kurdiske byen/ distriktet Kulu som ligger i Konya.¹¹⁶ Tilbake i historisk tid for ca. 100 -150 år siden ble en rekke kurdiske stammer fra Erzurum, Muş og Ağrı flyttet fra disse områdene og til Kulu. Det var osmannerne som sto bak dette.¹¹⁷

¹¹⁵ Statistisk sentralbyrå, 2015

¹¹⁶ Kaya, I, 2008

¹¹⁷ Türkiye Cumhuriyeti Kulu Kaymakamlığı

3.5 Integrering i det norske samfunnet

Definisjon på integrering er ifølge flyktningshjelpen er, "...Inkludering av individ eller av grupper (som minoriteter) på like vilkår i samfunnet, i en organisasjon eller ulike samfunnsområder som for eksempel utdanningssystem, arbeidsliv eller boligmarked. I begrepet ligger det at det må være gjensidig tilpasning mellom gruppene i samfunnet."¹¹⁸ Integrering innebærer med dette en stor del av det norske samfunnet med tanke på at Norge er et flerkulturelt samfunn. Det er viktig å se på integreringspolitikken i Norge opp mot integreringen av den tyrkiske befolkningen, for å se om integrasjonen har en påvirkning med tanke på konfliktene som blir tatt med seg fra Tyrkia og til Norge.

Sosiale problemer blant fremmedarbeidere på 1970 - tallet og innføringen av innvandringsstopp førte til at innvandrerne ble oppmuntret til å vende tilbake til hjemlandet. Det ble med dette satt i gang tiltak om at de innvandrerne som ikke vendte tilbake måtte inkluderes i den norske velferdsstaten. Norge hadde tidligere lite erfaring med integrasjonspolitik. Bakgrunnen for integrasjonspolitikken var å skape lojalitet og samhørighet blant befolkningen.¹¹⁹ Tidligere i prosessen med inkludering av innvandrere ble det diskutert om assimilering kunne være en form for strategi i dette feltet, men assimileringen fungerte dårlig for innvandrere og minoriteter i Norge. Brochmann nevner at Norge med dette utviklet et nytt konsept for inkluderingen av innvandrere i det norske samfunnet. Det nye konseptet innebar at innvandrerne fikk beholde sin egen kultur, de fikk samme sosiale rettighetene som den norske befolkningen, og de kunne oppnå politiske rettigheter gjennom botid.¹²⁰

3.5.1 Integreringspolitikken i Norge: Etter 1900- tallet

Integreringspolitikken er viktig for at innvandrere skal kunne bidra i det norske fellesskapet og for å bruke sine ressurser. Ifølge regjeringen er deltakelse i arbeidslivet og å ha gode norskkunnskaper er nøkkelordet til integreringen i det norske samfunnet.¹²¹

Innvandrere som vil bli norske statsborgere i dag er pliktet til å sende inn søknad om norsk statsborgerskap. For å kunne sende inn søknaden er det visse krav som kan regnes som startfasen i integreringen: (...Ha klarlagt sin identitet, være over 12 år, være, og ha til hensikt

¹¹⁸ Flyktningshjelpen, 2015

¹¹⁹ Brochmann & Kjeldstadli, 2014, side. 396 - 398

¹²⁰ Brochmann, 2014

¹²¹ Regjeringen, 2014

å forbli i Norge, ha eller fylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven, ha hatt opphold i landet i minst sju av de siste ti årene, fylle kravene til deltakelse i norskopplæring, ikke ha fått straff eller en annen reaksjon for et straffbart forhold, eller i så fall ha ventet til karenstiden er over, være løst fra annet statsborgerskap. Det kan i visse tilfeller gjøres unntak fra løsningskravet.).¹²²

Innvandrere utenfor EØS som har nyankommet Norge er pliktet til å delta i norskopplæring og opplæring i samfunnskunnskap. Flyktningene som derimot kommer til Norge er pliktet til å delta i et introduksjonsprogram som varer inntil to år. I loven nevnes det at flyktningene *har rett til og pliktet til* introduksjonsprogrammet.¹²³ ”§ 1.Lovens formål: Formålet med denne loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet.”¹²⁴ Introduksjonsprogrammet er tilrettelagt og tar sikte for grunnleggende ferdigheter i norsk, innsikt i norsk samfunnsliv og for å forberedelse i arbeidslivet.

Innenfor introduksjonsprogrammet skal også norskopplæringen, samfunnskunnskap og tiltak knyttet for å forberede videreopplæring. Etter gjennomført program får deltagerne utdelt deltakerbevis. ”§ 17.Rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap.”¹²⁵ Nyankomne innvandrere har rett og plikt til 600 timers gratis opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det er kun innvandrere mellom 16 og 55 år som har permanent oppholdstillatelse i Norge eller har fått kollektiv beskyttelse på grunn av massefluktsituasjon. Det er hver enkel kommune som er pliktet til å legge til rette denne opplæringen innen tre måneder.

Hylland Eriksen betegner *integrering som en pragmatisk mellomløsning*. Han mener at innvandrerne skal få bevare sin egen kulturelle identitet og velge fritt om de vil ta til seg den nye kulturen i landet. Dette gjelder kulturen i innvandrernes hverdag, språk, tradisjoner og verdier. Valgfriheten fører til at innvandrerne kan velge om de vil bevare sin kulturelle identitetstrekk eller bytte de ut med nye. Hylland Eriksen nevner også det at dersom innvandrerne ikke får valgmuligheten og heller må ta til seg fellesskapets kulturelle identitet

¹²² Regjeringen, 2014

¹²³ Regjeringen, 2015

¹²⁴ Introduksjonsloven, 2016

¹²⁵ Introduksjonsloven, 2016 (Fotnote brukes ut avsnittet)

er det assimilasjon.¹²⁶ Bilgiç mener også at integreringen må skje etter det individuelle grunnlaget. Han definerer integrering følgende: (...innebærer at et menneske med sine individuelle, personlige og kollektive verdier (historie, kultur, kunst med mer) finner en plass i samfunnet, at personen er i stand til å bruke sin personlige identitet og kan bli verdsatt.)¹²⁷ Eriksen og Bilgiç mener til felles at innvandrere skal få ta vare på sin egen identitet etter eget ønske. Dersom innvandrerne ikke få ta vare på sin egen kulturelle identitet vil det være assimilasjon.

3.5.2 Utviklingen til innvandrere og samfunnets holdninger

I forrige delkapittel så vi på hvordan integreringsprogrammet er lagt opp for flyktninger, og hvorfor det er viktig at innvandrere skal få ta vare på sin egen identitet. Spørsmålet er da hvilke holdninger det norske samfunnet har til innvandrere og om dette har en påvirkning på innvandrers utvikling i det norske samfunnet, basert på utdanning og tilpassing.

Holdningene til innvandrere og innvandring i 2015 viste at flere hadde kontakt med innvandrere, men igjen at det er forskjell på befolkningens holdninger. Den årlige undersøkelsen av Statistisk sentralbyrå viser at det er en økning i befolkningens kontakt med innvandrere. Den mest vanlige kontakten kommer gjennom jobb, venner og kjente. Det er også forskjell på befolkningens holdninger til innvandrere i det norske samfunnet.

Undersøkelsen viser at kvinner er mer liberale eller positive til innvandringen enn det menn er. Den eldste generasjonen av nordmenn er skeptiske til innvandringen, dette kan skyldes av at den eldre generasjonen ikke har hatt levd i et innvandrersamfunn gjennom sin livsalder. Den nye generasjonen av nordmenn er mer positive til innvandrere og resultatene viser også at de som er mest positive er de med høyere utdanning. Bilgiç nevner blant annet at fremmedfrykt forekommer på grunn av mangel på kunnskap og at media igjen forsterker fremmedfrykten.¹²⁸ Dette kan stemme ut ifra resultatet av undersøkelsen om den eldre generasjonens fremmedfrykt.¹²⁹

Holdningene til innvandrere da det gjelder innsats i arbeids - og kulturelle livet i Norge er flertallet enige i at innvandrere bidrar i arbeidslivet og klarer å tilpasse seg den norske kulturen. I undersøkelsen kommer det også tydelig frem at innvandrere ikke blir sett på som misbrukere av de sosiale velferdsordningene, og at de ikke skaper utrygghet i det norske

¹²⁶ Hylland Eriksen 2001, side.26

¹²⁷ Bilgiç 2000, side. 17

¹²⁸ Bilgiç 2000, side. 27

¹²⁹ Statistisk sentralbyrå, 2015

samfunnet. Det norske samfunnet er for at innvandrere skal ha like rettigheter og muligheter i arbeidslivet som alle andre nordmenn.

Innvandrere i Norge har hatt en utvikling, der utdanningsnivået har økt. Tidligere i innvandringshistorien fra slutten av 1960 -1970 - tallet var kvinner hjemmeværende med barn, men i vår tid i dag har kvinner med innvandrerbakgrunn tatt høyere utdanning, i forhold til menn. Dette viser til et resultat at den eldre generasjonen av førstegangsinnvandrere er det menn som har høyere utdanning enn kvinner. Den nye generasjonen av norskfødte med innvandrerforeldre i aldersgruppen 25 - 39 år tar høyere utdanning, der flertallet er kvinner og fåtallet menn. Den høyeste utdannelsen innvandrer menn har er videregående skole. Det er varierende hvilken utdanning innvandrere har. Innenfor universitets - og høyskoleutdanning har de fleste menn utdanning innenfor naturvitenskapelige-, håndverk-, og tekniske fag. Kvinner derimot har utdanning innenfor samfunnsfag, juridiske fag eller helse og sosialfag.¹³⁰

Økningen av utdanningsnivået blant innvandrere kan ha ført til det positive resultatet av holdningene. Fagfeltene som er valgt kan kobles opp mot viktige arenaer i det norske samfunnet der nordmenn ofte er. Valgfriheten innenfor utdanning er med å påvirke innvandrerne også. Bilgiç mener blant annet at innvandrere må få muligheten til å vise hva de kan. Valgfriheten fører til mestring, og igjen er med å skape et godt innvandrerbilde hos nordmenn.¹³¹

3.5.3 Tyrkernes integrering i det norske samfunnet

Integreringen i det norske samfunnet er basert på gode norskkunnskaper og deltakelse i arbeidslivet, men hvordan ligger tyrkere an i denne integreringsprosessen? I underkapittel 3.3 fikk vi et innblikk i tyrkere innenfor arbeidsmarkedet, men hvordan er utviklingen innenfor utdanningsnivå?

Manglende registrering av utdanningsopplysningene fra slutten av 1960 - tallet og begynnelsen av 1970 - tallet har ført til at vi vet lite om det tidligere utdanningsnivået blant de første tyrkerne som kom til Norge. Årsaken til at vi ikke har tilgang til disse opplysningene er på grunn av et manglende system for registrering. Selv om vi har manglende opplysninger om utdanningsnivået så har vi noen tall tilgjengelige. Registreringene før 1999 viser at tyrkerne

¹³⁰ Statistisk sentralbyrå, 2015

¹³¹ Bilgiç 2000, side. 79

hadde et relativt lavt utdanningsnivå der 32 prosent av første generasjonsinnvandrerne hadde videregående skole og 52 prosent hadde grunnskole som høyere utdanning.¹³²

I forhold til andre innvandringsgrupper ligger tyrkerne tilbake i utviklingen innenfor utdanning. I forbindelse med et intervju jeg hadde med Kamil Øzerk til bacheloroppgaven min, påpekte han to hovedgrunner for den lave utdannelsen blant tyrkere: Familiens utdanning og skolesystemet i Norge. Ingen utdanning og lav utdanning blant første generasjonsinnvandrere førte i ettertid til at de ikke fikk hjelpe sine barn gjennom skolegangen. De foretrukket heller å jobbe og tjene penger for å videre sende dette til hjemlandet. Igjen har vi familier som har støttet sine barn gjennom skolegangen, ikke gjennom det faglige, men å gi deres barn motivasjon og støtte. Dersom deres barn ikke fikk motivasjon og støtte fra hjemmet utviklet de en tankegang om å bli lik deres foreldre. Skolesystemet i Norge er den andre faktoren ifølge Øzerk. Han påpeker at hvilken skole individet går på og hvilken lærer en møter har en stor påvirkning for hvert enkelt individs utdanning. Det lave utdanningsnivået blant tyrkerne kan ikke skyldes verken familiens utdanningsnivå eller skolesystemet i Norge, men kombinasjon av skole - og hjemssamarbeid.¹³³

Det har vært en stor utvikling i utdanningen blant tyrkiske innvandrere fra slutten av 1975 og frem til vår tid i dag. Det er vanskelig å gi konkrete tall på hvor mange av den nyere generasjonen som har tatt eller tar høyere utdanning, dette er på grunn av at de er født i Norge og registreres derfor som nordmenn. Etter observasjoner og tilhørigheten min i det tyrkiske samfunnet har jeg observert at det er flere norskfødte tyrkere som tar høyere utdanning. Den nyere generasjonen har kvittet seg av fremmedgjøringen og blitt lik nordmenn.

¹³² Henriksen, 2007

¹³³ Nalbantoglu, 2014. Bacheloroppgave UIS, side.14-17

3.6 Oppsummering

På slutten av 1960 - og begynnelsen av 1970 - tallet tok Norge imot arbeidsinnvandrere. Dette var arbeidere som kom til Norge for å arbeide. Arbeidsinnvandrerne jobbet i jobber nordmenn ikke ville ha. Tyrkerne var blant de første innvandrergруппene til Norge. Innvandringsstoppen i 1975 førte til at Norge stammet kravene sine for innvandring, men fortettet å ta inn flyktninger og asylsøkere. Etter stoppet kom tyrkerne til Norge gjennom familiegjenforening. Tyrkerne kom ikke som bare arbeidsinnvandrere og gjennom familiegjenforening, men også som flyktninger, politiske flyktninger. Politisk uro i Tyrkia førte blant annet til at tyrkere fra Tyrkia og kurdere fra Tyrkia flyktet til land i Europa og Skandinavia. Blant annet i Sverige er et flertall av flyktningene tyrkerkurdere, som har sin hjemby i Kulu. Integreringen i det norske samfunnet har lyktes for de fleste tyrkerne. Flere er ute i arbeid og utdanningsnivået har økt blant den nyere generasjonen.

4.0 FORHOLDET MELLOM TYRKERE OG KURDERTYRKERE

Det er spenning mellom tyrkere og tyrkerkurdere i dagens Tyrkia. Dette kommer tydelig frem i mediene, der blant annet Øst - Tyrkia har vært rammet av en rekke terroraksjoner og befolkningen har fått forbud om å gå ut på gatene. Partiene i Tyrkia er stadig i en konflikt basert på hvordan de skal kunne håndtere problematikken i landet, men hvordan er dette forholdet i Norge?

I Norge har tyrkere og tyrkerkurdere sine egne organisasjoner. Dette er alt fra religiøse-, ungdoms- og kvinneorganisasjoner. De religiøse organisasjonene har sine egne moskéer, der tyrkerne har sine egne og tyrkerkurdere sine egne. Hvert år arrangerer de ulike religiøse organisasjonene matmesser der inntekten går til moskéen. Her er det et skille mellom de to etniske gruppene. De har sine egne matmesser og det er sjeldent at de besøker matmessene til hverandre. Et annet skille kommer også ved at tyrkere og tyrkerkurdere har hvert sitt fotballag der de konkurrerer om opprykk. På den andre siden spiller disse laga mot hverandre, men på forhånd blir det avtalt imellom dem om at ingen flagg under kampene er tillatt.

4.1 Forholdet mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Norge

For å kunne finne ut av forholdet mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Norge, har intervju blitt sentralt å bruke i dette studiet. Spørsmålene som ble stilt til tyrkere og tyrkerkurdere under intervjuet er følgende:

1. Kan du fortelle din families innvandrerbakgrunn, og hvordan de kom til Norge?
2. Kan du fortelle om Tyrkias historie med inkludering av tyrkerkurdere?
3. Hvordan har kulturen i hjemmet ditt vært basert på om du er tyrker eller kurder?
4. Hvordan ville din familie reagere dersom du valgte å etablere en familie med en tyrker/tyrkerkurderkurder?
5. Bli du påvirket av mediene når det gjelder konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere?
6. Hvordan er forholdet ditt til kurdere/tyrkere i ditt nærmiljø?
7. Hvilken konflikter er det blant tyrkere og kurdere, og opplever du noen konflikter blant befolkningene?

Det er andre spørsmål som har blitt stilt til informant fire, Morten Myksvoll (Se vedlegg 2).

4.1.1 Intervju med informant 1: tyrkisk mann - K. D

K. D er tyrker fra Tyrkia, og har bodd i Norge i 42 år. Han er født og oppvokst i Tyrkia og fullførte grunnskolen og tre års universitetsutdannelse i hjemlandet. Gjennom studiene bestemte K. D seg for å reise rundt i Europa og endte tilfeldig opp i Norge. Han bestemte seg for å bosette seg i Norge alene uten familie og overførte studiene sine. Dette tok lang tid, der han måtte sende inn søknader og lære norsk. Tilslutt fikk han opptak på NTH som det het den gangen, og der fullførte han utdannelsen sin. Han har både sin mastergrad og doktorgrad fra NTH (dagens NTNU).

Jeg spør K. D om han kan bakgrunnshistorien til kurdere og tyrkere i Tyrkia, og han svarer følgende *"Jeg kan litt om Tyrkias bakgrunnshistorie med kurdere, men alle framstiller historien til sin side. Det jeg vet om Tyrkias bakgrunnshistorie, har jeg selv lest og hørt, men er ikke hundre prosent sikkert. Etter første verdenskrig var kurderne lovet landsdel av engelskmenn og ikke Atatürk som det blir sagt. Det var engelsk - og franskmenn som lovet de dette. Så viste deg seg at frigjøringskampen kom frem og Lausanne - avtalen ble gjort gyldig. Jeg kjenner ikke nøyaktig til de juridiske lovene, om denne avtalen fortsatt er gyldig i dag eller om den har blitt annullert, men det jeg vet er at kurderne ble lovet en landsdel som de ikke fikk tilslutt. Dette ble møtt med en god del opprør fra kurdernes side og den første tyrkiske kvinnelige piloten Sabiha Gökçen fløy over kurderne og skøyt ned spiker på dem, dette var nok for å drepe mange kurdiske mennesker. Ut i fra dette så er det forståelig at det har vært en konflikt mellom kurdere og tyrkere igjennom historien. Dersom vi går enda lengre tilbake i historien, til det osmanske riket som var et multietnisk imperiet, var kurderne på tyrkernes side, blant annet i konflikten med armenere. Under det osmanske riket var kurderne lite diskriminert, men la oss si etter 1930 - 1940 var kurderne mye diskriminert og dette regnes som den verste perioden gjennom Tyrkias historie. På den tiden var det ikke bare kurdere, men også grekere som også ble diskriminert og kastet ut av landet og mange andre hendelser som lignet på dette oppstod, mer enn dette kan jeg ikke si",* påpeker K. D.¹³⁴

K. D går deretter inn på forholdet mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia; *"Da jeg tenker tilbake til livet mitt i Ankara hadde vi kurdere i klassen, men vi snakket aldri om hvem som var kurder eller tyrker. Vi var alle sammen venner, det var ikke snakk om "de" og "vi", som det er i dag. Konflikten mellom kurdere og tyrkere kom til bevissthet etter 1985, det kan hende det kom før det også, men jeg merket det i hvert fall ikke. Et annet eksempel er da jeg bodde i*

¹³⁴ Intervju med informant 1, K. D. Samtale vår 2016 (intervjuet er brukt ut delkapittel 4.1.1)

Trondheim og Oslo. Jeg bodde i Oslo i ett år, der hadde jeg to eller tre venner som kom fra Tyrkia, der den ene var kurder". K. D påpeker igjen at de aldri spurte hverandre om de var kurder eller tyrker, "vi tenkte aldri slikt den gangen", sier K. D. Han går deretter dypere inn i forholdet mellom tyrkere og kurdere i Trondheim, "da jeg bodde i Trondheim var det også en god del kurdere fra Tyrkia. De hadde flyttet fra en by i Tyrkia som heter Kulu, altså en del av Konya. I 1930 flyttet den tyrkiske staten flere kurdiske landsbyer fra Øst - Tyrkia for å assimilere dem, og Kulu var en av landsbyene som ble flyttet, og mange kurdere flyktet fra Kulu til Skandinavia. De kurderne som var i Trondheim ble vi bare kjent med, men jeg kan ikke si at vi var venner. Vi kunne møte hverandre og besøke hverandre, men ikke noe utenom dette. Selv om vi kunne være sammen i sosiale sammenkomster, snakket vi aldri om hvem som var kurder eller tyrker. Skillet mellom oss var at vi gikk på universitetet og var studenter, og de jobbet på markeder, var bilmekanikere osv. og ikke minst at de snakket kurdisk imellom seg som vi ikke forstod".

K. D forteller videre at i hans familie var det aldri noen skiller mellom kurdere og tyrkere. "Kurderne var så klart de som jobbet på basarene, så var vi litt redd og skeptisk til de selvfølgelig, men utenom dette hadde familien kurdiske venner. Det var bare kurderne som vi ikke kjente og de på markedet vi var skeptiske til", sier han. Jeg lurer videre på om familien til K. D ville vært skeptisk dersom han i sin tid valgte å etablere en familie med ei kurdisk dame, "nei, det hadde de ikke", svarer han og smiler.

K. D går videre inn på konfliktene mellom tyrkerkurdere og tyrkere, og nevner blant annet at kurderne krever flere rettigheter i Tyrkia, noe han ikke forstår. Han svarer følgende på dette, "Jeg forstår ikke hva slags rettigheter kurderne i Tyrkia ikke har. De har samme rettighetene som alle andre i Den tyrkiske republikken. Mange kurdere sier blant annet at de ikke har rettigheter og at de ikke får gå ut på natten, men er det fordi de er kurdere eller fordi det er konflikter i Øst - Tyrkia? Det er konflikter. Det bor også mange tyrkere som ikke er kurdere i Øst - Tyrkia, og tyrkere som tyrkerkurdere blir rammet av dette i like stor grad". K. D setter konflikter og medier i en sammenheng, "media påvirker oss, og de gjør det til en konflikt som kanskje ikke er der". Han stopper opp og tenker og nevner videre, "jeg personlig blir påvirket av media. Jeg ser konfliktene som foregår mellom den tyrkiske militære hæren og PKK. Jeg blir lei meg, bekymret og frustrert over Tyrkias framtid. Nå føler jeg at Tyrkia ikke bare har angrep fra PKK, men også IS, Syria og Russland. Tyrkiske politikere klarer heller ikke å

samarbeide og bli enige med hverandre. Det er mange faktorer som spiller inn i denne konflikten”.

K. D viser en forståelse ovenfor kurdere, og nevnte følgende, ”Jeg forstår at tyrkiske kurdere i dag ikke er glad ovenfor det som har skjedd i historien. Jeg forstår at de føler seg urettferdig behandlet, men hvor lenge skal dette holde på? Når er nok er nok? Når skal vi slutte å tenke på fortiden å se på framtiden? For kurdere i dagens Tyrkia har som sagt alle rettighetene som det en tyrker har, tyrkiske kurdere har egne TV - programmer, kurdiske partier, de har sin plass i regjeringen og de får snakke sitt eget språk fritt. Situasjonen i dagens Tyrkia er annerledes enn for 30 - 40 år siden. Om det kommer til å gå bedre eller verre i Tyrkia vil tiden vise, men vi må se framover. Og det med å ta med konflikter til Norge vil jeg også kommentere. Det finnes både tyrkere og tyrkiske kurdere i Norge. Vi kom hit for å bygge oss et liv og leve under gode forhold enn vårt tidligere liv i hjemlandet. Vi har mange flere muligheter i Norge. Vi er ikke nødt til å ta med våre etniske problemer til Norge eller andre problemer”.

K. D avsluttet intervjuet på følgende måte, ”Jeg tenker at konflikter mellom tyrkere og tyrkiske kurdere oppstår på grunn av liten kunnskap ovenfor egen historie. I Tyrkia slutter historien i 1923, tapt første verdenskrig og vunnet frigjøringskrigen. På universitetet derimot er det et semesters emne som alle må igjennom. Der får alle et lite innblikk i konflikten mellom tyrkere, kurdere og armenere, men det er ikke mye. Det er mye man ikke har tilgang på i Tyrkia, kanskje fordi Tyrkia i dag er friere til å diskutere slike konflikter enn tidligere i den tyrkiske historien”.

Tolkning av intervju

I første del av intervjuet basert på tyrkernes og kurdernes bakgrunnshistorie viser K. D noe forståelse om historien. Han trekker inn historien i Tyrkia basert på kunnskapen han har og utdypet ikke dette noe nærmere fordi han ikke er helt sikker. K. D viser ikke bare til en god historie fra Tyrkias side, men trekker også inn kurderne og diskrimineringen av kurderne i Tyrkia. Informanten reflekterer rundt tematikken basert på forholdet mellom kurdere og tyrkere fra hans tid i Norge, og viser til eksempler fra hans tid. Dette er med å danne et bilde av hvordan dette forholdet var før konflikten, og hvordan den er i dag. Intervjuet med informanten kan også tolkes som at informanten har et godt forhold til kurdere fra Tyrkia. Han ser både det positive og negative som har skjedd gjennom historien. Han viser ikke kun

til hvordan forholdet mellom tyrkerkurdere og tyrkere var på hans tid i Norge, men også hvordan dette synet var i Tyrkia før han immigrerte til Norge, og hva som var skillet mellom tyrkere og kurdere fra Tyrkia. K. D trekker også inn linjer basert på kurderne i Tyrkias fortid var preget kaos, men i dag er det mer trivelig for dem, eksistensielt, og trekker inn at mangel på kunnskap om egen historie fører til konflikt.

4.1.2 Intervju med informant 2: tyrkisk kvinne - Û. K

Û. K er født og oppvokst i Tyrkia. Hun fullførte videregående skolen i hjemlandet og kom til Norge gjennom familiegjenforening i 1983. Først kom hennes svigerfar på 1970 - tallet, og elleve år før Û. K, kom hennes mann.

Û. K starter med å fortelle meg om den historiske bakgrunnen for kurderne i Tyrkia, ”*Har ikke kurderne vært der igjennom hele historien?*”, spør hun meg og forsetter videre, ”*...eller de migrerte fra Afrika til Asia. Kurderne jobbet tidligere under det persiske styret. De gjorde alt perserne sa. Deretter kom de under Det osmanske rikets styre og jobbet under dette imperiet. Kurderne holdt med Det osmanske riket under en rekke kriger og holdt rygg mot rygg.(.SIC.) Kurderne levde fritt under det osmanske riket. Det var ingen etnisk skille, og alle fikk snakke språket sitt fritt og ha sin egen religion. Etter andre verdenskrig og firedeling av kurderne mellom Iran, Irak, Syria og Tyrkia, oppstod problemene*”.¹³⁵

Jeg er nysgjerrige på hvilke holdninger familien hennes hadde til kurderne og Û. K er åpen om det, ”*Innenfor min familie var det ingen snakk om kurdere og tyrkere. Det var ikke snakk om kurdere og tyrkere på den tiden, det er nå i dag, altså nyere tid det har blitt vanlig å snakke om det. Vi hadde en lærer i landsbyen jeg kommer ifra, han var kurder. Han giftet seg med min storesøster. Dette var ikke et dilemma i familien, det var normalt. Hadde jeg valgt å gifte meg med en som var kurder på den tiden ville ikke familien min stått imot, men dersom mine barn i dag ville etablert familie med en med kurdisk bakgrunn fra Tyrkia, Iran, Irak eller Syria så ville jeg stått imot. Det hadde ikke kommet på tale. Hadde det vært tilbake i tid ville jeg kanskje ikke sagt noe, på grunn av at det ikke var konflikter på min tid, men i dag er det konflikter*”. Jeg synes det hun sa virket interessant og sa at det måtte være en baktanke bak denne holdningen, hun ser på meg og svarer, ”*Jeg stoler ikke på de. Før var vi alle under ett. Kurderne sa ingenting til oss, og vi sa ingenting til de. Alle var tyrkiske statsborgere og levde for Tyrkia*”. Û. K går videre inn på hvordan forholdet til kurderne i Tyrkia var under hennes

¹³⁵ Intervju med informant 2, Û. K. Samtale våren 2016 (intervjuet er brukt ut delkapittel 4.1.2)

tid, ”Som sagt sa kurderne ingenting til oss, og vi ingenting til dem, men om de hadde noe inni seg vet jeg ikke. Mellom 1975 - 1980 - tallet oppstod det flere problemer i Tyrkia, og selv da la jeg ikke merke til problemene mellom kurderne og tyrkerne. Etter hvert kom det ut tyrkiske filmer som begynte å hinte til konflikten, men dette skapte ikke bevissthet blant den tyrkiske befolkningen. Høyre - og venstresiden endte opp i konflikt i Tyrkia og mange mennesker døde, og selv da var det ikke snakk om kurdere. Etter hvert hørte vi at terrororganisasjonen PKK hadde blitt dannet. Lærere fra Sentral - Tyrkia og Vest - Tyrkia ble sendt til Øst - Tyrkia, men her ble lærerne drept fordi de ikke ville at de kurdiske ungene skulle lære tyrkisk, men kurdisk. PKK drepte også leger, fordi de ikke ville ha tyrkiske leger på sykehusene som de kalte ”deres”, i Øst - Tyrkia. Kurderne ville ikke ha tjenester fra oss. Først var det lærerne, så legene og tilslutt militæret og politiet de siktet på. Midt oppi kaoset i Tyrkia ble ASALA (Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia), dannet. ASALA fikk fremgang med PKK og de drepte mange mennesker i ambassadene våre i ulike land”.

Û. K fører samtalen videre og nevner at konfliktene i Norge oppstår på grunn av kurdernes påstand om at de har blitt lovet langrenser av Det osmanske riket. Hun nevner blant annet at det verken var Det osmanske riket eller Atatürk som har lovet de langrenser, men at det er noe kurderne trøster seg med. Hun går videre inn på at tidligere Tyrkia la til rette økonomisk for kurderne slik at de kunne ta høyere utdanning, spesielt lærerutdannelsen. De med kurdisk bakgrunn kom inn på lærerskolen uten å ha eksamen, og hensikten med dette var at lærere fra Øst - Tyrkia skulle undervise i Vest - Tyrkia, og de fra Vest - Tyrkia skulle undervise i Øst - Tyrkia. Baktanken var at befolkningen skulle bli godt integrert sammen i det tyrkiske samfunnet. Û. K går deretter nærmere inn på at hun personlig ikke har opplevd konflikt, men at dette er fordi det ikke er noen kurdere der hun bor, ”Dersom det hadde vært kurdere i nærområdet mitt så tror jeg det hadde oppstått konflikt, jeg takler de ikke”, legger hun til. ”Media påvirker meg da det gjelder konfliktene mellom tyrkere og kurdere. Jeg er selvfølgelig imot at både kurdere og tyrkere blir drept i en slik konflikt, men dersom kurderne velger å dra opp til fjellet og hele målet deres er å drepe, så må selvfølgelig den tyrkiske hæren gripe inn og drepe de. De er pliktet til å beskytte landet sitt, mens de andre gjør det med fri vilje”.

Û. K reflekterer rundt problematikken i Tyrkia og nevner, ”Hensikten til kurderne er å spre deres ønsker og få støtte av europeiske land som Belgia, Sveits og Tyskland. De støttet terrororganisasjonen PKK for å skape mer kaos i Tyrkia. Tyrkia har alle de viktige religiøse stedene som verden vil ha. Europeiske land bruker kurderne for å nå frem til Tyrkia.

Den osmanske jorda har gått tapt, og nå vil de europeiske landa har resten av Anatolia som er igjen. De vil ha Aya Sofia i Istanbul, den første kirken i verden som ligger i Úrgüp, og ikke minst plassen der Maria ble født og oppvokst i Izmir Efes. For at de europeiske landa skal få tak i alle disse stedene må Tyrkia svekkes, men jeg tror ikke de får det til. Vesten har presset Tyrkia siden Lausanne - avtalen, de vil at Tyrkia skal bli lite som jord og økonomisk”

Ú. K avslutter intervjuet med å si at hun ikke forstår hvorfor det oppstår konflikter. Hun nevner at kurderne har akkurat på lik linje som tyrkerne de samme rettighetene, og at alle innenfor Den tyrkiske republikken har rett til å komme så langt de vil i livet. Hun legger tilslutt til, ”*Det er egentlig ikke kurderne og tyrkernes problem og konflikt, det er Europa og Tyrkias problem og konflikt. Europa sendte Öcalan som PKK leder, deretter ASALA. Kurderne har kun et mål og det er å ha et eget land der de kan snakke sitt eget språk, ha skolegang og utdanning. De vil ha Diyarbakir som ligger i Tyrkia som sin hovedstad og leve under det kurdiske flagget og ikke det tyrkiske”.*

Tolkning av intervjuet

Intervjuet med informanten Ú. K kan tolkes forskjellig ut ifra måten hun framstår på under intervjuet. Innenfor bakgrunnshistorien til Tyrkere viser hun til noe kunnskap om historien med enkle linjer som har skjedd i historien, det hun ikke har kunnskap om er at kurderne ble fordelt mellom det persiske riket og det osmanske riket, og at det ikke var en overføring. Ú. K ser historien kun fra tyrkernes side og ikke fra kurderne i Tyrkias side. Hun fokuserer kun på Tyrkia og setter tyrkerkurdere på sidelinjen. I dette tilfellet oppstår det også sterk kritikk mot kurderne, og språket hun bruker gir oss et innblikk om at hun er en nasjonalistisk kvinne. Det virker som Ú. K har blitt påvirket av media, og hennes fordommer har blitt sterke i kontrast til at det ikke var noen fordommer mot tyrkerkurdere på hennes tid. På lik linje som K. D trekker Ú. K inn linjer som at konflikten omhandler land og identitet. Hun viser også til en refleksjon der hun trekker inn de historiske religiøse stedene i Tyrkia og påstår det at det ikke er en konflikt mellom tyrkerkurdere og tyrkere, men verden og tyrkere/Tyrkia. I intervjuet motsier informanten seg på noen plasser, der hun først påpeker at hun er imot at mennesker skal bli drept, samtidig som hun sier at den tyrkiske hæren må drepe for å kunne beskytte folket og landet Tyrkia. Helheten i intervjuet kan tolkes som en nasjonalistisk kvinne som har sine fordommer mot kurdere klare. Denne tolkningen har oppstått på baktanke om at hun nevner at hun aldri har hatt noen personlige konflikter med kurdere, men dersom det hadde vært kurdere i nærområdet ville det oppstått en konflikt.

4.1.3 Intervju med informant 3: tyrkerkurdisk mann - S. A

S. A er kurder fra Tyrkia og kommer fra Cihanbeyli, en kurdisk landsby i Konya. Hans far kom til Norge i 1988 som arbeidsinnvandrere og S. A kom til Norge gjennom familiegjenforening i 2005. Han fullførte barneskolen i Tyrkia, og flyttet til Norge i ungdomsskoleårene.

Han kjenner verken til tyrkerne eller kurdernes historie. Han nevner blant annet at kurderne stammer fra Mesopotamia, og senere i historien ble de fordelt mellom fire land som er Iran, Irak, Syria og Tyrkia. Deretter går han videre inn på at han ikke har en anelse om kurdernes forhold under Det osmanske riket, men presiserer at han ikke liker Atatürk. Jeg spør han om grunnen til dette er basert på kurdernes forhold under Atatürk-tiden, men jeg fikk et uforventet svar, *”Jeg har fått dårlig inntrykk av han. Han prøvde å endre Tyrkia. Han ville ikke ha islamsk styresett i Tyrkia. han var imot islam”*, og presiserer at han ikke kan noe mer utenom det han nevnte.¹³⁶

S. A går videre inn på at hans familie ikke har dårlige holdninger til tyrkere, *”Vi har ikke dårlige holdninger til tyrkere i min familie. Jeg er vokst opp med tyrkere, og for meg er det ingen forskjell mellom de og meg. Innenfor min familie har det heller ikke vært noe dårlig snakk om tyrkere. Jeg er født kurder, og selv om jeg er kurder er jeg stolt av min bakgrunn, og landet mitt er Tyrkia. Familien min er helt lik meg, dersom jeg ville etablert familie med ei tyrkisk jente hadde ikke familien reagert på dette, men jenta jeg skal være med skal ikke mobbe meg og familien min med tanke på at vi er kurdere”*. S. A går videre inn på at det ikke er store konflikter mellom kurdere fra Tyrkia og tyrkere i Norge, men snur fort om og sier at det har oppstått konflikter. Konflikten har oppstått på grunn av det som har skjedd i Tyrkia tidligere, og det som skjer i Tyrkia i dag. S. A påstår at konflikten som kommer til Norge er basert på at Tyrkias president Erdogan har startet en ”krig” mot kurderne. *”Det oppstod en konflikt mellom en tyrker og en kurder for noen år tilbake. Det var snakk om at tyrkeren diskriminerte kurderen, og dette førte til at den tyrkiske mannen ble knivstukket”*, sier S. A og nevner at han aldri har vært i en konflikt med en tyrker. *”Den tyrkiske befolkningen i Norge liker ikke PKK, og er imot dem. Jeg holder med PKK, de er frihetskjemper”* sier S. A, samtidig som han presiserer at han synes det er leit at sivile mennesker blir drept i Tyrkia på grunn av denne konflikten. *”Er de frihetskjemper da uskyldige sivile mennesker blir drept?”*,

¹³⁶ Intervju med informant 3, S. A. Samtale vår 2016 (intervjuet er brukt ut delkapittel 1.4.3)

spør jeg, og han ser på meg og sier, ”nei, det er ikke passelig å kalle de frihetskjemperne i denne situasjonen”.

S. D påpeker at han ikke blir påvirket av media, men at han blir lei seg av å se på nyhetene og lese avisene da han ser at sivile mennesker blir rammet av konflikten. ”Tyrkia er stort nok for både tyrkere og kurdere og vi må klare å bo der i fred å ro”, sier S. D, og går videre inn på at konfliktene som oppstår i Norge er basert på styresettet i Tyrkia. Han påpeker også at kurdere burde få sin egen stat og eget styresett, men nevner også at han ikke har troa på at det kommer til å skje. På den andre siden nevner S. D at kurderne i Tyrkia vil ha like rettigheter som tyrkere i Tyrkia, men dette forstår han seg ikke på, ”Jeg skjønner ikke hvilke rettigheter det er snakk om i dette tilfellet. Vi kurdere har like rettigheter som alle andre i Tyrkia med tanke på at vi er tyrkisk statsborgere vi også. Det vi vil ha er en stat der våre barn kan få lære det kurdiske språket og ikke bare tyrkisk”. S. A avslutter intervjuet og nevner at det både er kurdernes og tyrkernes feil i denne konflikten, uten at han utdyper noe mer.

Tolkning av intervjuet

Intervjuet med S. A kan tolkes som at informantene har lite kunnskap om sin innvandrerbakgrunn til Norge, og bakgrunnshistorien til tyrkere og tyrkerkurdere. Han i seg selv har et godt forhold til tyrkere, men nevner at de personlig ønsker seg en selvstendig stat. Selv om S. A ikke har kunnskap om sin bakgrunn viser han til engasjement i tyrkisk politikk og trekker inn linjer fra hendelser i dagens Tyrkia opp mot konfliktene i Norge. Han viser også til sympati der han synes det er leit at sivile mennesker skal bli drept under konflikten, samtidig som han nevner at PKK er frihetskjemperne. I dette tilfellet med et oppfølgingsspørsmål fra meg går han vekk ifra dette. Dette kan tolkes som at S. A har vokst opp i et hjem der han har blitt forklart hva det ulike innenfor kurdisk politikk betyr, uten og selv ha en baktanke om dette. Innenfor konflikten ser S. A kun det negative igjennom kurdernes historie, og ikke det positive, og har mangel på refleksjon på bakgrunn av hans mangel på kunnskap om Tyrkias historie med inkludering av kurdere.

4.1.4 Intervju med informant 4: tyrkerkurdisk kvinne - N. A

N. A er ei jente med kurdisk bakgrunn fra Tyrkia. Hun kommer opprinnelig fra byen Bingöl, Øst i Tyrkia. Hun husker ikke årstallet konkret, men da hennes far var 18 år gammel stakk han vekk ifra det tyrkiske militæret og søkte beskyttelse i Norge. Noen år etter at han kom til Norge giftet han seg med moren til N. A. I dag holder N. A på med frivillig kurdisk arbeid på fritiden.

N. A forteller den historiske bakgrunnen til tyrkere og kurdere i Tyrkia følgende, ”Etter det vi mener er riktig startet det hele under første verdenskrig. Tyrkia trengte flere soldater under krigen og de spurte kurderne om hjelp. Til gjengjeld skulle kurderne få rettigheter i landet, og republikken Kurdistan, ikke et land, men en republikk. Da krigen tok slutt fikk ikke kurderne det de hadde blitt lovet, og kurderne gjorde opprør med politikk, annonser og protester. Tyrkia brukte makt for å få de vekk, de fengslet kurdiske journalister og demonstranter, og i fengselet ble de torturert og måtte spise rotte drit. En liten kurdisk gruppe bestemte seg for å ta hevn av de tyrkiske myndighetene, der de stakk ifra fengselet og politiet, og veien gikk opp til fjellet. Etter hvert ble flere med, alle de som hadde opplevd noe vondt med den tyrkiske staten, selv armenerne var med. Hensikten med å dra opp til fjellet var å krige med våpen mot Tyrkia. Disse menneskene oppe i fjellet ble stemplet som terrorister, noe som er forståelig fra Tyrkia sin side. I Tyrkia har det blant i nærmere tjue år vært et kurdisk valgparti som har gjort det bedre for kurdere, men valgpartiet fikk alltid bot og ble stengt på grunn av at Tyrkia mente de gjorde ting som ikke var rett. Dette valgpartiet har ikke gitt opp, og gir heller ikke opp. I Tyrkia er det en politisk del som kjemper mot oss kurdere. Vi hadde det godt under Det osmanske riket. Under imperiet hadde kurderne Sancak, som vil si et lite kurdisk område som ikke kun tilhørte kurderne, men alle. Der snakket de kurdiske og levde etter sin egen politikk”.¹³⁷

Ifølge N. A er det politikken i Tyrkia som blir tatt med seg til Norge som en konflikt. Hovedfokuset i dette er PKK - konflikten, med blant annet hendelsen i Diyarbakir der et hus ble brent ned og ca. seksti mennesker mistet livet på grunn av at de støttet PKK, hevder N. A. Hun forsetter videre, ”Hele konflikten er basert på statspolitikk. Vi demonstrerer mot den tyrkiske staten her i Norge. Det er blant annet ikke lov til å forlate sine hjem i Øst - Tyrkia, og dette fører til at menneskene er uten mat, strøm og jobb som i en kombinasjon betyr sult. I det

¹³⁷ Intervju med informant 4, N. A. Samtale vår 2016 (intervjuet er brukt ut delkapittel 4.1.4)

de tar ut foten blir de drept. Dette har de tyrkiske soldatene vist gang på gang. Konflikten dreier seg også om at kurderne ikke fikk det de ble lovet. Det som spiller nå er at vi også er mennesker og vi skal også ha rettigheter som alle andre. Vi må bli godtatt som de vi er, kurdere. Vi ønsker en republikk i Tyrkia, akkurat som kurderne i Irak. Tyrkiske myndigheter investerer ikke i Øst-Tyrkia, og vi ønsker dette området for å oppbygge det og ha kurdiske skoler med kurdisk undervisning og flere rettigheter. Det viktigste av alt er at alle kurderne i Tyrkia har fått tyrkisk pass, de vises som tyrkere og ikke kurdere. Vi vil ha et eget legitimasjon som viser at en er kurder og ikke tyrker, man skal ikke få en identitet man ikke har”.

Fra identitetskonflikt går N. A over til at konflikten ikke er en tyrker - kurder konflikt, men at det er snakk om statsterror. Hun nevner at media er med å påvirke henne, og at det gjør vondt å se hva staten gjør med befolkning, der de får to nasjoner til å krangle.

Hennes sterke meninger og aktiv deltakelse i frivillig kurdisk arbeid vekker nysgjerrigheten hos meg, og jeg spør henne om hvordan holdningene innenfor familien hennes er mot tyrkere, N. A svarer følgende, *”Vi har aldri vært imot tyrkere i familien sånn sett. Det er mange inngifta tyrkere i familien. Mamma sin familie er nærmere tyrkere, mens pappa er kurdisk nasjonalist. Jeg er venn med tyrkere, men kunne aldri tenkt meg å være sammen med en tyrker. Dette er ikke på grunn av at personen er tyrker, men vi kommer til å ha forskjellige synspunkter. En som skal kunne være med meg skal være kurder, og hjelpe meg aktivt i mitt frivillige arbeid. Pappa hadde heller ikke likt at jeg hadde kommet hjem med en som er tyrker”.* N. A nevner videre at hun har blitt diskriminert for sin kurdiske bakgrunn, og at det er flere i hennes nåværende bosted som har blitt diskriminert av tyrkere på grunn av deres etniske bakgrunn, *”de kaller oss terrorister”.*

Tolkning av intervjuet

Intervjuet med N. A kan tolkes som at hun kun har et syn på historien, og det er basert på hvordan kurderne har hatt det gjennom Tyrkias historie. Hun viser til forståelse og engasjement i tyrkerkurdernes historie. N. A trekker også inn historie fra Det osmanske riket, der kurderne levde godt. Resten av den historiske bakgrunnen er basert på det negative innenfor Tyrkias historie om tyrkerkurdere. Det at N. A kun ser historien fra et ståsted og måten hun formidler dette på kan tolkes som ei nasjonalistisk kvinne. Dette kommer også tydelig fram i intervjuet da hun snakker om media og hvordan den tyrkiske staten behandler

kurdere uten å se det fra et annet perspektiv. Konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Norge kan tolkes som en konflikt basert på identitet og statspolitikk.

4.1.5 Intervju med informant 5 - Morten Myksvoll

I dette studier er det også viktig å få frem synspunkter i konflikten fra en person som verken er tyrkisk eller tyrkerkurdisk bakgrunn. Jeg har derfor hatt et intervju med Morten Myksvoll som er redaktør bak nettsiden www.tyrkiskpolitikk.no.

Myksvoll mener at tyrkere og kurdere tar med seg de etniske dimensjonene fra Tyrkia, altså at spenningen mellom de to folkegruppene er basert på hva det er å være tyrker. Tyrkia har hatt en historie der landet har forsøkt å mobilisere innbyggerne ved at alle i Tyrkia skulle snakke tyrkisk. Myksvoll går videre inn på at det var en liten åpning for å være imot den etniske minoriteten i Tyrkia, men kurderne kom ut av dette i ettertid ved å nevne at de har hatt få rettigheter opp igjennom republikkens historie. Myksvoll forsetter videre, *"De fleste kurderne og tyrkerne i Norge kom til Norge etter at konflikten virkelig kom på 1980 - tallet. Et annet inntrykk er at det føles at et større andel er opptatt av denne konflikten kontra de i Tyrkia, men det er et ikke unormalt. De i Norge er mer opptatt av historien og spenningen og at normalisering ikke er så vanlig, dette er i hvert fall mitt inntrykk"*.¹³⁸ Morten Myksvoll utdypet dette nærmere og går inn på at grunnen for at kurdere og tyrkere fra Tyrkia tar med seg konfliktene fra hjemlandet og til Norge er på grunn av deres identitet. Identiteten er det eneste de har med seg når de flytter ut fra Tyrkia. Identiteten er en viktig del de har med seg, og de legger ikke fra seg det å være tyrker eller kurder. Konfliktene mellom gruppene henger sammen med identiteten igjen, *" Dette er en identitetskonflikt i stor grad"*, sier Myksvoll.

"Hvorfor tror du kurdere og tyrkere fra Tyrkia tar med seg konflikter fra hjemlandet?", spør jeg Myksvoll, og får følgende svar, *"Det jeg tror har vært med å forlenge denne konflikten er at det er liten tillitt mellom de ulike grupperingene i samfunnet i Tyrkia. Og den tillitten blir ikke sterkere av å flytte ut av hjemlandet. Mitt inntrykk er at Tyrkia deler mye likt med land i Midtøsten altså konspirasjonskulturer, og vil si at det meste som skjer har en forklaring som kan sette folk i bås. Akkurat som at kurderne skal være en del av Tyrkia, veldig enkelt og konspiratorisk. Dette kan vi også se godt til i politikken i Midtøsten. Det er veldig enkle og konspiratoriske argumenter. Det har nok veldig mye med at tillitten mellom folkegruppene er lav, for eksempel kan de tro at kurderne er enklere, og at man tror ondt om de andre*

¹³⁸ Intervju med Morten Myksvoll. Samtale vår 2016 (intervjuet er brukt ut delkapittel 4.1.5)

gruppene, og hvis man da flytter ut av Tyrkia ivaretas denne kulturen, selv om en flykter til et annet samfunn som har en annen politisk kultur. Dette er fordi dette er en del av identiteten. Det er også positivt at man ikke legger fra seg identiteten sin. Mer enn utdanningsnivået vil jeg si at det er tillitt som spiller inn i konflikten, fordi man ser den konspiratoriske omtalen og grupperingen, det ser man i samfunnsviten også". Han mener også at kulturen i hjemmet kan ha en påvirkning i denne konflikten.

Konflikten sett utenifra som en nordmann mener Myksvoll at konflikten har blitt forenklet i Norge, med at det er kurdere mot tyrkere eller omvendt. Han nevner blant annet at han ser interne skillelinjer blant kurderne, mellom HDP og PKK, "PKK undergraver HDP", sier Myksvoll og hevder at HDP hadde kommet langt og fått bra oppslutning for kurdere og bygd ned spenningen mellom grupperingene dersom de ikke hadde vært undergravet av PKK. Myksvoll ser heller ikke på HDP og PKK som to ulike grupperinger, "PKK og HDP har de samme målene, men HDP har også tatt en del avstand. Det er selvfølgelig en del overlapp mellom HDP og PKK, og det er ikke to ulike sider. Det er mer relasjoner, men hvis HDP hadde stått uten PKK hadde de stått sterke med beskyttelse av minoriteter etter grunnlovsforhandlingene. HDP blir i dag sett på som kurdernes parti, og et parti sett etter etnisitet. Dette gjør det vanskelig for kurderne å stemme på andre partier. Kurdere har gått vekk fra AKP og blitt mer HDP. Dette er fordi AKP har gått i en mer nasjonalistisk retning det siste året, og gjør det mindre interessant for kurdere"

På den andre siden mener Myksvoll også at det er interne grupperinger innenfor de tyrkiske siden som holder konflikten, blant annet tyrkiske nasjonalister som kanskje ikke er interessert i mobilisering. Mobiliseringen vil føre til at kurderne vil få flere rettigheter og at deres språk og kultur blir en del av samfunnslivet i Tyrkia, altså det offentlige livet i Tyrkia, og tror at veldig mange tyrkere ikke er interessert i dette, spesielt den nasjonalistiske sorten. I forhold til tidligere Tyrkia mener Myksvoll at det ikke er til å legge skjul på at Tyrkia har blitt bedre med rettigheter til kurdere i Tyrkia.

4.2 Oppsummering

Ifølge de fire intervjuene av etnisk tyrkere og tyrkerkurdere er det flere likhetstrekk med tanke på hvilken konflikter som blir tatt med seg til Norge. Disse likhetstrekkene innebærer blant annet at det er snakk om "oss" og "de" hos tre av informantene. Dette viser til en klart skille mellom tyrkere og tyrkerkurdere, og at de ikke er en befolkning som føler tilhørighet til Tyrkia. En annen felles tolkning av alle intervjuene er at konflikten ifølge informantene er basert på identitet og den tyrkiske stat. Konfliktene kommer til uttrykk i Norge gjennom identitetsskille, og blir uttrykt gjennom demonstrasjoner. Selv informanten med etnisk norsk bakgrunn ser på konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere som en identitetskonflikt. Vi skal se nærmere på dette i kapittel 5.

5.0 DRØFTING OG REFLEKSJON

I dette kapittel skal jeg drøfte og reflektere rundt problemstillingen ”*Er det historiebevisstheten til tyrkere og kurdere fra Tyrkia som danner deres identitet og skaper konflikten mellom dem, og hvordan kommer konflikten til uttrykk og hvordan arter den seg i Norge?* Informantenes bruk av historie skal kobles opp mot teorier basert på historiebruk. Deretter skal informantenes svar i intervjuene analyseres opp mot teorier innenfor historiebevissthet. Disse teoriene er nevnt i delkapittel 1.4.1. Deretter skal historiebevisstheten drøftes opp mot tyrkere og tyrkerkurdere identitetsdannelse. I siste del av kapitlet skal problematikken mellom tyrkere og tyrkerkurdere - og hvilke faktorer som er med å fremme konflikten drøftes.

5.1 Informantenes bruk av historie

Før en studerer historiebevisstheten til informantene med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn, er det viktig å se på hvilke teorier innenfor historiebruk som informantene ubevisst tar i bruk. Hvordan informantene tar i bruk historie er viktig å se på, for kunne få svar på problemstillingen. Bruk av de ulike teoriene innenfor historiebruk vil vise til en forståelse for problematikken. De ulike teoriene som blir tatt i bruk i denne delen er nevnt teoretisk sett i kapittel 1.4.1.

Den første informanten med tyrkisk bakgrunn er K. D. Han tar i bruk eksistensiell - , moralsk- og underholdende historiebruk. Den eksistensielle historiebruken kommer fram i intervjuet ved at informanten knytter fortid og framtid. Han bruker historien der han knytter fortidens kaos til noe eksistensielt. Det eksistensielle i dette tilfellet er ikke basert på dagens Tyrkia som noe eksistensielt, men hans refleksjon rundt at konflikter i Tyrkia ikke skal bli tatt med seg til Norge. Norge i denne sammenhengen blir nevnt som noe eksistensielt ved at informanten nevner følgende, ”Vi kom hit for å bygge oss et liv og leve under gode forhold enn vårt tidligere liv i hjemlandet. Vi har mange flere muligheter i Norge. Vi er ikke nødt til å ta med våre etniske problemer til Norge eller andre problemer.”¹³⁹ I dette tilfellet kan det tolkes som at informantens tidligere liv i Tyrkia er forbundet med noe kaos, og livet i Norge som noe eksistensielt. Det eksistensielle som informant 1 i dette tilfellet forbinder med i utsagnet sitt under intervjuet er alle mulighetene han har i Norge i forhold til i Tyrkia. For å få

¹³⁹ Intervju K. D

dette oppsummert er det tydelig at Tyrkia er forbundet med ”kaos”, og framtiden i Norge med noe eksistensielt.

På den andre siden bruker også informant 1 eksistensiell historiebruk flere steder i intervjuet. I følgende del av intervjuet nevner informanten følgende, ”Under det osmanske riket var kurderne lite diskriminert, men la oss si etter 1930 - 1940 var kurderne mye diskriminert og dette regnes som den verste perioden gjennom Tyrkias historie.”. Her viser informanten til tyrkerkurdernes forhold under Det osmanske riket som noe eksistensielt, men videre setter han dette opp mot forholdene til tyrkerkurdere i dagens Tyrkia, ”Jeg forstår ikke hva slags rettigheter kurderne i Tyrkia ikke har. De har de samme rettighetene som alle andre i Den tyrkiske republikken.”¹⁴⁰ Denne koblingen kan tolkes slik at fortidens Tyrkia etter frigjøringskampen har ført til få rettigheter og assimilering av kurderne i Tyrkia, og at perioden mellom 1930 - 1940 er betegnet som en tid med kaos, mens det i dagens Tyrkia blir gitt rettigheter til tyrkerkurdere på lik linje som tyrkere i Tyrkia.

Dette eksempelet som er trukket fra intervjuet med informant 1 K. D, kan også ses på som bruk av moralsk historiebruk. Dette er fordi informanten viser til historien om undertrykkelse av folkegrupper gjennom Tyrkias historie, og deretter viser han til gjenopprettelse av status hos tyrkerkurdere. Denne undertrykkelsen var basert på deres identitet og tyrkiske myndighetenes forsøk på å assimilere tyrkerkurdere, men i dagens Tyrkia har tyrkerkurdere fått muligheten til å bygge opp sin kurdiske identitet ved og blant annet bygge opp sin tyrkerkurdiske identitet som tidligere var undertrykt.

Det siste informanten er inne på er underholdende historiebruk. Bøe og Knutsen nevner blant annet at, ”Underholdning kan være eksistensiell ved at man oppdager nye sider ved seg selv eller ved livet.”¹⁴¹ I denne forstand er det snakk om at informanten nevner at Norge er et land der han har fått et bedre liv. Dette kan oppfattes som at det er en gjenoppdaging av en ny side ved livet.

Informant 2 med tyrkisk bakgrunn er Û. K. Hun bruker eksistensiell historiebruk, ikke - bruk, og samtidig kan vi se til kontinuiteter i bruken av historien. Den eksistensielle historiebruken til Û. K er knyttet til identitet. Et eksempel på hvordan dette kommer til uttrykk i intervjuet er

¹⁴⁰ Intervju K. D

¹⁴¹ Bøe & Knutsen, 2012, side.19

at informanten betegner tyrkerkurdene som "de", og tyrkere som "vi". Et annet punkt som kan føre til et inntrykk av eksistensiell historiebruk basert på identitet er at informanten har trukket inn tyrkerkurdernes påstand om at de ønsker seg et land. Dersom tyrkerkurdene i dette tilfellet vil få seg eget land, vil den tyrkiske identiteten svekkes. En kan si at informanten også bruker eksistensiell historiebruk basert på at religion har blitt trukket inn. Religion kommer fram i intervjuet ved at informanten viser til viktige religiøse steder som Tyrkia har, og som hun videre påpeker at alle andre land som er imot Tyrkia vil ha. Ikke- bruk av historien kommer også til uttrykk i intervjuet. Informanten ser vekk ifra Tyrkias bakgrunnshistorie basert på hvordan tyrkerkurdere har blitt behandlet gjennom historie, det vil si at den sanne historien viskes ut.

I intervjuet kan en også se til kontinuiteter. Informanten ser på tyrkerkurdernes historie som en nedgangskurve og Tyrkia sin historie som er hennes egen historie som en oppgangskurve. Nedgangskurven og oppgangskurven i intervjuet er basert på en helhet. Nedgangskurven til tyrkerkurdene kommer ikke tydelig fram i intervjuet, men informanten nevner at tyrkerkurdere blir brukt av andre land for å kunne nå til de viktige religiøse stedene i Tyrkia. Dette gir et inntrykk av en nedgangskurve hos tyrkerkurdere på bakgrunn av at de blir betegnet som "brukt". Den andre nedgangskurven kommer fram da informanten nevner at PKK (informant 2 ser på alle kurdere som PKK tilhørere) har dratt opp til fjellet for å krige mot tyrkere, men at den tyrkiske militære hæren er pliktet til å krige tilbake i selvforsvar. I dette tilfellet blir Tyrkia satt opp som en oppgangskurve og at informanten samtidig nevner at Tyrkia ikke vil bli svekket. Nedgangskurven og oppgangskurven i dette tilfellet er basert på land og identitet.

Informant 3 med tyrkerkurdisk bakgrunn er S. A. Han viser til eksistensiell -, moralsk -, og ideologisk historiebruk. Den eksistensielle historiebruken kommer til uttrykk i intervjuet ved at informanten tar i bruk religion og identitet. Videre setter han seg selv i en sammenheng der han går inn på egen religion og identitet. Dette er basert på at informanten under intervjuet nevner at han ikke kjenner til Atatürk, men at han ikke liker Tyrkias første president. Dette begrunner han med at Atatürk ifølge ham ville fjerne islam fra Tyrkia, uten å henvise til noen kilder om dette. På den andre siden tar informanten i bruk den eksistensielle historiebruken basert på identitet. Dette kommer tydelig fram ved at informanten gjennom intervjuet bruker betegnelsene "oss" og "de", og ikke minst trekker informant 3 inn eksempel fra hans tid i Tyrkia da han ikke fikk snakke det kurdiske språket i offentligheten.

Informanten 3 tar også i bruk moralsk historiebruk. Dette er basert på at informanten nevner undertrykkelsen av kurdere i Tyrkia. Dette nevner ikke informanten tydelig i intervjuet, men under spørsmålet basert på hans families holdninger til tyrkere og hvordan familien hans ville reagert dersom han ville etablert familie med ei tyrkisk jente, går informanten inn på at de har gode holdninger til tyrkere, men jenta skal ikke diskriminere de for sin kurdiske bakgrunn. Dette gir et inntrykk av undertrykkelse av kurdere, og at informanten tar i bruk eksempel for å poengtere dette. S. A tar også i bruk ideologisk historiebruk. Dette kommer fram i intervjuet basert på paralleller. I første omgang nevner han Atatürk som ikke ville ha islam i Tyrkia ifølge ham. Med dette blir kemalismen, altså Atatürks ideologi satt ned i en nedgangskurve. Deretter i intervjuet går informanten videre inn på at PKK og nevner de som frihetskjemper. PKK i dette tilfellet blir med dette en betegnelse for å sette opp i en oppgangskurven. Her er det også snakk om en kontinuitet. Informanten beskriver først PKK som noe godt og prøver å overbevise om at de er frihetskjemper, men snur fort om da han får et oppfølgingsspørsmål relatert til PKK som frihetskjemper.

Den siste informanten med tyrkerkurdisk bakgrunn er informant 4, N. A. På lik linje med de tre første informantene, tar hun i bruk eksistensiell historiebruk. I tillegg til dette blir moralsk - og ideologisk historiebruk også tatt i bruk. Den eksistensielle historiebruken kommer til uttrykk i intervjuet der informanten nevner identitet og setter seg selv i en sammenheng med det. Denne delen av intervjuet kommer til uttrykk der informanten nevner at kurdere i Tyrkia er identifisert som tyrker, og ikke kurder. Den moralske historiebruken informanten tar i bruk ubevisst er basert på kurdernes undertrykkelse i Tyrkia. Hun kobler dette til fortiden under Det osmanske riket der alt var godt, men ble til kaos ved frigjøringen av Tyrkia. Hun beskriver undertrykkelsen og diskrimineringen fra tyrkiske staten tydelig, og viser også til sterke ideologiske sider av saken. Her kommer den ideologiske historiebruken inn. N. A referer tilbake til Tyrkias nyere politikk basert på at et kurdisk valgparti ble stengt gang på gang av tyrkiske myndigheter. Her presiserer hun og sier at partiet som kjemper for kurdernes rettigheter ikke kommer til å gi seg.

Informantene bruker de ulike teoriene innenfor historiebruk på ulike måter. Ifølge Bøe og Knutsen er dette med på å stille spørsmål om bruk og misbruk av historien.

[...] misbruk av historie dersom man fordreier den i forhold til hva historievitenskapen sier, at man tolker i motstrid til et kildemateriale og til tolkninger som er i samsvar med kildematerialet... Bruk av historien er derimot et relativt begrep som sier noe om en erkjennelsesprosess, om samspillet mellom det undersøkende subjekt (mennesket, forskeren) og det undersøkte objekt (den fortidige virkelighet).¹⁴²

5.2 Historiebevisstheten til tyrkere og tyrkerkurdere

Svarene informantene bidro med under intervjuene ga ulike resultater vurdert i forhold til historiebevissthet.

Historiebevissthet - Informant 1, K. D

Informant 1, K. D skiller seg ut blant informantene. Dette er blant annet basert på at K. D viser til sammenheng og forståelse mellom fortid, nåtid og framtid. Det å vise sammenheng og forståelse mellom fortid, nåtid og framtid er med å skape historiebevissthet hos hvert enkelt individ, ifølge Bøe og Knutsen.

K. D viser til forståelse for fortiden ved å nevne Tyrkias bakgrunnshistorie. Denne historien er basert på Tyrkia før og etter dannelsen av Den tyrkiske republikken. Han nevner historien fra Det osmanske riket der kurderne var lite diskriminert og var på tyrkernes side. Videre viser informanten forståelse av konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere på bakgrunn av historien. Informanten påpeker han blant annet at den første tyrkiske kvinnelige piloten Sabiha Gökçen var med å drepe mange kurdiske mennesker i Tyrkia. Videre nevner han at det med dette er forståelig at det har vært en konflikt mellom tyrkere og tyrkerkurdere gjennom historien. Kunnskapen om Tyrkias historie er ikke helt fullstendig innenfor et punkt i intervjuet. Informanten nevner at tyrkerkurdere påstår at Tyrkia har lovet dem landsdel etter frigjøringskrigen, og videre hevder han at det var franskmenn og engelskmenn som hadde lovet dem dette, og ikke Tyrkia. Her er ikke historien fullstendig. Det som stemmer er at Tyrkia ikke har lovet tyrkerkurdere et eget land, og det som ikke stemmer er at det ikke var franskmenn og engelskmenn som lovet de dette. Det var under Det osmanske riket at tyrkerkurderne ble lovet et eget land, til gjengjeld for at de holdt med osmannerne under en rekke kriger. Videre i intervjuet viser informanten til historisk tolkning. Han nevner blant

¹⁴² Bøe & Knutsen, 2012, side. 19 - 20

annet at han heller ikke vil si noe sikkert om tyrkerkurdere har blitt lovet landsdel av Tyrkia, og nevner videre at alle ser historien fra sin side.

Ut ifra dette kan det tolkes som at denne informanten er historiebevisst. Dette er på bakgrunn av at han viser til kunnskap om historien, med en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. Informanten nevner også at historien tolkes ut ifra hvordan hvert enkelt individ selv vil framstille sin egen historie på. Historiebevisstheten til K. D kommer også fram der han setter fortiden i Tyrkia opp mot historien om det nye Tyrkia etter Atatürk. Her viser til at kurderne ble mye diskriminert etter 1930 - 1940, og at dette ikke var snakk om bare kurdere, men flere folkegrupper som blant annet grekere, og Tyrkias assimilering av ulike folkegrupper. Dette kan ses på som at informanten trekker historien i en sammenheng med konfliktene i nåtiden, i dagens Tyrkia.

Historiebevisstheten til K. D kommer også fram ved at han ser en kobling opp mot hans tid i Tyrkia og Norge med tyrkerkurdere i nærmiljøet. Han trekker linjer innfor historien, og videre kobler han konfliktene i historien opp mot hans tid, og går inn på at konfliktene ikke fant sted i hans nærmiljø. Informanten viser til eksempel på dette, og nevner at det ikke var snakk om "de" og "vi", men at dette kun blir tatt i bruk i dagens samfunn blant tyrkere og tyrkerkurdere. Selv under intervjuet bruker ikke K. D betegnelsen "de" og "vi", men kurdere fra Tyrkia. Det andre punktet som er viktig å se på er at han trekker inn historien samtidig som han forteller om forholdet mellom tyrkere og tyrkerkurdere, og i tillegg til dette trekker han inn at det eneste skillet på hans tid var basert på utdannelse og at tyrkerkurdere snakket kurdisk seg imellom. K. D nevnte under intervjuet at den tyrkiske befolkningen i Tyrkia var skeptisk til de som jobbet på markedet, på hans tid. Dette kan tolkes som at det allerede var en splittelse mellom tyrkere og tyrkerkurdere på den tiden (ca.1970 - tallet), i og med at det var tyrkerkurdere som jobber på markedet og basarene, som informanten selv nevnte under intervjuet.

I delen av intervjuet der K. D går dypere inn i konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere nevner han ordet "rettigheter", og at han ikke forstår hvilke rettigheter i Tyrkia, tyrkerkurdere ikke har. Informanten reflekterer rundt hendelser i dagens Tyrkia og tyrkerkurdernes påstander rundt det som skjer i dagens Tyrkia, blant annet hendelsen i Øst - Tyrkia der befolkningen i Diyarbakir ikke fikk gå ut på gatene. Informanten stiller spørsmål om dette er på grunn av at det er konflikter, eller fordi det er kurdere fra Tyrkia som bor der, samtidig

som han nevner at det også bor tyrkere i Diyarbakir. Etter problematiseringen ser K. D ulike hendelser i Øst - Tyrkia fra både tyrkernes og tyrkerkurdernes side. Han kobler fortid, nåtid og framtid ved at han nevner at han er bekymret for Tyrkias framtid basert på ulike faktorer i konflikten. Igjen er dette med å gi et uttrykk for historiebevissthet. Konflikten mellom tyrkerkurdere og tyrkere er ikke sett ensidig av K. D. Han viser forståelse for tyrkerkurdernes side, men setter også ord på at etniske konflikter ikke skal bli tatt med videre til Norge. Dette er basert på at begge gruppene har kommet til Norge for å leve et bedre liv, og at slike etniske konflikter ikke har plass i det norske samfunnet. Refleksjon rundt konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere gjør seg også synlig mot slutten av intervjuet. K. D viser til refleksjon rundt hvorfor det oppstår konflikter mellom tyrkere og tyrkerkurdere, og nevner at mangel på kunnskap om sin egen historie er med å utvikle konflikten. Han kobler dette opp mot historiefaget i Tyrkia og hvor mye en egentlig lærer i undervisningen. Gjennom hele intervjuet viser K. D en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. Kunnskapen om fortiden er med å påvirke nåtiden i Tyrkia. K. D viser dette ved å nevne eksempler fra historien og setter dette opp mot nåtiden. I tillegg til dette viser han til en bekymring for framtiden.

Historiebevissthet - informant 2, Û. K

Den andre informanten med tyrkisk bakgrunn er Û. K. Som intervjuet ble tolket under kapittel 4.1.2, viser informanten til en viss forståelse ovenfor Tyrkias historie. Informanten kjenner blant annet ikke til historien til kurdere i Tyrkia, men viser til litt kunnskap om historien til kurderne, der hun nevner kurdernes forhold under Det osmanske riket og oppdelingen av den kurdiske befolkningen mellom fire land etter frigjøringskampen. Videre i intervjuet trekker Û. K inn hvordan forholdene mellom tyrkere og tyrkerkurdere på hennes tid. Da var det ikke konflikter, men at konfliktene begynte å komme til syne litt etter litt. Uten å vise til en sammenheng mellom fortid og nåtid, kobler Û. K forholdene i dag til fordommer mot tyrkerkurdere om at de ikke er til å stole på og nevner kort historier da kurdere og tyrkere kjempet sammen under en rekke kriger. Så langt i analyseringen av intervjuet kan vi også se refleksjon rundt konfliktene mellom tyrkere og tyrkerkurdere. Û. K reflekterer rundt hendelsene i Tyrkia og situasjonen mellom tyrkere og tyrkerkurdere, og trekker koblinger mellom europeiske land og Tyrkia. Hun reflekterer rundt dette ved å nevne at det egentlig ikke er tyrkere og tyrkerkurderne som har et problem, men hele verdens og Tyrkias, og at kurderne i dette tilfellet blir brukt for å angripe Tyrkia. Û. K trekker inn eksempler fra de viktige religiøse stedene Tyrkia som hun påpeker at Europa er ute etter, og reflekterer videre

over hennes påstand om problematikken mellom hele verden og Tyrkia. I dette tilfellet trekker Û. K en tråd mellom fortid og nåtid.

Û. K trekker en sammenheng mellom fortidens- og nåtidens hendelser, fra etter frigjøringskrigen. Her trekker hun inn kurdernes ønske om et land (fortiden), opp mot konfliktene i nåtiden som igjen handler om kurdernes ønske om et land. Fortiden har med dette en påvirkning i dagens konflikter. Hun legger også til at Tyrkia har gjort mye bra for tyrkerkurdere som er i Tyrkia, blant annet tilrettelegging av utdanning og kobler dette opp mot Tyrkias godhet om å integrere tyrkere og tyrkerkurdere sammen i det tyrkiske samfunnet. Informanten viser noe refleksjon innenfor medias påvirkning i konflikten. Refleksjonen går blant annet ut på hvorfor tyrkiske soldater dreper tilhengere av PKK. I dette tilfellet ser ikke informanten en sak fra to sider, men fokuserer kun på tyrkernes side. Mot slutten av intervjuet viser informanten til større refleksjon rundt problematikken mellom tyrkere og tyrkerkurdere, og hvilke faktorer som spiller inn i konflikten.

Historiebevisstheten til Û. K kan ut ifra analyseringen av intervjuet diskuteres. På den ene siden reflekterer informanten rundt sammenhengen mellom fortid, nåtid og framtid, men på den andre siden er ikke refleksjonen fullstendig. I noen deler av intervjuet trekker hun inn eksempler og viser til forståelse av historien og konflikten, men under andre steder av intervjuet begrunner hun ikke påstandene sine. Alt i alt kan det ses på som at Û. K ikke har kunnskap innenfor den vitenskapelige historien, og med dette gir hun ikke et uttrykk av å være historiebevisst. Dette kan begrunnes med at informanten ikke viser til en klar sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid, og med dette blir det vanskelig å si at Û. K er historiebevisst. Grunnen til at vi kan si at Û. K ikke er historiebevisst er fordi hun har mangel på kunnskap om historien. Mangel på kunnskap fører ikke til en sann sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. Historien er fortalt etter hva hun ser på som korrekt, og dette fører dermed ikke til en konkret historiebevissthet fra Û. K sin side.

Kort oppsummert er det ikke til å legge skjul på at informanten har lite kunnskap om Tyrkias historie, som er historien om hennes tilhørighetsland. På den andre siden har ikke informanten noe kunnskap om historien til tyrkerkurdere. Informanten har trukket historien til egen side, og refleksjonen er basert på det hun har sett og hørt på nyhetene, og ikke lest opp til selv. Û. K kan ha fått noe kunnskap fra mediene, men dette er kun basert på hendelsene i dagens

Tyrkia, sett fra en side. Mediene viser ikke hendelsene satt opp mot historien, der historien i seg selv blir utelukket.

Historiebevissthet - Informant 3, S. A

Den nest siste informanten er informant 3, S. A. Denne informanten skiller seg ut fra de to første. S. A med tyrkerkurdisk bakgrunn kjenner ikke til tyrkernes og tyrkerkurdernes historie. Det eneste han vet er at kurderne er fordelt mellom fire land og ikke noe mer. Her er det snakk om mangel på kunnskap om fortiden. Under intervjuet med S. A kommer det også fram at han har fordommer til Tyrkias første president Mustafa Kemal Atatürk, dette kommer fram i intervjuet da han hevder at Atatürk var imot islam. Dette blir tolket som en fordom fordi han ikke har kunnskap om historien til Tyrkia, og ikke klarer å reflektere rundt hvorfor han ikke liker Atatürk. På den andre siden gir S. A et inntrykk av at han har vokst opp i et hjem der det ikke har vært dårlige holdninger eller relasjoner til tyrkere, men igjen nevner han at dersom han ville etablert familie med ei tyrkisk jente skal ikke denne jenta mobbe han og familien hans for sin kurdiske bakgrunn. Dette skaper et inntrykk av at det må være noe som har skjedd eller vært opplevd i miljøet som han ikke nevner, samtidig som han poengterer at han er stolt av å være kurder fra Tyrkia.

Fra intervjuet med K. D og Ū. K er det tydelig at det er en konflikt mellom tyrkere og tyrkerkurdere, altså en identitetskonflikt og landskonflikt, men ifølge S. A er det ingen store konflikter mellom tyrkere og tyrkerkurdere. Videre i intervjuet snur han om på dette og nevner at det er en konflikt basert på det som har skjedd i Tyrkia og skjer i dagens Tyrkia, og ikke minst at president Erdogan har startet en krig mot tyrkerkurdere. I dette tilfellet blir det vanskelig å si at S. A er historiebevisst. Han har ingen kunnskap om fortiden, og kommer med påstander om nåtiden, og dette fører ikke til en historiebevissthet med en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. Dette er på bakgrunn av hans manglende kunnskap om historien.

Videre i intervjuet nevner S. A at han blir påvirket av media, og at han blir lei seg av at sivile mennesker blir drept på grunn av konflikten. Han viser til forståelse ovenfor både tyrkere og tyrkerkurdere og at Tyrkia er stort nok for begge befolkningsgruppene. Vi kan også se ut ifra uttalelsene til informanten at han har lite kunnskap, blant annet ved at han nevner PKK som frihetskjempere, men snur fort om da han fikk et oppfølgingsspørsmål basert på PKK som frihetskjempere. På den andre siden kobler S. A PKK som frihetskjempere opp mot

tyrkerkurdernes borgerrettigheter i Tyrkia. Han reflekterer rundt borgerrettighetene, og argumenterer med at tyrkerkurdere i Den tyrkiske republikken har rettighetene uansett, fordi de er tyrkiske statsborgere. Dette gir et inntrykk av at tyrkerkurdere vil ha flere rettigheter. Inntrykket en får av omtalelsen til S. A kan stemme på bakgrunn av at han videre nevner at de vil ha en stat der tyrkerkurdere kan ha egne skoler der de lærer kurdisk. S. A mener at begge parter (tyrkere og tyrkerkurdere) har skyld i konflikten. I intervjuet nevner også informanten at han tviler på opprettelsen av et land med navnet Kurdistan i framtiden.

Intervjuet med informant 3 viser et klart bilde av om informanten er historiebevisst eller ikke. Informanten har ingen kunnskap om fortiden, og om nåtiden forteller han på bakgrunn av egne tanker og det han har sett i media uten kobling til fortiden. Kort og enkelt går informanten inn på at han har liten tro på opprettelsen av eget Kurdistan i framtiden og viser liten refleksjon. I og med at det ikke er en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid, og ikke minst at informanten ikke viser til noe refleksjon rundt sine påstander kan vi si at han ikke er historiebevisst. Med tanke på mangel på historisk kunnskap, kan vi også si at informanten er historieløs.

Historiebevissthet - Informant 4 - N. A

Den siste informanten med tyrkerkurdisk bakgrunn er informant 4, N. A. Hun viser til den eldre historien i Tyrkia, og kurdernes situasjon under styre til Atatürk. I denne delen av intervjuet kan det tolkes som at informanten kun ser historien fra tyrkerkurdernes ståsted, selv om hun legger til at det er forståelig fra tyrkernes side at PKK blir sett på som terrorister. I begynnelsen av intervjuet sier informanten "...etter det vi mener er riktig...". Dette kan tolkes som at den eldre historien er forklart etter det informanten selv har hørt blant den tyrkerkurdiske befolkningen, men utenom dette har hun en historie hun går ut ifra. Fra den eldre historie kobler informanten fortiden opp mot nåtidens situasjon, og trekker inn politikk på bakgrunn av et kurdisk valgparti som ble forbudt av tyrkiske myndigheter. Innenfor dette igjen kobler informanten fortid og nåtid i en sammenheng, der denne hun nevner at kurderne hadde det godt under Det osmanske riket, og hun viser til dette med eksemplet ved å nevne *Sancak*.

Informanten N. A nevner videre at konfliktene som er tatt med til Norge, er basert på politikken i Tyrkia. Hun viser til hendelsen i Diyarbakir på lik linje med informant 1, K. D. N. A ser igjen situasjonen fra et ståsted og påpeker at tyrkerkurdere blir rammet av situasjonen i

Øst - Tyrkia. Det informanten ser bort ifra er at det bor x- antall tyrkere i samme by, akkurat på lik linje som tyrkerkurdere. De blir i like stor grad rammet av hendelsene i Øst - Tyrkia. Ifølge N. A handler konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere om identitet og politikken staten utøver i Tyrkia. Hun viser til eksempler innenfor Tyrkias historie og at kurdere den dag i dag fortsatt går under navnet "tyrker" i Tyrkia. På den andre siden ser ikke informanten på konflikten som en konflikt mellom tyrkere og tyrkerkurdere, men en konflikt mellom befolkningen i Tyrkia og staten. Hun hevder at den tyrkiske staten utøver statsterror i Tyrkia. Informanten viser også til forståelse for tyrkernes og tyrkerkurdernes side der hun nevner at det er vondt at befolkningen blir rammet av det den tyrkiske staten gjør. N. A nevner også det at kurdere fra Tyrkia ønsker seg egen republikk, eller et selvstyrt område. Her er det en kobling til framtiden om hva tyrkerkurderne ønsker seg i framtiden.

N. A kan tolkes som en historiebevisst tyrkerkurder til en viss grad. Dette er på bakgrunn av at hun ser på fortiden i en kobling med nåtiden og framtiden. På bakgrunn av dette kan informantene vire historiebevisst selv om hun ser historien fra tyrkerkurdernes side. N. A reflekterer rundt hendelser i dagens Tyrkia og viser til eksempler fra fortiden. Grunnen til at informanten kan ses på som historiebevisst til en viss grad er på bakgrunn av at hun ikke har en konkret forståelse av historien, og snakker kun ut ifra det tyrkerkurderne mener er riktig og dette nevnte hun tydelig i begynnelsen av intervjuet.

5.2.1 Oppsummering av resultater: historiebevissthet blant tyrkere og tyrkerkurdere

I underkapittel 5.2 ble hvert intervju med informantene med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn analysert på bakgrunn av historiebevissthetens sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. I dette tilfellet var det K. D med tyrkisk bakgrunn som skilte seg ut, der han hadde en kobling mellom fortid, nåtid og framtid, og satt dette i en sammenheng.

I litteraturen til Bøe og Knutsen, er det å være historiebevisst etter 1970 - tallet det og ikke bare se på historie som en fortid, men fokusere på sammenhengen mellom fortid, nåtid og framtid. Ved å se fra dette ståstedet og som sett i underkapittel 5.2 er det kun informant K. D som skiller seg ut blant informantene med tyrkisk eller tyrkerkurdisk bakgrunn. Han viser til en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid, mens informant N. A er historiebevisst til en viss grad. Informantene Û. K og S. A kan ikke regnes som historiebevisste. De har ikke en klar sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid, selv om Û. K viser til en refleksjon basert på nåtid. Informant 2 har lite kunnskap om historien, som ikke fører til en historiebevissthet.

Informant 3 skiller seg mest ut blant informantene, og kan regnes som historieløs. For å kunne være historiebevisst må hver enkel individ ha en forståelse og kunnskap basert på historien, for og videre sette dette i en sammenheng med nåtiden og framtiden.

På den andre siden nevner Bøe og Knutsen at man [...] fokuserer på samspillet mellom tid, selvstendig tenkning og bruk av historie.¹⁴³ Ved å se på informantenes historiebevissthet ut ifra dette, er det ingenting som endrer seg om informantene er historiebevisste eller ikke. K. D viser til et samspill mellom tid ved at han nevner historien mellom fortid, nåtid og framtid. Framtiden blir nevnt med fokus i bekymring for Tyrkias framtid basert på at politikere i Tyrkia som ikke klarer å samarbeide. N. A i dette tilfellet kan også ses på som historiebevisst til en grad, som nevnt. Dette er basert på at hun fokuserer noe på samspill mellom tid, hun viser til selvstendig tenkning og bruker historien. Det som gjør informanten historiebevisst til en viss grad er at hun ikke tar i bruk den vitenskapelige historien, men ser fortiden i forhold til hva tyrkerkurdere selv mener er riktig. Û. K i dette tilfellet viser til selvstendig tenkning, og setter dette opp mot historien, men viser ikke til samspill mellom tid og bruken av historie i dette tilfellet. S. A er informanten som skiller seg mest ut. Dette er på bakgrunn av at han viser til selvstendig tenkning, men setter ikke dette opp mot vitenskapelig historie og sammenheng mellom historien som fortid, nåtid og framtid.

5.3 Historiebevisstheten fører til identitetsdannelse og konflikt

I første kapittel i denne oppgaven ble det undersøkt og presentert ulike teorier basert på historiebevissthet og identitetsdannelse. I dette underkapitlet skal informantenes resultater av besvarelsene bli satt opp mot disse teoriene og drøftes opp mot hvordan informantenes identitet har blitt dannet ut ifra de ulike teoriene.

5.3.1 Historiebevissthet og identitetsdannelse

Identitet er hvert enkelt individs eget selvbilde og tilhørighet. Med andre ord er identitet hvem hvert enkel individ selv er. Mennesket kan ha flere identiteter som kjønns-, familie-, slekt-, etnisk-, religiøs-, sosial- og politisk. Innvandrere i Norge kan ha tilhørighet til Norge, landet dem er født i eller foreldrene sine hjemland. Grunnen til at vi kan si at historiebevissthet er med å danne identitet er på bakgrunn av at identiteten formes ved at ulike historiske fragmenter knyttes sammen.¹⁴⁴ Historiebevisstheten til informantene med tyrkisk og

¹⁴³ Bøe og Knutsen, 2012, side.165

¹⁴⁴ Kjellevold, 2011, side. 19- 20

tyrkerkurdisk bakgrunn har vært med på å danne deres identitet, fordi deres bakgrunn har vært en stor del av dem siden de var små, og den dag i dag forteller identiteten de om hvem de er. Informantene med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn gjør det klart igjennom hele intervjuet at de enten er tyrkere eller tyrkerkurdere. Deres historiebevissthet i denne sammenheng er identitetsdannende.

Et fellestrekk blant informantene er at den tyrkiske og tyrkerkurdiske identiteten ikke har blitt svakere, men heller styrket i Norge. Dette kommer tydelig fram i intervjuene ved at informantene nevner hvem de er og hvor de kommer fra. I dette tilfellet vil det være forståelig at informant *K. D, Ú. K og S. A* betegner seg selv om tyrkere og tyrkerkurder. Deres fødeland er Tyrkia, men i dette tilfellet har *S. A* vokst opp i Norge som et individ i det norske samfunnet. På den andre siden har vi *N. A* som er født og oppvokst i Norge. Hun betegner seg selv som kurder, selv om hun er født og oppvokst i Norge. Her ser vi at det å være kurder er en del av identiteten til *N. A*, selv om hun er født i Norge. Dersom *N. A* hadde tatt i bruk norskfødt av innvandrerforeldre, ville det å være norsk vært en del av hennes identitet. I sin masteravhandling nevner Gisle Kjellevold følgende, ”Alle mennesker har en historiebevissthet som man vender seg til, reflekterer over og integrerer i sin egen identitet og sine handlinger[...]¹⁴⁵

Dette funnet kan bekreftes ut ifra informantenes svar. Den første informanten *K. D* er historiebevisst der han viser til en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. Han holder seg til historien og reflekterer over historien og konfliktene mellom tyrkere og tyrkerkurdere, i fortid, nåtid og bekymringen om framtiden. I tillegg til dette reflekterer informanten over integreringen av sin egen identitet og handlinger i det norske samfunnet. Identiteten til *K. D* er forstått ut fra hans holdninger og synspunkter rundt tyrkerkurdere og konfliktene i Tyrkia og Norge. Informanten har universitetsutdannelse. Han har levd under tyrkiske og norske levevilkår, der han har sett kontrasten mellom hvordan det å leve i Norge er i forhold til Norge. Informanten er klar over at det er to etniske folkegrupper i Tyrkia som tilhører én nasjon, og ut ifra dette igjen skiller han ikke mellom tyrkere og tyrkerkurdere etnisk, verken blant befolkningen i Tyrkia eller Norge.

¹⁴⁵ Kjellevold, 2011, side.15

På den andre siden reflekterer informanten rundt identiteten basert på språk, her kommer skille mellom tyrkere og tyrkerkurdere ifølge K. D. I intervjuet nevner han at det eneste skille mellom tyrkere og tyrkerkurdere på hans tid var språket og at han og hans tyrkiske vennegjeng studerte ved universitetet, og tyrkerkurderne jobbet mer innenfor praktiske yrker. Refleksjonen til informant K. D er rundt tematikken de å være tyrker eller tyrkerkurder, og forholdet mellom de to etniske gruppene. Han reflekterer også rundt sin egen tilhørighet i samfunnet, men også de ulike identitetene innenfor det tyrkiske samfunnet, med deres holdninger til tyrkerkurdere. Informanten reflekterer rundt dette ved å nevne at tyrkere var skeptisk til tyrkerkurdere, og at det var de som jobbet på basarene. På den andre siden viser informanten til refleksjon til en viss grad ved å reflektere rundt samfunnets identitet i Norge. Dette kommer fram i intervjuet mot slutten da informanten nevner at problemer fra hjemlandet (Tyrkia) er blitt tatt med til Norge, og at han ikke skjønner hvorfor etniske konflikter skal bli tatt med. I dette tilfellet er historiebevisstheten eksistensiell for å skape identitet.

Informant 2, Û. K viste under intervjuet at hun hadde lite kunnskap om Tyrkias historie. Hun hadde et lite perspektiv å se ut ifra, og hun uttalte seg på en fordomsfull måte mot tyrkerkurdere. Selv om informanten hadde lite kunnskap om Tyrkias historie med inkludering av tyrkerkurdere, så kan selv dette være med å danne identitet. Informantens uttalelse under intervjuet kan også være basert på en fortelling med tanke på at hun har blitt påvirket av media og samfunnet rundt seg. Fortellingene i dette tilfellet er med å skape en historie om fortiden, som igjen er med å danne hennes "historiebevissthet" som fører til en identitetsdannelse. Informanten reflekterer og integrere Tyrkias historien i sin egen identitet. Identiteten hennes kommer til uttrykk ved at hun bruker merkelappene "oss" og "dem", dette skal det kommes mer inn på i delkapittel 5.3.1.

I forhold til intervjuene er spennende å se hvordan identiteten til Û. K er i forhold til K. D. Begge informantene er født og oppvokst i Tyrkia. Selv om K. D har universitetsutdannelse og Û. K videregående utdannelse så har begge til felles fullført videregående skole i Tyrkia. K. D viser til tilhørigheten til kurdere i Tyrkia på hans tid på en annerledes måte enn Û. K. Selv om begge informantene i tillegg til dette er i samme aldersgruppe, sier Û. K at det ikke var noen negative holdninger til tyrkerkurdere på ca. 1970 - tallet. Det som kan være et skille mellom Û. K og K. D i dette tilfellet, er at K. D er vokst opp i en storby og Û. K i en landsby. Dette er med å stille spørsmålet om utdannelse har noe å si for identiteten og refleksjoner rundt sin

egen identitet og handlinger? På den andre siden reflekterer ikke Û. K bare problematikken mellom de to etniske gruppene som omhandler identitet, men også rundt egne holdninger. Denne holdningen går ut på at informanten henviser til at dersom det hadde bodd kurdere i nærmiljøet hennes ville det oppstått konflikt, og at hun ikke stoler på dem. Her kommer fordommene fram. Identiteten til Û. K er et resultat av fortellingene fra fortiden, som har vært med å skape en historie og som igjen har vært med å danne hennes identitet.

Informantene S. A og N. A, har begge tyrkerkurdisk bakgrunn. S. A har ingen kunnskap om sin bakgrunnshistorie som tyrkerkurder. Hans oppfatning om fortiden er basert på det han har hørt, fortellinger fra fortiden. Disse fortellingene er med å skape en historisk framstilling om fortiden til S. A, og i dette tilfellet er dette snakk om Atatürk-tiden. Informanten hadde ingen kunnskap om Atatürk, men sa også at han ikke likte Atatürk på grunn av at han mente Atatürk ville fjerne islam fra Tyrkia. Her spiller den religiøse identiteten inn. Fortellinger fra fortiden, har hatt en stor påvirkning for S. A. Denne fortellingen er med å danne S. A sin religiøse identitet. Videre i intervjuet nevner informanten diskriminering av tyrkerkurdere, innenfor skjulte linjer: ”...dersom jeg ville etablert familie med ei tyrkisk jente hadde ikke familien min reagert på dette, men jenta jeg skal være med skal ikke mobbe meg og familien min med tanke på at vi er kurdere...”¹⁴⁶

Informanten gir oss et inntrykk om at han har integrert sin kurdiske identitet inn i det tyrkiske samfunnet. Dette kommer til uttrykk da informanten viser til sin egen identitet som eksempel. Han sier at han er kurder, og ikke tyrkerkurder/ kurder fra Tyrkia. Han presiserer sin identitet. I intervjuet nevner også informanten at han er stolt kurder. Fortidens historie ifølge S. A er som nevnt basert på fortellinger fra fortiden, som har skapt en historie, men på den andre siden kan dette også være basert på familiens identitet. Utenom refleksjon rundt egen identitet og tilhørighet, reflekterer informanten også rundt tyrkere og tyrkerkurdernes identitet i det norske samfunnet. Her er det snakk om at informanten inkluderer konflikter som har skjedd i Norge basert på tyrker- tyrkerkurder problematikken. Konflikten innenfor dette gjelder identitet, og dette er tolket på bakgrunn av at informanten stort sett gjennom hele intervjuet presiserte rundt sin egen identitet og tilhørighet. Som i intervjuet med Û. K, bruker også S. A merkelappene ”oss” og ”dem”, og disse merkelappene er igjen med å skape identitet.

¹⁴⁶ Intervju med S. A

Den siste informanten N. A viser til historien ut ifra det hun ("de") mener er riktig, og integrerer sin egen identitet og holdninger i dette gjennom refleksjon. Informanten viser til historien ut ifra hva "de" mener er riktig. Her brukes betegnelsen "de", fordi N. A selv brukte betegnelsen "vi" i intervjuet. Informanten trekker inn den diskriminerende historien som "de" mener er riktige. Her er historien basert på diskriminering av tyrkerkurderne i Tyrkia. Dette kan være med å skape identiteten til N. A, ved at hun deltar aktivt i frivillig kurdisk arbeid. Informanten viser også til at faren er nasjonalist. Dette er med å gi et inntrykk om hennes familieidentitet. N. A viser også til identiteten til kurdere i det norske samfunnet. Dette kommer fram ved at informanten nevner at hun og mange andre i hennes nærmiljø har blitt diskriminert på grunn av sin etniske bakgrunn, ved å bli kalt for terrorister.

Den andre funnet om historiebevissthet og identitetsdannelse lyder som følge:

[...] gjennom dannelsen av identiteten vår, at mennesker blitt handlingsdyktige individer og gruppelemmer, og at denne dannelsen skjer gjennom et komplekst samspill av biologiske, psykologiske og sosiale prosesser. I slike prosesser inngår aktiviteter som å etterligne, spille seg i og identifisere seg med andre mennesker med historien som en viktig referanseramme [...]¹⁴⁷

Dette funnet kan bekreftes ved at informantens svar under intervjuene tyder på at de har blitt påvirket av media og den sosiale omkretsen rundt de, da det er snakk om konfliktene som har oppstått i Tyrkias historie og hendelsene i dagens Tyrkia. Dette har ført til at informantene har blitt handlingsdyktige individer og gruppelemmer (etnisk gruppe) ved dannelsen av identiteten. Informantene viser til historien som en viktig referanseramme, enten historien som en fortelling eller historien vitenskapelig.

Et annet fellestrekk mellom informantene Ū. K, S. A og N. A er at deres uttalelser gir et inntrykk av etnisitet. Dette kommer fram ved at de bruker merkelappene "oss" og "dem", og ikke minst historiebevissthetens identitetsdannelse. Et annet fellestrekk som alle de fire informantene har til felles er at de har blitt gjennom media. Informantene nevnte under intervjuene at de ble påvirket av media, her spiller psykologiske prosesser inn, som er medias påvirkning. Identiteten blir dannet ved et samspill mellom psykologiske prosesser. Påvirkningen går ut på at informantene har blitt påvirket av media, som igjen kan ha vært med å påvirke deres syn på blant annet konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurderne. De psykologiske prosessenes påvirkning av media har ført til at informantene har tatt i bruk

¹⁴⁷ Kjellebold, 2011, side.19

historien som en viktig referanseramme for å understreke følelser og syn på konflikten, men den historiske referanserammen er historien om fortiden som individene selv mener er den riktige historien for dem. Her kan det være snakk om bruk og misbruk av historien. Den psykologiske prosessens samspill som fører til dannelsen av identitet har blant annet ført til at N. A jobber med frivillig kurdisk arbeid, og fører til at hun blir et gruppelem som igjen er en del av hennes identitet. Som nevnt er nasjonalisme noe som går igjen blant informantene med unntak hos K. D. Nasjonalismen kan kobles med politiske ideologier. Informant 2, Û. K er ikke inne på politikken i Tyrkia, men S. A og N. A går inn på politiske ideologier (PKK) og setter dette opp mot president Erdogans politikk i Tyrkia. Ut ifra dette igjen identifiserer de seg selv og problematikken i det tyrkiske samfunnet ved å nevne at Erdogan driver statsterror. Alle de fire informantene er knyttet til et nasjonalt fellesskap. Det nasjonale fellesskapet fører til at de får en tilknytning til et land.

Et annet fellestrekk for alle de fire informantene med tyrkisk eller tyrkerkurdisk bakgrunn er at historiebevisstheten er med å danne hver enkelt individs identitet. Denne identiteten er basert på hver enkels selvoppfatning og refleksjoner rundt samfunnet. Historien er med å skape ulike identiteter, men også identiteter som kan forene hverandre dersom historien er lik, med andre ord; Historie danner en felles kultur eller identitet. Forskjellene mellom individene kan også ha en påvirkning av utdannelsen deres. K. D er informanten som har høy utdanning, og skiller seg ved at han ikke tar i bruk merkelapper for identifisering, som det de andre informantene gjør. Denne merkelappen er at informantene Û. K, S, A og N, A tok i bruk "oss" og "de" for å presisere hvem de snakket om. Det etniske selvbildet er med å danne en tilhørighet som igjen er en del av identiteten deres.

5.3.2 "Oss" og "dem"

Som betraktet er merkelappene "oss" og "dem" felles for informantene Û. K. S. A og N. A, og dette er en merkelapper som viser en stor del av deres identitet og som blir bundet til identiteten. Informantene bruker "oss" i hver sin sammenheng for å kunne styrke seg selv. Dette bygger på positive merkelapper rundt deres egen identitet da de i tillegg til dette ser ned og gir negative merkelapper på motsatte etniske gruppen med "dem".

Ved å nevne den motsatte etniske gruppen med "dem" videreutvikler de fordommer, spesielt hos informant 1, Û. K. Fordommene hos Û. K fører til et inntrykk av hat. Fordommene er mot tyrkerkurdere og kurdere generelt, mens hatet kommer til uttrykk da hun blant annet nevner at

hun aldri ville godtatt dersom et av hennes barn ville ha etablert familie med ei kurdisk jente. På den andre siden har merkelappene ”oss” og ”dem” blitt brukt av informantene for å vise til at deres historie og ståsted er det riktige. Det kan være en sammenheng mellom merkelapper og ideologi, sett ut ifra intervjuene med informant 2, 3 og 4. Ved å ta i bruk merkelappene forsterker de tre informantene det etniske skillet mellom tyrkere og tyrkerkurdere, og deres ideologiske ståsted. Ideologien i dette tilfellet blir en del av identiteten, og informantene viser med dette til deres etniske bakgrunn og ståsted ved bruk av merkelappene.

5.4 Konflikten i Norge – identitet og media

Tre av informantene hadde like svar om at det var en konflikt mellom tyrkere og tyrkerkurderne. Informant 2, S. A gikk var informanten som skilte seg ut, ved å nevne at det ikke er en konflikt mellom de to etniske gruppene og deretter si at det er en konflikt. Det er mange spørsmål å stille til konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere. Hvilken konflikt(er) blir tatt med fra Tyrkia til Norge, hva fører til en konflikt, og hvordan kommer konflikten til uttrykk og arter seg i Norge?

Intervjuene viser til felles at konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Norge er en identitetskonflikt, samtidig som det er en konflikt som er basert på statens politikk i Tyrkia. Identitetskonflikten kommer til uttrykk fra informantene med tyrkerkurdisk bakgrunn om at de ikke ønsker å gå under identiteten tyrker. De vil ikke ha en identitet de ikke har. Tyrkerkurderne går under identiteten *tyrker* og ikke *kurder*, på grunn av at alle statsborgere av Den tyrkiske republikken har egne id - kort som de er pliktet til å ha tilgjengelig på seg. Id - kortet er ulikt for kvinner og menn. Menn har blåe -, og kvinner har rødrosa id - kort. På dette kortet er det bilde av den som eier kortet, og i tillegg står det fullt navn, fødeland, hjemby i Tyrkia, personnummer, mors og fars navn, og dersom kvinnen har giftet seg og byttet etternavn er også hennes fars etternavn skrevet ned. Id - kortet viser at en er tyrker og borger av Den tyrkiske republikken, og det er ikke skrevet ned om en har tyrkerkurdisk bakgrunn eller ikke. Id - kortet kom med dannelsen av Den tyrkiske republikken i 1923, og eksisterer fremdeles i dagens Tyrkia. Det er to sider i denne saken. For det første er Tyrkia et stort land med flere etniske grupper, som lever sammen. Tanken til Atatürk ved innføringen av systemet var at alle var tyrker dersom de bodde i Tyrkia og var statsborgere av landet. På lik linje som tanken til Atatürk, markerer også id - kortet at én er tyrker og borger av Den tyrkiske republikken i dag. Dette id - kortet gir en hver tyrkisk borger sivile borgerlige rettigheter som å stemme, registreringer under helsetjenester, skolegang osv.

Fra et ståsted er dette positivt med id - kortet , men fra tyrkerkurdernes side er det en selvfølge at de ikke i alle sammenheng ønsker å gå under identiteten tyrker, da de er tyrkerkurder. Informantene med tyrkerkurdisk bakgrunn trekker inn linjer fra historien da de går inn på dette temaet, og bygger på en nasjonalfølelse. Med dette menes det blant annet at informant 3 nevner deres gode forhold under Det osmanske riket og at de fikk være kurdere og ikke tyrkere. Det osmanske riket lot alle som var under deres styresett beholde sin etnisitet, språk og religion. Felles for intervjuobjekt S. A og N. A der begge har tyrkerkurdisk bakgrunn, er at begge nevner ønske om opprettelsen av Kurdistan. Informant S. A sier ikke dette konkret, men gir et inntrykk av det, da han sier at han tviler på at Kurdistan blir opprettet. I dette tilfellet er det ulikt hva tyrkerkurdere selv ønsker. Noen ønsker en republikk, mens andre ønsker seg et selvstyrt område under navnet Kurdistan. Informantene nevner også at de ønsker å ha egne skoler der tyrkerkurdiske unger kan gå på skole og lære sitt eget språk.

Språk er en viktig del av identiteten som er markør for den etniske tilhørigheten, og det som gjør hvert enkelt individ til seg selv og blir en del av identiteten. Språket videreføres gjennom generasjoner og skaper tilhørighet til etniske grupper, og i tyrkerkurdernes tilfelle et etnisk fellesskap. Informantene trekker inn språket i sammenheng med historien. Det er tydelig at historien har blitt brukt for å få frem ønsket om læring av sitt eget språk. På den ene siden har vi Tyrkias historie der Atatürk ga forbud om offentlig bruk av det kurdiske språket. Som nevnt i kapittel 3, var målet til Atatürk å ta vare på det tyrkiske språket, selv om et punkt innenfor politikken til Atatürk gikk ut på at hvert enkelt individ skulle ta vare på sitt eget språk. Det er ikke til å legge skjul på at politikken til Atatürk i første omgang var for å styrke Tyrkia, og den tyrkiske befolkningens identitet. Videre i Tyrkias historie er det klare bildetejn på assimileringpolitikk og diskriminering av tyrkerkurdere i Tyrkia. Historien har satt spor hos tyrkere og tyrkerkurdere, og fått en sentral plass i dagens samfunn både i Tyrkia og i Norge. Her det det snakk om svekkelse av identiteten til tyrkerkurdere, og dagens minoriteters ønske om en gjenopprettelse av deres tapte identitet.

Politikken som omhandler tyrkerkurderne i dagens Tyrkia har hatt stor framgang fra Atatürk - tiden. Framgangen er i forhold til å bevare den kurdiske identiteten som gikk tapt under Atatürks styre. Tyrkerkurdere som befinner seg i Europa, Skandinavia og resten av verden og selv tyrkerkurdiske befolkningen i Tyrkia har i dag full rett til å snakke kurdisk i offentligheten, og i ulike sammenhenger. Språket er i dag en del av Tyrkia, og president Recep Tayyip Erdogan og hans tidligere parti AK-parti som sitter i makten i dagens Tyrkia,

konkluderer med at kulturelle og språklige forskjeller i Den tyrkiske republikken er med å styrke integrasjonen i Tyrkia. Dette går blant annet ut på at den kurdiske kulturen og språket som er en viktig del av deres identitet, blir sett på som en akseptabel del av det tyrkiske samfunnet. Det kurdiske språket i seg selv innebærer ulike målformer, og i kontrast til Tyrkia etter frigjøringen i 1923, har kurdisk fått en plass innenfor det tyrkiske skoleverket. Det tyrkiske kunnskapsdepartementet har tatt inn kurdisk som et fag i skolen. Det er et fag som elevene selv kan velge. Undervisningen blir gitt av lærere med god kompetanse i de ulike kurdiske målformene (zazaki og kurmanci), og lærebøker er tatt i bruk med utgangspunkt i de ulike målformene på kurdisk. Kunnskapsdepartementets formål med kurdisk som valgfag i den tyrkiske skolen er følgende: [...] sikre egne kulturelle verdier, erkjenne forskjeller og erkjenne respekt og toleranse over de kulturelle verdiene [...] ¹⁴⁸

Det kurdiske faget innebærer at elevene skal kunne skrive, snakke, drøfte og reflektere på kurdisk. I tillegg til dette er skolebøkene også skrevet på kurdisk (zazaki og kurmanci). ¹⁴⁹ Det kurdiske språket som er en stor del av den tyrkerkurdiske identiteten får med dette en stor plass innenfor det tyrkiske samfunnet, og AKP sitt mål om integrasjon er satt i gang. På den andre siden kan det også tyde på at tyrkerkurdere ikke blir inkludert fullstendig innenfor skolene i Tyrkia. Et eksempel på dette er navnet "Ayşe" som er et vanlig tyrkisk navn, og navnet "Berivan" som er et vanlig tyrkerkurdiske navn. I tyrkiske lærebøker er det navnet "Ayşe" som blir tatt i bruk ved eksempeloppgaver, og ikke "Berivan". Det er en liten detalj, men kan bety mye. Skolen er og har en viktig plass innenfor integrasjonen til barn og ungdom. I dette tilfellet med kun bruk av tyrkiske navn i lærebøker, vil ikke tyrkerkurdiske barn og ungdom føle sin tilhørighet og finne sin identitet innenfor det tyrkerkurdiske samfunnet. Det er viktig å ta i bruk ulike virkemidler i lærebøker og i undervisning for at elevene skal kunne få tilhørighet.

Skolen som en viktig arena for utvikling av identitet, må kunne bruke den tyrkerkurdiske kulturen i de ulike fagene. Dette går blant annet ut på at selv om lærebøker og undervisning er på kurdisk, må også læringsmateriale som lærebøker, blir tatt i bruk ha en inkludering av det som er typisk tyrkerkurdiske for at elevene skal kunne føle sin inkludering i Tyrkia. Inkluderingen av det som er typisk tyrkerkurdiske blir i dag lite tatt i bruk innenfor skoleverket i Tyrkia. Blant annet burde ikke geografifaget bare ta for seg emner knyttet til Tyrkia med

¹⁴⁸ T. C. Milli eğitim bakanlığı, 2012, side. 25 – 26 (Footnote brukes videre)

¹⁴⁹ T. C. Milli eğitim bakanlığı, 2014

unntak i Sørøst, men heller inkludere Sørøst-delen. Innenfor historiefaget i Tyrkia er ikke historien om Kurdistan og kurderne inkludert. Dette vil føre til at elevene med tyrkerkurdisk bakgrunn ikke vil føle tilhørighet til Tyrkia. Bøkene er skrevet på deres språk, men historien i seg selv omhandler ikke dem. Dette vil være en baktanke som kommer til å dukke opp hos elevene. Et annet eksempel er litteraturen som blir tatt i bruk innenfor skoleverket.

Litteraturen er oversatt fra tyrkisk, og det er kun tyrkiske forfattere som har en sentral plass. I og med at kurdiske forfattere ikke blir brukt vil det føre til en usikker tilhørighet til Tyrkia.

Ved at skolen er en viktig arena som påvirker individets identitet, så er den i stor grad med på å påvirke. Resultat av de ulike eksemplene vil føre til assimilering av tyrkerkurdiske elever, der de ikke får innlært noe som angår dem og følelsen av å bli holdt utenfor kommer opp.

Kunnskapsdepartementet må ut ifra dette endre store deler av utdanningsplanen som omhandler det kurdiske faget. Det er viktig at barn og ungdom som utgjør en stor plass innenfor befolkningen i Tyrkia blir inkludert. På den andre siden er tyrkiske myndigheter godt på vei til å legge til rette for barn og ungdom med tyrkerkurdisk bakgrunn. Informantene med tyrkerkurdisk bakgrunn i denne masteroppgaven, fokuserer på ønsket om plass til det kurdiske språket innenfor skoleverket, og dette blir brukt som et eksempel av blant annet N. A om hennes ønske om opprettelsen av republikken Kurdistan. Vi kan se dette fra to ståsteder. På den ene siden har vi ønsket om opprettelsen av Kurdistan og læringen av kurdisk innenfor "egne" skoler. Egne skoler blir tatt i bruk med utgangspunkt i at informantene nevner "dem" og "oss", og viser til et klart identitetsskille mellom tyrkere og tyrkerkurdere. Og på den andre siden kan utsagnet til informantene tolkes som at hun har lite kunnskap om hvordan skoleverket i Tyrkia fungerer. Den andre årsaken til konflikten blant tyrkere og tyrkerkurdere i tillegg til identitetskonflikten, er politikken til den tyrkiske staten. Den tyrkiske staten har en virkning i konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Norge. Informantene N. A og S. A nevner begge at staten står bak konflikten med utgangspunkt i omvalg under valget i 2015 og N. A sin påstand om at den tyrkiske staten driver statsterror.

Det første vi kan se på er omvalget i Tyrkia, og om dette kan kalles et omvalg kan diskuteres. Valget i november 2015 skapte ulike spekulasjoner i Tyrkia og har også blant tyrkerkurdere i Norge. President Recep Tayyip Erdogan uttalte seg før valget at det var snakk om et omvalg. Dette førte til et spørsmål basert på om det er snakk om et omvalg, eller om det er snakk om et tidlig valg. Under presidentvalget i Tyrkia ble Erdogan valgt som president, og dette førte til at Ahmet Davutoglu ble valgt til å ta over jobben som statsminister etter Erdogan, og har

sin tilhørighet innenfor partiet til Erdogan, AKP. Tidlig i juni ble det satt opp av TBMM om et nytt valg. Det nye valget ble holdt i begynnelsen av juni 2015. Dette skapte kritikk fra partiene på grunn av kort forvarsel. Valget førte også til at AKP gikk av med de fleste stemmene og problemstillingen om Erdogan prøver å opprette et diktaturstyre dukket opp.

Spekulasjonene rundt om Erdogan er på vei til å danne et diktaturstyre kommer tydelig fram i intervjuet med informanten N. A. Ved å trekke inn påstanden til N. A opp mot medias påvirkning i konflikten som alle informantene nevnte, kan vi se på denne påstanden ut ifra dette:

Den tyrkiske stats uakseptable brede definisjon av medvirkning til terrorisme betyr at mange enkeltpersoner blir straffet, ikke for handlinger de begår, men for meningene de uttrykker. dokumenterer hvordan regjeringen har fengslet eller strengt kontrollert journalister og kommentatorer for å ikke utforske spørsmål som kan fornærme regjeringen. Særlig den statlige kringkastingen TRT er nøye overvåket av myndighetene. Regjeringens mediekontroll forklares også med henvisning til at landet har en lang tradisjon med å benekte sine borgeres rett til ytringsfrihet.¹⁵⁰

Ifølge World Press Freedom Index har brudd på ytringsfriheten i Tyrkia økt etter Erdogan - regjeringen. Ytringsfriheten er en del av demokratiet og vil si å kunne uttrykke sine egne meninger i offentligheten uten sensurering, informasjonsfrihet og taushet. Den tyrkiske regjeringen har tatt kontroll over det meste innenfor media i landet. Journalister, akademikere og forfattere som har skrevet om kurderne, har blitt arrestert eller fra tatt sin stilling. Sensurering av bøker og aviser og blokkering av nettsider er noe som har skjedd i Tyrkia og er til å legge skjul på.¹⁵¹

Som informantene nevnte er media med å påvirke informantene rundt hendelsene i dagens Tyrkia. Mesteparten av mediene i Tyrkia er kontrollert av Erdogan, og media fremstiller konfliktene i landet på ensidig måte. Dette gjelder ikke bare konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere, men også måten de politiske partiene blir framstilt på. Blant annet Erdogan og hans parti AKP tar stor plass i forhold til de andre politiske partiene i Tyrkia. En kan tolke at media i denne saken kan være med å påvirke den tyrkiske og tyrkerkurdiske befolkningen i Tyrkia og Norge. Ut ifra informant 3, N. A sin påstand om statsterror kan dette tolkes som at den tyrkiske staten bruker media for å opprettholde sin egen status ved å svekke motstandere, som i dette tilfellet er de andre politiske partiene i Tyrkia. Svekkelse av de andre politiske partiene fører med dette til et ikke- samarbeid mellom partiene, og Erdogans status med dette

¹⁵⁰ Kaya, M. S, 2015, side. 54

¹⁵¹ Kaya, M.S,2015, side. 55 (Fotnote brukes videre)

kommer fram ved hjelp av media. Vi kan med utgangspunkt i dette stille spørsmål om det er den tyrkiske staten som står bak konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere. Befolkningen får ikke vite det sanne på grunn av statens sensurering, og ved at Erdogan igjen velger hva som skal komme fram i media kan selve hendelsene mellom tyrkere og tyrkerkurdere bli framstilt annerledes.

Som vi har sett så langt er det flere faktorer som spiller inn i konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere, men konflikten sett utenfra sier informant 5, Morten Myksvoll under intervjuet at konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere er basert på en identitetskonflikt. Myksvoll kan ha et poeng i dette, på grunn av at skoleverket i Tyrkia er styrt og under kontroll av tyrkiske myndigheter. Styringen i Tyrkia er ifølge tyrkerkurdere en krenkelse av deres identitet. Identiteten innebærer igjen det å kunne ytre seg, men dette er ikke mulig i like stor grad i dagens Tyrkia med tanke på konsekvenser av ytringer. Media som nevnt, har hatt en stor påvirkning på informantene, og dette kan i stor grad føre til lite tillitt blant befolkningen. Myksvoll nevnte også svekkelse av tillitt under intervjuet, og sa det er liten tillitt blant befolkningen. I dette tilfellet er det snakk om liten tillitt mellom tyrkere og tyrkerkurdere. Tillitten mellom tyrkere og tyrkerkurdere kan ses på som en kontrast fra Det osmanske riket og Tyrkia under Erdogan. Under Det osmanske riket var det stor tillitt mellom osmannerne og kurdere. Tillitten kan ha vært behold på bakgrunn av at osmannerne ikke begrenset kurderne med å gjøre de mest mulig lik dem selv. Med Erdogans styre i Tyrkia er denne tillitten svekket, og kan være på bakgrunn av begrensningene i dagens Tyrkia.

Historiebevisstheten til informantene og fokus på identitet og den tyrkiske staten har ført til en konflikt, men som Myksvoll nevner under intervjuet, mener han at konflikten har blitt forenklet i Norge. Dette kan stemme ved at vi i Norge kun snakker om en konflikt mellom tyrkere og kurdere, og ikke presiserer dette med tyrkerkurdere eller kurdere fra Tyrkia. Konflikten ses på som to etniske grupper uten samspill, og årsaksfaktorene til konflikten ses ikke fra dybden, men fra overflaten. Det vil si at konflikten kun handler om tyrkerkurdernes ønske om et land, og ikke hva årsakene til dette ønsket er, eller hvordan denne konflikten har oppstått. Sett ut ifra intervjuene, er historiebevisstheten og mangel på kunnskap om historien, til informantene med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn med å føre til en konflikt. Selv om noen av informantene har mangel på kunnskap om egen historie har de alle en egen identitet, som forteller hvem de er. Alle informantene har ivaretatt identiteten sin selv om de har flyttet til Norge eller så har de en identitet som har blitt påvirket av familiens identitet. Familiens

påvirkning kan skje ved at informantene har tatt til seg familiens holdninger om tyrkere eller tyrkerkurdere. Samtaler innenfor familien som handler om konflikten mellom de to etniske gruppene kan virke riktig. En kan også vokse opp i et hjem der han eller hun får høre at de er tyrker eller tyrkerkurder, og alle disse faktorene innenfor hjemmet kan være med å ha en påvirkning på hvordan man selv utvikler sin identitet. Media i dette tilfellet som har en stor påvirkningskraft, kan ses på det som den viktige årsaken til konflikten. Manglende historiebevissthet, sterk identitet og medias påvirkning med kontroll fra staten er med å bygge opp en svekket tillitt mellom tyrkere og tyrkerkurdere, og er igjen med å skape konflikt. Svekket tillitt vil føre til usikkerhet.

5.4.1 Konflikten videreføres i Norge

Konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Tyrkia arter seg også i Norge. Ifølge informantene med unntak i K. D arter konflikten seg gjennom fordommer, diskriminering og et klart identitetsskille.

Fordommene mellom tyrkere og tyrkerkurdere forekommer av mangel er ingen kunnskap om egen historie, og påvirkning av media som er kontrollert. Fordommer kan føre til en påvirkning hos for eksempel andre familiemedlemmer. Identiteten til hvert enkelt individ bygges først og fremst opp innenfor en familie og påvirkningen er stor for hvordan et mennesket utvikler sin egen identitet, og med dette vil familiens holdninger til de to etniske gruppene spre seg i en negativ retning. Media i like stor grad som familiens identitet er med å bygge opp hvert enkelt menneskes identitet. I forhold til spørsmålene, og informantenes kunnskap som kom fram i intervjuene, bygges identiteten opp gradvis, og til slutt oppstår det fordommer. Lite eller ingen kunnskap om historien kan føre til at uvitenskapelige historier blir tatt i bruk, vi kan kalle det fortellinger. Fortelleren av fortellingene kan ha dratt historien til sin side, og satt den andre etniske gruppen i dårlig lys. Fordommer og kan lett bli overført til hat og diskriminering. En som har fordommer, som det i tilfellet også kom fram i intervjuene til informant 2 og 3, kan lett utvikles til et hat. Hatet oppstår på grunn av påvirkningen av historien som fortelling. Diskrimineringen som er nevnt i intervjuene er basert på tyrkerkurdernes uttalelser, der informant S. A understreker at hvis han velger å etablere familie med ei etnisk tyrker, skal ikke hun mobbe han og familien hans for deres kurdiske bakgrunn. Informant 4, N. A viser et eksempel på diskrimineringen fra tyrkerne ved å nevne, "De kaller oss terrorister." PKK er blir omtalt som kurdiske terrorister av tyrkere, og

som det kom fram i intervjuet med Ú. K setter hun tyrkerkurdere og PKK under et. I dette tilfellet blir alle tyrkerkurdere sett på som terrorister i tyrkernes øyer.

Identiteten er den mest sentrale årsaken til at konflikten arter seg i Norge. Myksvoll nevnte konspirasjonskultur, under intervjuet. Dette kan stemme ved at informantene brukte betegnelsene "oss" og "dem". Dette fører til at "oss" har en forklaring som setter "dem" ned. Et annet faktum innenfor konflikten som har blitt tatt med seg til Norge er måten den kommer til uttrykk på. I Tyrkia kommer konflikten til uttrykk gjennom selvmordsbomber, vold mot politimenn, demonstrasjoner, og slagsmål mellom den tyrkiske hæren og PKK. I Norge derimot kommer ikke konflikten til uttrykk i like voldsom grad som i Tyrkia, og er mer basert på demonstrasjoner. Demonstrasjoner i Oslo og Stavanger er et eksempel på dette. Flere ganger i året blir det satt opp demonstrasjoner i begge byene. I Oslo demonstrere både tyrkerne og tyrkerkurdene, og i Stavanger er det tyrkerkurdene som utgjør et stort flertall av demonstrasjonene. Både i Oslo og i Stavanger ender demonstrasjonene godt uten store opptøyer mellom begge parter.

Selv om det er en konflikt mellom tyrkere og tyrkerkurdere i Norge, kommer konflikten nå i vår tid kun til uttrykk gjennom demonstrasjoner. I sosiale sammenkomster er begge parter med hverandre og omgås, de snakker politikk til en viss grad, eller ikke, men det er igjen et skille mellom dem. Disse skillene er basert på sosiale sammenkomster, ved at hver part har sitt eget fotballag, organisasjoner og ulike moskéer, selv om de begge etniske gruppene har islam som sin religion.

Oppsummering av funnene i dette kapitlet skal bli tatt opp i kapittel 6.

6.0 Avslutning og konklusjon

Temaet for denne masteroppgaven er historiebevissthetens identitetsdannelse som fører til konflikt. I denne masteroppgaven har det blitt sett på hvordan begrepet historiebevissthet har bidratt til å kaste lys over konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere. Målet med studien var å se på historiebruk blant tyrkere og tyrkerkurdere, hvor historiebevisste de var, og hvordan historiebevisstheten er identitetsdannende. Masteroppgaven tar også opp hvordan konflikten ut ifra resultatene i intervjuene basert på historiebevissthetenes identitetsdannelse, er med å komme til uttrykk og hvordan den arter seg i Norge.

6.1 Konklusjon og oppsummering av funn

Underkapitlet er en oppsummering og konklusjon av funnene i kapittel 5. I drøfting og refleksjonskapitlet ble det funnet funn av hvilke teorier innenfor historiebruk som informantene tar i bruk ubevisst, om informantene er historiebevisste, hvordan historiebevisstheten har vært med å danne identiteten til tyrkere og tyrkerkurdere, og hvordan historien og historiebevissthetens identitetsdannelse har vært med å utvikle konflikten mellom de to etniske gruppene. Oppsummeringen i dette kapitlet tar for seg hvert punkt delvis for å kunne få en strukturert oversikt.

Historiebruk

Resultatene i underkapittel 5.1, viser besvarelsene fra intervjuene at informantene med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn tar i bruk historien eksistensiell. Den eksistensielle historiebruken som ubevisst er tatt i bruk har hovedfokus i identitet. Den eksistensielle historiebruken kommer også fram i intervjuene ved at informantene setter seg selv i en sammenheng med historien, der de fokuserer på seg selv som tyrker og tyrkerkurder, som er deres identitet. Besvarelsene fra noen av informantene gir også et resultat av bruken av eksistensiell historiebruk ved at de bruker historien, der de knytter fortiden med noe "kaos" til noe eksistensielt. Informant 1, K. D bruker fortiden i Tyrkia med "kaos", for tyrkerkurdere der de hadde lite rettigheter, men knytter deretter til dette til dagens Tyrkia med rettigheter til tyrkerkurdere (eksistensielt). Denne knyttingen kommer også fram da K. D reflekterer rundt de to etniske gruppenes konfliktoverføring fra Tyrkia til Norge. Informant 3 og 4 med tyrkerkurdisk bakgrunn tar i bruk ideologisk historiebruk. Dette kommer fram i intervjuene ved at de nevner PKK og deres ideologi. Informant 4 bruker også historien i denne koblingen for å overbevise til at deres historie og ideologi (PKK) ikke er terrorister, men frihetskjemper. Vi kan også si at informant 1 og 2 bruker historien ideologisk, på bakgrunn

av at de snakker om en samfunnsutvikling som en kamp mellom klasser, som i dette tilfellet er snakk om tyrkere og tyrkerkurdernes kamp i det norske og tyrkiske samfunnet. Informant 3 og 4 tar i bruk moralsk historiebruk og nevner tyrkerkurdernes undertrykkelse i Tyrkia. Ikke- bruk av historien står sentralt for informant 2 og 3. Innenfor strukturen kan vi se kontinuiteter hos informant 2, 3 og 4. De bruker historien der de setter den motsatte etniske gruppen i en nedgangskurve og seg selv og sin etniske gruppe i en oppgangskurve.

Historiebevissthetens identitetsdannelse

Ut ifra svarene til informantene med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn, var det lite å se til historiebevissthet med en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. Informant 1, K. D er et unntak. K. D viste til historien i Tyrkia, med en sammenheng mellom fortid og nåtid og knyttet dette videre til hans bekymring for framtiden. Informant N. A som fortalte historien på bakgrunn av hva de mente var riktig, kan ses på som historiebevisst til viss grad. Informanten setter deres historie i en sammenheng mellom fortid og nåtid og nevner deres ønske om Kurdistan i framtiden. Hun er historiebevisst til en viss grad på grunn av at hun ikke bare tar i bruk vitenskapelig historie, men også fortellinger. Informant 3 på lik linje med N. A trekker historien til sin side, men viser ikke til en sammenheng mellom fortid, nåtid og framtid. Informant 3 skiller seg ut blant alle informantene. Han er historieløs, og har med dette ingen kunnskap om historien.

Intervjuene viste også at informantene er historiebevissthet der de reflekterte over historien og integrerte sin egen identitet. Refleksjonen til informant 4, var mer basert på hva han hadde hørt og trodde var riktig, og dette førte til at denne informanten reflekterte rundt det han selv hadde sett og hørt, og videre integrerte sin egen identitet i dette. Til felles for informantene (unntak informant 4), har besvarelsene fra intervjuene vist oss at historiebevissheten er identitetsdannende. Vi ser også i svarene til informant 2, 3 og 4 at historiebevissheten er identitetsdannende på bakgrunn av at informantene bruker merkelappene ”oss” og ”dem”, da de tar i bruk historien for å få frem konflikten(e) mellom tyrkere og tyrkerkurdere. Bruken av merkelappene ”dem” og ”oss” viser et klart identitetsskille, og har gjennom uttalelsene til informantene gjort seg gjeldende. Bruken av disse merkelappene viser at informant 2, 3 og 4 skiller seg selv ut etnisk, fra den motsatte etniske gruppen. Deres etniske tilhørighet er det som blir satt i fokus.

Konflikt - identitetskonflikt og tyrkiske myndigheter

Vi kan ut i fra informantenes svar i intervjuene si at konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere er en identitetskonflikt, som handler om dem, og deres etniske tilhørighet. Identitetskonflikten er blant annet basert på tyrkerkurdernes krav om eget land/republikk, friheten av å lære kurdisk innenfor det tyrkiske skoleverket, og ikke bli identifisert som tyrker av Den tyrkiske republikken. Den andre faktoren som fører til konflikt mellom tyrkere og tyrkerkurdere er ifølge informant 3 og 4 politikken i Tyrkia. Informant 4 (se delkapittel 4.1.4), nevner blant annet at den tyrkiske staten driver statsterror. Skolesystemet i Tyrkia, det kurdiske språkets plass i undervisningen og kontroll over media, er de emnene som blir tatt opp i intervjuene.

Vi kan konkludere med å si at politikken i Tyrkia har stor betydning for konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere, på bakgrunn av at de har full kontroll over skoleverket og media. Selv om den tyrkiske staten har lagt til rette for elever med tyrkerkurdisk bakgrunn med innvilgningen av det kurdiske faget som foregår på kurdisk, er det viktige punkter som ikke stemmer med fagets mål. Litteraturen, forfattere, historier og alt annet fagstoff, viser kun til tilhørighet for elever med tyrkisk bakgrunn. Ved bruk av kun tyrkiske fagstoff vil ikke tyrkerkurdiske elever føle tilhørighet til Tyrkia, og kan ses på som en svekkelse av elevenes tyrkerkurdiske identitet. Media som også er kontrollert av den tyrkiske staten sensurerer det de vil ha sensurert, og dette fører dermed til at befolkningen i Tyrkia, og befolkningen i Norge med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn i media kun ser det staten vil at de skal se. Bøker og andre medier blir sensurert og det er dermed vanskelig for mennesker med tilhørighet til Tyrkia å få tilgang til den vitenskapelige historien, og den sanne bakgrunnen av konfliktene i Tyrkia.

Den tyrkiske statens kontroll over den tyrkiske skolen og mediene, fører begge til svekkelse av identitet og tillitt blant befolkningen. Måten skolen og media blir kontrollert i Tyrkia kan ses på som at det er staten som har bidratt til en konflikt. Konflikten kan ses på som en forverring i media blant tyrkere og tyrkerkurdere, enn det den egentlig er på grunn av den tyrkiske statens kontroll over hvordan konflikten blir framstilt. Skolesystemet basert på det kurdiske faget kan ses på som assimilering av tyrkerkurdere. Svekkelsen av tillitt fører til svekkelse i befolkningen, på grunn av mangel på kunnskap om egen historie. Dette fører ikke bare til svekkelse av tillitt mellom tyrkere og tyrkerkurdere, men også mellom tyrkerkurdere og den tyrkiske staten.

Informant 4, N. A nevnte at den tyrkiske staten drev *statsterror* (se delkapittel 4.1.4). I hvilken stor grad vi kan kalle det statsterror kan diskuteres. Jeg mener at vi kan se på tyrkiske myndighetenes handling i Tyrkia som statsterror på grunn av statens kontroll over media, og hvordan konflikten blir framstilt og er konfliktskapende. På den andre siden kan vi ikke kalle det for statsterror. Konflikten i Tyrkia er ikke katastrofal blant den sivile befolkningen i Tyrkia, og de er sammen i offentligheten (skole, jobb, sosialt osv.). Konflikten er ikke personlig mellom tyrkere og tyrkerkurderne, men slår hardt ut blant den tyrkiske hæren og PKK. Dersom det hadde vært statsterror mot tyrkere og tyrkerkurderne ville ikke befolkningen i landet vært sammen i offentligheten, og staten ville ha begrenset de borgerlige rettighetene til tyrkerkurderne.

Konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurderne kommer til uttrykk og arter seg i Norge

I Norge arter konflikten seg gjennom fordommer og diskriminering som følge av et klart identitetsskille. Fordommene og diskrimineringen forekommer på grunn av at befolkningen vet lite om sin egen historie, og har en klar identitet som er overført videre fra for eksempel familie. I dagens samfunn i Norge, kommer konflikten til uttrykk gjennom demonstrasjoner, men tidligere har konflikten kommet til uttrykk gjennom blodige hendelser. Under demonstrasjonene får tyrkere og tyrkerkurdere ytre seg og stå for det de mener og er. Dette er i motsetning til i Tyrkia der alle kan ytre seg, men innenfor bestemte rammer. Konflikten kommer ikke til uttrykk negativt i dagens Norge. Tyrkere og tyrkerkurdere kommer godt overens i det sosiale livet, men privat har de visse rammer de holder seg innenfor.

For å kunne komme med egne synspunkter innenfor problematikken mellom tyrkere og tyrkerkurdere, vil jeg selv si at konflikten mellom gruppene er basert på identitet. Retten til å være seg selv og bli identifisert for den man selv er. Fordommene mellom gruppene er på grunn av mangel på kunnskap om egen historie. En må vite om sin tilhørighet og kjenne bakgrunner, for å kunne se et breiere bilde av konflikten i Tyrkia. Spesielt i dagens samfunn der vi er avhengige av å vite hva som har skjedd, for å vite hva som skjer nå, og for å gjøre refleksjoner om hva som vil skje i framtiden. Tyrkere og tyrkerkurdere er to etniske grupper innenfor en stat. Alle må kunne klare å leve sammen, og de etniske motsetningene synes jeg det er greit at blir overført til Norge, men innenfor akseptable rammer ved å følge norske lover. Med dette mener jeg at alle skal få ytre seg på en fredelige måte gjennom demonstrasjoner uten krenkelse av motsatte parter. Fordommene til tyrkere vil jeg si oppstår på grunn av at de tror alle tilhengere av PKK er kurdere, og PKK er kun kurdere. Det er viktig

å kunne skille mellom PKK og tyrkerkurdere. For selv i dagens Tyrkia er det mange i den tyrkiske hæren med tyrkerkurdisk bakgrunn som kjemper mot PKK, for å beskytte Tyrkia.

6.2 Videre forskning

Til videre forskning hadde det vært interessant å sett på norske byer med flere tyrkere og tyrkerkurdere. Dette er for å kunne se på hvordan konflikten kommer til uttrykk og arter seg i byer med høyt innvandrer tall av tyrkere og tyrkerkurdere. Det hadde også vært interessant å være en del av den tyrkiske og tyrkerkurdiske fellesskapet i Tyrkia, for å deretter se på likheter og forskjeller mellom Norge og Tyrkia, og se på hvordan konflikten kommer til uttrykk og arter seg, på bakgrunn av observasjoner, egne erfaringer, intervjuer og historier.

7.0 KILDE OG LITTERATURLISTE

Andreassen, K. K, Dzamarija, M. T & Slaastad, T. I (2013). *Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre – befolkningsstatistikk: Stort mangfold i lille Norge, Samfunnsspeilet 5*, 18

Armstrong, H. C. (2013). *Bozkurt*. Istanbul: Kamer yayınları

Ak parti. Kapittel 2: Temel haklar ve siyasi ilkeler – 2.6 Doğu ve güneydoğu. Hentet 28.10.2015, fra http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi#bolum_

Bade, K. J., Emmer, P.C., Lucassen, L., & Oltmer, J. (2011). *The Encyclopedia of migration and minorities in Europe*. Cambridge university press, side. 548

Benedicte Lie. (2004). Fakta om ni innvandrergupper i Norge (Statistikk sentralbyrå rapport 2004/14). Hentet fra https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200414/rapp_200414.pdf

Bilgic, S.(2008). *Hovedfaktorer i integrering, Religion, kultur, økonomi og dagligliv*. Oslo: Kulturbro forlag

Blom, K. og Helle, K. (1997) *Historie – hva, hvordan og hvorfor?: Fagdidaktisk innføring*, Bergen: Fagbokforlaget

Brochmann, G. (2003). Grete Brochmann Del II. 1997-2000. I K. Kjeldstadli (Red), *Norsk innvandringshistorie. Bd. 3: i globaliseringens tid 1940 – 2000* (s. 137 - 398). Oslo: Pax forlag

Brochmann, G. (2014). Integrering. *Store norske leksikon*. Hentet 18.03.2016, fra <https://snl.no/integrering>

Bøe, J. B & Knutsen, K. (2012). *Innføring 1: historiebruk*. Kristiansand: Cappelen Damm høyskoleforlaget

De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2010, 15.01). Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder – likheter og forskjeller. Hentet 15.04.2015, fra <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/medisin-og-helse/kvalitativ-forskning/1-kvalitative-og-quantitative-forskningsmetoder--likheter-og-forskjeller/>

Endresen, C. (2015). Kosovos historie. *Store norske leksikon*. Hentet 09.02.2016, fra https://snl.no/Kosovos_historie

Flyktninghjelpen. (2015, 14.06). Oversikt over viktige begreper. Hentet 21.02.2016, fra <http://www.flyktninghjelpen.no/?aid=9079310#.VvAV7YzhB68>

FN. (2016. 26.01). Hva er en flyktning?, Hentet 02.02.2016, fra <http://www.fn.no/Tema/Flyktninger/Hva-er-en-flyktning>

FN. (2016, 16.02). Migrasjon. Hentet 10.03.2016 fra <http://www.fn.no/Tema/Befolkning/Migrasjon>

FN Globalis. (2016.15.01). Bosnia – Hercegovina. Hentet 09.02.2016, fra <http://www.globalis.no/Land/Bosnia-Hercegovina>

FN Globalis. (2015, 11.11). Kosovo. Hentet 09.02.2016, fra <http://www.globalis.no/Konflikter/Kosovo>

FN Globalis. (2015, 14.08). Kurdistan. Hentet 05.01.2016, fra <http://globalis.no/Konflikter/Asia/Kurdistan>

Folkvord, E & Melå, V. (2002). *Kurdistan – om fortid, folk og framtid*. Trondheim: Tapir akademisk forlag

Fosshagen, K. (2015). Recep Tayyip Erdoğan. *Store norske leksikon*. Hentet fra https://snl.no/Recep_Tayyip_Erdo%C4%9Fan

Fosshagen, K. Goplen, Å. Wiborg, S. (2015). Tyrkias samtidshistorie. *Store norske leksikon*. Hentet 29.12.2015, fra https://snl.no/Tyrkias_samtidshistorie

Gursli – Berg, G. Myhre, J. E. (2011, 19.02.2016). Norsk innvandringshistorie. *Store norske leksikon*. Hentet 05.11.2015, fra https://snl.no/Norsk_innvandringshistorie

Goplen, Å. (2014). Seldsjukker. *Store norske leksikon*. Hentet 24.10.2015, fra <https://snl.no/seldsjukker>

Goplen, Å. (2014). Det osmanske rikets historie. *Store norske leksikon*. Hentet 24.10.2015, fra https://snl.no/Det_osmanske_rikets_historie

Goplen, Å. (2013). Mustafa Kemal Atatürk. *Store norske leksikon*. Hentet 28.10.2015, fra https://snl.no/Mustafa_Kemal_Ataturk

Halkların demokratik partisi. (2014, 22.06). Halkların demokratik partisi tüzüğü. Hentet 30.04.2016, fra <http://www.hdp.org.tr/parti/parti-tuzugu/10>

Halkların demokratik partisi. (Dato ikke oppgitt). Halkların demokratik partisi programı. Hentet 30.04.2015, fra <http://www.hdp.org.tr/parti/parti-programi/8>

Henriksen, K. (2007). Fakta om 18 innvandergrupper i Norge (Statistikk sentralbyrå rapport 2007/29). Hentet fra http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200729/rapp_200729.pdf

Hür, A. (2008). *Osmanlı'dan bugüne kürtler ve devlet - Kürt milliyetçiliğinin 'geç' doğumu*. Hentet fra <http://arsiv.setav.org/ups/dosya/27464.pdf>

Introduksjonsloven (2016). Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-07-04-80?q=introduksjonsloven>

Kaya, I. (2008). *Avrupalı türkler: Misafir işçilikten Avrupa vatandaşlığına, Eastern Geographical Review*, (19), s.155. Hentet fra <http://www.dicle.edu.tr/a/ilhankaya/Document/DCD%2019-Avrupali%20Turkler.pdf>

Kaya, M. S. (2015). Dragkamp mellom autoritært styre og demokratisering i Tyrkia: Medias dekning av den kurdiske konflikten, *Internasjonal politikk, Årgang 73*, side. 53 - 55

Kjellevoid, G. (2011). *Historie og identitet i den flerkulturelle skolen: En undersøkelse av historiens betydning for ungdomsskoleelevers identitetsdanning*. (Mastergradavhandling, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet), Hentet fra <https://www.ntnu.no/documents/142548/201977591/Gisle+Kjellevoid.pdf/f050c59e-7fab-4798-ba04-0d274184a1b2>

Kürtler. (dato ikke oppgitt). Kürtler Kimdir ? Kürtlerin Kökeni Kürtlerin Tarihi. Hentet 14.04.2016, fra <http://www.xn--krtler-3ya.com/2015/11/kurtler-kimdir-kurtlerin-kokeni-kurtlerin-tarihi.html>

Malt, U. (2015). Kvalitativ. *Statistisk sentralbyrå*. Hentet 15.04.2015, fra <https://snl.no/kvalitativ>

Moch, L. P. (2003). *Moving Europeans : migration in Western Europe since 1650*. Bloomington & Indianapolis. Indiana University Press

Meydan, S. (dato ikke oppgitt). Atatürk`ün gap projesi ”Ayrılkçtı Kürtçüler Bunu Biliyor mu?”. Hentet 24.10.2015, fra http://sinanmeydan.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=366:ataturkuen-gap-projes-qayrlkc-kuertcueler-bunu-biliyor-muq&catid=62:yazlar&Itemid=228

Meydan, S. (dato ikke oppgitt) ”Atatürk döneminde ‘kemalizm’ yoktu” yalanı ve Atatürkçülüğün icadı. Hentet 28.10.2015, fra http://sinanmeydan.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=407:kemalizm&catid=62:yazlar&Itemid=228

Nalbantoglu, H. N. (2014). *Den lange veien fra Tyrkia*. (Bacheloroppgave, Universitetet i Stavanger), Stavanger

Moch, L. P. (2003). *Moving Europeans : migration in Western Europe since 1650*. Bloomington & Indianapolis. Indiana University Press

Regjeringen. (2014). Integrering. Hentet 02.01.2016, fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/asylsituasjonen/integrering/id2343461/>

Regjeringen. (2014.09.12). Statsborgerskap og statsborgerloven. Hentet 02.01.2016, fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/asylsituasjonen/integrering/statsborgerloven/id2343481/>

Regjeringen. (2015.07.07). Introduksjonslova. Hentet 02.01.2016, fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/asylsituasjonen/integrering/introduksjonslov-og-arbeid/introduksjonsloven/id2343470/>

Sandnes, T. (2015). Familieinnvandring til Norge 1990-2014: Flere familiegjennforeninger enn nye ekteskap. Hentet 14.12.2015, fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/flere-familiegjenforeninger-enn-nye-ekteskap>

Sejersted, F. (2016,17.02). Norge i etterkrigstiden. *Store norske leksikon*. Hentet 10.03.2016 fra https://snl.no/Norge_i_etterkrigstiden

Statistisk sentralbyrå. (2013). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, 1. januar 2013. Hentet 27.02.2015, fra <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innbef/aar/2013-04-25?fane=om>

Statistisk sentralbyrå. (2002). *Innvandring og innvandrere*. Hentet fra <http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa50/kap1.pdf>

Statistisk sentralbyrå. (2014). *Familieetableringer til kvinner/menn uten innvandrerbakgrunn, største grupper. 1990 – 2014*. Absolutte tall. Hentet fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/flere-familiegjenforeninger-enn-nye-ekteskap?tabell=242921>

Statistisk sentralbyrå. (2010). *Innvandring og innvandrere 2010 – Korrigert versjon*. Oslo – Kongsvinger: Statistikk sentralbyrå Hentet fra <http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa119/sa119.pdf>

Statistisk sentralbyrå. (2011, 05.12). *Politiske tiltak har begrenset innvandringen til Norge*. Hentet 08.11.2015, fra <http://www.ssb.no/forskning/demografi-og-levetider/befolkningsutvikling-flytting-og-dodelighet/politiske-tiltak-har-begrenset-innvandringen-til-norge>

Statistisk sentralbyrå. (2014, 22.04). *Schengen – og justissamarbeid*. Hentet 08.11.2015, fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/tema-norge-eu/schengen-justis-samarbeid/id684929/>

Statistisk sentralbyrå. (2015, 18.06). Arbeidsinnvandringen får fortsatt tilbake. Hentet 03.01.2016, fra <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvgrunn/aar/2015-06-18>

Statistisk sentralbyrå. (2013.25.04). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, 1. Januar 2013. Hentet 11.02.2016, fra <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbef/aar/2013-04-25?fane=om>

Statistisk sentralbyrå (2015). *Holdninger til innvandrere og innvandring, 2015 - Økt aksept for tverrkulturelle ekteskap*. Hentet 02.01.2016, fra <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvhold/aar/2015-12-11>

Statistisk sentralbyrå (2015). Befolkningens utdanningsnivå. Hentet 02.01.2016, fra <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv/aar/2015-06-18>

Statistisk sentralbyrå. (2011). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn. Hentet fra <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbef/aar/2015-03-04>

Statistisk sentralbyrå. (2015). Asylsøker for hver måned i 2015, i alt fra de fem viktigste landene. Hentet fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/flyktninger-i-norge?tabell=250280>

Statistisk sentralbyrå. (2015). Flyktninger i Norge. Hentet fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/flyktninger-i-norge>

Statistisk sentralbyrå (2015). *Andel av alle de som har vært bosatt minst syv år i perioden 1977 – 2013, som har tatt norsk statsborgerskap, etter fødeland og status per. 1.1.2014*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/stadig-lavere-andel-som-tar-norsk-statsborgerskap>

Statistisk sentralbyrå. Flyktninger fra 169 land i Norge i 2015 (2015). Hentet fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/flyktninger-i-norge>

Statistisk sentralbyrå. (2015). *Personer med flyktningsbakgrunn etter kjønn og statsborgerskap*. Hentet fra <https://www.ssb.no/228136/personer-med-flyktningbakgrunn-etter-kj%C3%B8nn-og-statsborgerskap>

Store norske leksikon. (2009,14.02). Tyrkere. *Store norske leksikon*. Hentet 14.04.2016, fra <https://snl.no/tyrkere>

Store norske leksikon. (2009,14.02). Abdullah Öcalan. *Store norske leksikon*. Hentet 14.04.2016, fra https://snl.no/Abdullah_%C3%96calan

T. C. Milli eğitim bakanlığı. (2012). *12 yıl zorunlu eğitim*. Ankara: T. C. Milli eğitim bakanlığı

T. C. Milli eğitim bakanlığı. (2014, 02.09). 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılında Okutulacak İlk ve Orta Öğretim Ders Kitapları. Hentet 23.04.2016, fra <http://www.meb.gov.tr/2014-2015-egitim-ogretim-yilinda-okutulacak-ilk-ve-orta-ogretim-ders-kitaplari/duyuru/7013>

Türkiye Cumhuriyeti Kulu Kaymakamlığı. *İlçemizin Tarihçesi*. Hentet 20.03.2016, fra <http://www.kulu.gov.tr/ilcemizin-tarihcesi>

Türkiye Bölgeler ve İller Haritası. [Bilde] (2012). Hentet fra <http://www.lafsozluk.com/2011/04/turkiye-iller-ve-bolgeler-haritasi.html>

Türk tarih kurumu. Atatürk'ün hayatı. Hentet 28.10.2015, fra <http://www.ttk.gov.tr/index.php?Page=Sayfa&No=87>

Thiesen, F. (2003). Kurdisk (e) språk. Hentet 29.10.2015, fra http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/2003/Spraaknytt_2003_3_4/Kurdisk/

TC Cumhurbaşkanlığı. (2015). Biography. Hentet 28.10.2015, fra <https://www.tccb.gov.tr/en/receptayyiperdogan/biography/>

TC Cumhurbaşkanlığı. (2015). Biografi. Hentet 28.10.2015, fra <https://www.tccb.gov.tr/receptayyip Erdogan/biyografi/>

UNHCR. (2015). *Flyktninger og innvandrere siden 1930-tallet i Norge*. Hentet 02.02.2016 fra http://www.motalleodds.org/againstallodds/factualweb/no/2.3/articles/1930_talet_Norge.html

Uslubaş, T. (2013). *Türkiye tarihi – Geçmişten günümüze Türkiye*. Istanbul: CNR Studio

Universitetet i Oslo, semesteroppgave. Tyrkias politiske situasjon. Hentet 28.10.2015, fra folk.uio.no/andersgi/Islam/Semesteroppgave.doc

Vassanden K. (1999, 08.09). *Norge et innvandringsland siden 1971*. Hentet 08.11.2015, fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/norge-et-innvandringsland-siden-1971>

Von Hammer, J. (2013). *Osmanlı tarihi – Devlet – i aliye*. Istanbul: Kamer yayınları

Wiborg, S. (2016). Kurdere. *Store norske leksikon*. Hentet 13.09.2015, fra <https://snl.no/kurdere>

Østby L. (2015, 18.12). *Flyktninger i Norge*. Hentet 03.01.2015, fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/flyktninger-i-norge>

VEDLEGG

Spørsmål til informanter med tyrkisk og tyrkerkurdisk bakgrunn

Navn:

Utdanningsnivå:

Innvandrerbakgrunn:

Tyrker eller tyrkerkurder:

1. Kan du fortelle din families innvandrerbakgrunn, og hvordan de kom til Norge?
2. Kan du fortelle om Tyrkias historie med inkludering av tyrkerkurdere?
3. Hvordan har kulturen i hjemmet ditt vært basert på om du er tyrker eller kurder?
4. Hvordan ville din familie reagere dersom du valgte å etablere en familie med en tyrker/tyrkerkurderkurder?
5. Blir du påvirket av mediene når det gjelder konflikten mellom tyrkere og tyrkerkurdere?
6. Hvordan er forholdet ditt til kurdere/tyrkere i ditt nærmiljø?
7. Hvilken konflikter er det blant tyrkere og kurdere, og opplever du noen konflikter blant befolkningene?

Spørsmål til Morten Myksvoll

1. Hvilken konflikter er det tyrkere og kurdere tar med seg til Norge?
2. Hvorfor tror du de tar med seg konflikter fra hjemlandet Tyrkia?
3. Vil du si at utdanningsnivået og kulturen i hjemmet har en betydning for denne konflikten?
4. Hvordan ser du på denne konflikten utenfra som en nordmann?

